

I.

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI

c. k. Gimnazyum w Dębicy

za rok szkolny 1907|1908.

13879



W TARNOWIE.

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.

W drukarni Józefa Styrny.

1908.

Treść:

- I. **Ważniejsze dokumenty** do historyi miasta **Dębicy** —
[**Documenta** res gestas oppidi: **Dembica** illustrantia. Pars I.]
zebrał prof. Józef Wyrobek.
- II. Sprawozdanie Dyrekcji Zakładu.



Ważniejsze dokumenty

do historyi

MIASTA DEBICY.

Część I.

(VII dokumentów
od r. 1358. — 1502.)

ZEBRAŁ

PROFESOR JÓZEF WYROBEK.



Przeszłość przyszłości!

„Ne gesta hominum a memoria presencium in processu temporum euanescant et ut futurorum patefiant cognitioni, expedit, ut ea, que rite aguntur, in seriem scripture redigantur.

Ideo presentes nouerint et futuri!... „

Z dokum: z R. P. 1293.

W S T Ę P

Dla uczczenia **550. rocznicy** nadania dawnemu miastu **Dębicy prawa samorządu** przez króla **Kazimierza Wielkiego** w R. P. 1358. — wydaje się niniejszem I. część dokumentów: przywilejów, aktów i t. d., dotyczących dziejów miasta Dębicy i jego społeczeństwa.

Dzięki uprzejmej gotowości dębickiego P. T. **Probstwa, Magistratu** i Przełożonych Bractw kościelnych a dawnych **Cechów** w Dębicy, — dalej dzięki P. T. **Archiwum** krajowemu Aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie, a tam osobliwie dzięki łaskawej pomocy W. P. Dra Franciszka **Bujaka**, docenta Uniwersytetu Jagielloń. i adjunkta archiw., oraz W. P. Stanisława Kaniewskiego, słuch. filoz. i aplikanta archiw., — dalej dzięki P. T. **Bibliotece** Uniwersytetu Jagiellońskiego — i **Gabinetowi** archeologicznemu tego Uniwersytetu — zdołano do wydania tego zbioru dokumentów przygotować cenne, w małej

tylko części wydane a przeważnie niewydane materiały, zebrane w Dębicy i w Krakowie.

Starano się o źródła gdzieindziej, ale dotąd daremnie. Wobec tego ta I. część zbiorów snadź nie obejmuje wszystkich ważniejszych istniejących dokumentów dębickich w porządku chronologicznym. Te braki radziłyśmy w następnych częściach uzupełnić.

Podług zasady przyjętej, zachowano pisownię dokumentów, zwłaszcza łacińskich.

Objaśnienia co do jakości dokumentów i miejsca, gdzie są przechowywane, — oraz inne uwagi — są umieszczone po każdym dokumencie.



I.

Przywilej z R. P. 1358.

Król **Kazimierz Wielki** nadaje **Świętosławowi**, dziedzicowi **Dębicy**, prawo do urzędzenia tego miasta podług prawa niemieckiego, zwanego także u nas Średzkiem.

In nomine Domini amen.

Reges debent in reddendis obsequiorum seruicijs pia consideracione prospicere, ut dignos premia et digna merita consequantur, Quapropter Nos **Kasimirus**, Dei gracia rex Polonie nec non Cracovie, Sandomirie, Syradie, Lancicie, Cuiuue Pomeranieque terrarum dominus et heres, uniuersorum noticie tam presencium, quam futurorum publice profitentes declaramus, quod consideratis et inspectis multiplicibus seruicijs et meritis, que Nobis nobilis vir **Svetoslaus**¹⁾ de **Dambicza** noster fidelis multipliciter exhibuit et constanter impendit, et ut merita graciaram vicissitudinibus compensentur, ceterique ad impendenda obsequiorum seruicia sint²⁾ promptiores, presertim commodum et profectum Nobis seruiencium diligencia complectentes, ex nunc damus et concedimus ciuitatem **Dambicza** dictam de nouo locandam, sitam in terra Sandomiriensi. **iure Teutonico** noui fori, quod vulgariter Sredskie³⁾ nominatur, remouentes ibidem et penitus excludentes omnia et singula iura Polonica, que ipsum ius Teutonicum consueuerunt impedire seu quouis modo molestare. Preterea absoluimus omnes ciues et inhabitatores predictae ciuitatis **Dambicza** ab omnibus iudicijs et iurisdictionibus omnium Palatinorum, Castellanorum, Iuratum, subiudicum, ministerialium⁴⁾ et quorumuis officialium Regni nostri. Raque

coram ipsis vel eorum aliquo pro causis magnis et paruis, puta furti, sanguinis, homicidij, membrorum mutilacionis et alijs commissis nulli respondebunt, nisi ciues et inhabitatores supradicte ciuitatis Dambicza coram suo aduocato⁷⁾ per ipsum **Suentoslaum** antedictum vel suos successores deputato, aduocatus vero non alias, nisi coram suo domino vel coram Nobis. Dum tamen per literam nostro sigillo signatam euocatus⁸⁾ fuerit, tunc de se querulantibus suo iure Teutonico tenebitur respondere. Que quidem crimina premissa et alia ibidem in bonis, si fuerint commissa per quosuis maleficos, iuxta qualitatem cuiuslibet commissi digna pena debebunt per eosdem ciues et aduocatum puniri et terminari, volentes et presentibus decernentes, ut eadem Ciuitas inhabitatoresque ipsius iure pleno Teutonico noui fori, ut prefertur, perpetuis temporibus gaudeat et fruatur, prout idem ius Teutonicum in suis distinctum est clausulis et articulis opportunis. De gracia itaque nostre Regie Maiestatis speciali **forum** singulis septimanis admisimus feria quarta in Dambicza ciuitate sepedicta continuo et communiter libereque exercendum, contradictione cuiuslibet non obstante. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus appendendum. Actum Cracovie feria quarta ante dominicam ~~Letare~~ anno Domini Millesimo trecentesimo quinquagesimo octauo, presentibus his testibus videlicet domino Zawisia Sandeczensi Castellano, Mathia Castellano Radomiensi, Wiczka⁹⁾ capitaneo Sandecensi, Pelka vexillifero Cracouiensi, Dirskone dicto Balon, Petro Diuilonis(?)¹⁰⁾ et alijs quam plurimis fide dignis. Datum per manus domini Janusii¹¹⁾ decretorum eximii doctoris nec non Decani ac Cancellarii Cracouiensis.

I. Dokument z r. 1358., dotąd niedrukowany, znajduje się w odpisach:

a) w **Archiwum krajowem** aktów grodzkich i ziemskich (**A. K. k.**) w Tomie 33. Książ ziemskich pilzneńskich **Terrestria Pilznensia**

(**T. P.**) na str. 14. do 16. — Tom ten 33. jest właściwie prywatnym, ale ważnym i wiarygodnym kopiarzem aktów, dotyczących się głównie rodzin Dębickich, Górskich i in.; — sporządzonym przeważnie w 1. połowie 16. wieku, o czym charakter pisma świadczy;

- b) w 2 kopiach z początku 19. w., w Archiwum Magistratu dębickiego (**M. D.**), które sporządzono podług dawnego dokumentu, może oryginału. Tenże oddawna był w posiadaniu **M. D.** a w r. 1793. został na dowód dawnych praw tego miasta przedłożony Starostwu cyrkularnemu w Tarnowie i Gubernium we Lwowie, ale dotąd niestety nieodzyskany.

¹⁾ **Svetoslaus** lub **Suentoslaus** — po polsku Świętosław zowie się także w dokum. z r. 1367: **Suanssco** de Dambicza, a w dokum. z r. 1372: **Swesko** heres ac dominus ciuitatis Dambycza — czyli w pisowni dzisiejszej: Święcko.

Te ostatnie imiona są zdrobniałe, jak: Janko, Spytko, Woytko i t. d. Nazwiska zaś **Dambicza**, **Dambycza**, **Dabicza** w dawnej pisowni należy wymawiać: Dembica, Dębica.

W 2 kopiach tego dokumentu **M. D.** jest błędnie pisane: Stanislaus, zamiast Suentoslaus.

²⁾ sint — jest w kopii **T. P.**, fiant — w 2 kopiach **M. D.**

³⁾ Nouum Forum, Nowy Targ, — Środka — miasta dawne na Śląsku, gdzie najpierw lokowano miasta na prawie niemieckim (ius teutonicum). Było to prawo miast północno-niemieckich, przedewszystkiem Magdeburga, z którego to prawa wytworzyły się w Polsce odmiany: prawo średzkie i chełmińskie. Wcześniejsze rękopisy i wydawnictwa od 16. w. prawa magdeburskiego — polskiego pochodzenia — mają wiele cech i przepisów odrębnych od czysto niemieckich.

⁴⁾ ministerialium — w 2. kop. **M. D.** administrantium w kopii **T. P.**

⁵⁾ aduocatus — Vogt, wójt, — zwierzchnik miejski z władzą sądową. Aduocacia — wójtostwo. — Wójtom zostawał, zwłaszcza za Piastów ten, który do zakładania lub lokowania miasta na prawie niemieckim dostał przywilej — albo był w mieście wybrany wójtym. Wójtowie mieli znaczne prawa i obowiązki.

⁶⁾ euocatus — w kopii **T. P.**; conuocatus — w obu kopiach **M. D.**

⁷⁾ Wiczka — wymawia się Wydźga.

⁸⁾ (?) zn: wyraz niepewny lub popsuty; tu może: Divischonis, syn Dziwisza.

⁹⁾ Janusius, to polskie imię Janusz — w obu kopiach **M. D.** mylnie Ramissi.

II.

Przywilej wójtostwa dębickiego

z R. P. 1372.

R. P. 1372. d. 10. czerwca w Pilźnie rozporządza **Świętosław**, dziedzic i pan miasta Dębicy, żeby wójt dziedziczny tego miasta **Mikołaj**, niegdyś **sołtys** wsi Lipin, urządził to miasto podług prawa magdeburskiego.

Zarazem określa tenże dziedzic Świętosław prawa i obowiązki wójtostwa dębickiego.

In nomine Domini Amen.

Cuncta, que geruntur in tempore, ne simul labantur cum lapsu temporis, solent testium subsidio scriptureque amminiculo roborari.

Nouerint Uniuersi et Singuli presentes et posterii presencium noticiam habituri, quod nos **Swesko**, ¹⁾ heres ac dominus ciuitatis dicte Dambycza, considerantes merita et sercicia **Nicolai** dilecti nostri aduocati ibidem hereditarij in Dambycza, quondam sculteti ²⁾ in villa uulgari nomine dicta Lypini ³⁾, collocare indulsimus predictam ciuitatem uidelicet Dambyczam, triginta mansos ⁴⁾ agri puri ⁵⁾ in suis gadibus ⁶⁾ continentem preter nemora, siluas et rubeta ⁷⁾ diuersa circumiacencia, que eciam addidimus de nostra gracia speciali. Incolis enim eiusdem Ciuitatis unum mansum liberum pro pascuis una secum, ubi eis videbitur competencius, concreuimus deliberare. Cuius Ciuitatis locacio teutunicalis esse debet. Concedentes in perpetuum omnibus ibidem morantibus omnia et singula Iura Teutunicalia in iudiciis, solucionibus, collectis, exaccionibus ac alijs quibuscumque consuetudinibus, quocumque nomine

censeantur valitura. Et hoc Ius Teutunicale presentibus duximus specificandum, videlicet quo ciues Meyde-burienses *) reguntur. Damas eciam omnibus incolis de nouo venientibus, qui desertas areas in Ciuitate de nouo edificauerint, que uulgariter Szyedlyska pusta *) dicuntur, a data presencium septem annis omnimodam libertatem, facientes ipsos durantibus annis predictis ab omnibus solucionibus, collectis et exaccionibus et angarijs, ¹⁰⁾ quocumque nomine censeantur, penitus absolutos. Illis vero, qui nemora, rubetha et siluas in gadibus eiusdem ciuitatis, que constringuntur, extirpauerint, decem Annis de eisdem preter Decimas, ¹¹⁾ quas Nouo Anno a data presencium, ut Juris est, ab antiquo soluere sint astricti. Qui, cum Anni scilicet decem expirabunt, soluent nobis de quolibet manso iuxta ritum et consuetudinem circumiaccencium ciuitatum et principaliter circa ius Ciuitatis Pylsna. ¹²⁾ Racione huius locacionis memoratus vir ibidem aduocaciam hereditariam terciū denarium de Iudicio et sextum de Censu omnimodo prouenientem, tres mansos agri liberos, Molendina unius tectus(s.?) ubicumque ad melius pro sua utilitate ipse sui que posteri seu succesores hereditarij situare in gadibus poterint, sit super Wyszloka ¹³⁾ vel alia aqua eciam libera, piscinas, quas absque dampno incolarum sibi in prouentum fodere poterit, eciam liberas et specialiter piscinam antiquam, foris Ciuitatem iacentem eciam liberam, Macella ¹⁴⁾ octo libera, scampna pistorie (s.) octo libera, Sutorie (s.) octo libera, Salsatorum ¹⁵⁾ octo libera, ac alia omnia iura et singula ad Aduocaciam pertinencia et eciam alia omnia antecessorum eius iura, que adhuc presentibus non sunt specificata, pro se perpetuo hereditario iure obtinebit, sibi suisque liberis et heredibus seu successoribus perpetuo valitura et ad usus placitos conuertenda, vendendo, donando, vel eciam commutando, secundum quod sibi suisque liberis et heredibus seu successoribus utilius videbitur expedire. Racione cuius aduo-

cacie et singulorum prouentuum Aduocatus prenotatus
 vel sui liberi, heredes seu successores Nobis nostrisque
 liberis, heredibus seu successoribus in equo quatuor mar-
 carum cum balista in duabus quoque yoppis et lorica
 cum galero ¹⁶⁾ in nostris expensis ad expedicionem om-
 nimodam obligati sunt seruire exnunc, ut extunc perpetuo
 et astricti. Ut autem hec donacio de maturo consilio ac
 deliberacione habita donacionisque protestacio presens ro-
 bur obtineat perpetuo valiturum, nos presentes dedi-
 mus sigilli nostri munimine roborari. Testes huius sunt
 dominus Dyrsko, filius domini Pylkonis dicti Zambr, here-
 dis de Czyszowa, dominus Bartholomeus, heres de Podle-
 szyn, Radoyn, ¹⁷⁾ scultetus de Dambrowa, Georgius sar-
 tor, Paulus frater Woythkonis, Cunradus dictus Spyl-
 ner, tunc temporis consulatui ciuitatis presidentes, vide-
 licet Pylsna, Woythko Peszko dictus Swertil¹⁸⁾ et Clym-
 ko eciam ciues de Pylszna. Datum et actum Anno Domini
 Millesimo CCC septuagesimo secundo fferia quinta pro-
 xima post festum Vincentij Episcopi et Martiris in Pylsna
 ciuitate et in domo Woythkonis, ciuis ibidem.

Dokument ten z r. 1372. wydany tu podług dokumentu
 na pergaminie, znajdującego się w Gabinecie archeologicznym
 Uniwersytetu krakowskiego (G. a. k.).

W tymto dokumencie z r. 1477. przytoczony jest w całości
 pierwotny dokument z r. 1372.

Gdzie ten się znajduje, niewiadomo. Snadź go dawniej
 posiadał **M. D.** skoro w r. 1793. przedłożył Starostwu obwo-
 dowemu w Tarnowie i Gubernium we Lwowie **dwa** dawne
 oryginalne przywileje, których dotąd nie oddano.

Z tych to dwóch oryginałów są w **M. D.** odpisy z po-
 czątku 19. w. mianowicie: dokumentów z r. 1358. i 1372., ale
 z omyłkami. znać z powodu trudności w odczytaniu pisma
 dawnego.

Dawniejszy, bo z 16. w. odpis tego dokumentu jest
 w **A. K.** kr. w **T. 33. T. P.** str. 18. do 21. W Kodeksie
 dyplomatycznym małopolskim (**K. d. mp.**) w **T. III. N. 312.** wy-
 drukowano już ten dok: z r. 1372. podług dok: z r. 1477. w **G.** a. k.

- 1) Swesko czyli Swansko jest zdrobniałe imię Świętosław; p. l.
- 2) Scultetus, sołtys, Schuldheiss — przełożony i sędzia gminy wiejskiej.
- 3) villa Lypini, wieś Lipiny w powiecie pilzneńskim.
- 4) mansi, lanei — lany różnej wielkości: 24, 30, 36, 42, 60 a nawet więcej morgów.
- 5) agri puri — w **T. P.** i **M. D.**; — agri pro (s.?) w **G.** a. k.; ager purus, — rola nieuprawna.
- 6) gades vel limites — miedze, granice.
- 7) rubetum — rubeta, — krzaki.
- 8) Meydehurienses jest w dok. **G.** a. k. — Magdeburgenses w **T. P.** — Magdeburgeses w **M. D.**
- 9) Szyedlyska pustha — w d. **G.** a. k.; Siedliska puste — w **T. P.**, Siedliska prisce (s) mylnie w **M. D.**
- 10) angaria, ae — podwoły dla służby publicznej; w **T. P.** aliis; w **M. D.** aliis variis. — W 2 miejscach **M. D.** — po kilka wyrazów jest opuszczonych a niektóre popsute.
- 11) decima, ae — dziesięciny, dziesiąta część dochodu rocznego, jako danina od posiadającego grunt.
- 12) Pylsna, Pylszna, Pilzna — miasto Pilzno.
- 13) Wyszłoka w d. **G.** a. k. — wymawia się Wisłoka; Wisłoka w odp. **T. P.**; Wisłoka w odp. **M. D.**
- 14) macellum, i — jatki.
- 15) scampnum t. j. scamnum — ława; pistorius 3, — piekarski; sutorius 3. — szewski; salsator — solarz, sprzedający sól.
- 16) equus quatuor marcarum, — koń wartości 4 grzywien; balista, ballista — kusza; in duabus quoque yoppis (s.) w dok. **G.** a. k.; in dualibusque oppis — w odp. **T. P.**; copiis mylnie w odp. **M. D.** — Objaśnienie wyrazu oppa = obba z dawnego niemieckiego — może się znaleźć w Słowniku Dieffenbacha. Lorica — pancerz; galerus, i, — galerum, i, — czapka skórzana z włosami; galea — w **T. P.**
- 17) Radoyn — w dok. **G.** a. k.; Radon — w odp. **T. P.**; Rados — w odp. **M. D.** Snadź poprawnie brzmi: Radoń.
- 18) w kop. **T. P.** jest Sverath, t. zn. Świerad.
- O **monecie** i stopie menniczej w Polsce, w 14. i 15. w. Dr. Fr. Piekosiński Rozprawy Akad. Um. t. 9. — Marca — grzywna, denarius — denar; ferto, ferton, — wiardunek; grossus — grosz; ternarius, — trojak; quadrans — kwartnik.
- O **Łanach** w Polsce wieków średnich prof. Dr. Fr. Piekosiński — Rozprawy Akad. Umiej. Wydz. histor. t. 21.
- (s.) obok wyrazu — znaczy: sic = tak jest napisany wyraz.

III.

Akt z r. 1441.

Piotr z Konar sprzedaje w R. P. 1441. **Janowi z Podgrodzia** wójtostwo w mieście Dębicy za trzysta grzywien polskich.

Coram nobis Stanislao Drozdial protunc aduocato, pariter cum septem iuratis videlicet: Marco, sculteto de Nogawczina, Nicolao Pustinski, Joanne Skalka de Gobi-kowa, Alberto de Stasiowka, Petro de Gunniska¹⁾, ceterisque personis fide dignis in iudicio hanito scultetorum²⁾ residentibus, veniens nobilis dominus **Petrus de Konari** non compulsus, nec coactus, sed sana deliberacione amicorumque suorum usus consilio, publice recognouit, se uenditurum aduocaciam in Dambicza opido sitam nobili domino **Joanni**, heredi **de Podgrodzie**, pro trecentis marcis communis pecunie monete polonicalis cum omni iure et dominio, agris, molendinis, ortulanis et artificibus, omnibusque alijs attinencijs ad predictam aduocaciam in Dambicza pertinentibus ita late, longe et circumferencialiter, prout solus ac ipsius antecessores tenuerunt ac possederunt. Predictus itaque dominus **Petrus Konarski** prefatam aduocaciam antefato domino **Joanni Podgroccki** eliberauit et quietauit, sponditque eum intercedere ab omnibus impedimentis, si aliqua sibi exinde contigerint. Acta sunt hec in domo circumspecti Stanislai Risz sub anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo primo. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subapensum.

Dokument III. z r. 1441. wydany tu podług jedynej znanej kopii z 16. w., znajdującej się w **A. K. k.** w **T. P.** t. 33. str. 13. 14.

Kopia ta jest już wydrukowana w **K.** d. mp. t. IV. N. 1417. str. 394. i 395.

Czy oryginalny dokument istnieje, niewiadomo.

1) Wsie tu wymienione: Nogawczina — dziś Nagawczyna, Pustynia — (stąd Pustiński), Gobikowa (Kobikowa), — dziś Głobikowa, — Stasiówka, Gumniska — dziś Gumniska (Fox), — założone przed 15. w., znajdują się w okolicy Dębicy.

2) iudicium banitum scultetorum — sąd gajony soltysi; banitus 3. od bannus lub bannum. — Wyras ten powstał z staroniem: ban = rozkaz, zakaz — i ma rozmaite inne znaczenia — bannum: pełnia władzy królewskiej, rozporządzenie królewskie, kara — powiat, wyłączne sądownictwo, kłątwa i i.

O sądach w dawnej Polsce rozmaitych jej urządzeniach i in. — podaje treściwe, bardzo zajmujące a potrzebne wiadomości: **Encyklopedia staropolska** ilustrowana Z. **Glogera** 4 tomy.

IV.

R. P. 1446.

Namiestnik króla **Władysława III**. **Warneńczyka Jan z Czyżowa**, kasztelan krakowski, nadaje na prośby **Tomasza Bielskiego** miastu Dębicy przywilej na targi i jarmarki.

In nomine Domini amen.

Quoniam gesta hominum a memoria sepius labuntur, si per apicem literarum et connotacione testium non fuerint perhennata¹⁾, proinde nos **ioannes de Czizow**, castellanus et capitaneus Cracoviensis, nec non Serenissimi Principis domini ac domini **Vladislai**, Dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie etc. Regis, Supremi Principis Lituanie et heredis Russie, in regno Polonie locum tenens, significamus tenore presencium, quibus expedit, uniuersis tam presentibus, quam futuris presencium noticiam habituris: quoniam cupientes, ut tempore felicitis nostri regiminis bona terrigenarum et uniuersorum incolarum huius incliti regni Polonie in suis prouentibus maius accipiant incrementum et ampliore gaudere queant prerogativa, ad instantes petitiones nobilis **Tome Bielski** forum **commune** in oppido Dabicza in terra Sandomiriensi sita et districtu wisliczensi iacente, singulis septimanis — annis perpetuis continue se sequentibus **sabbatis** diebus autoritate nobis in hac parte concessa statuimus, indulsinus presentibusque indulgemus celebrare, dantes et concedentes omnibus negociatoribus, mercatoribus, institoribus²⁾ ac uniuersis hominibus, cuiuscunque status aut eminencie existentibus et merces suas,

quascunque habuerint, cuiuscunque generis aut speciei fuerint, vendendi emendi, forizandi *) et fora exercendi cum iure, prout et alie ciuitates ac oppida in terra Sandominiensi et in regno Polonie gaudent et fruuntur. Preterea statuimus et indulgemus **annale** forum †): primum in festo sancte **Margarethe** virginis, aliud vero ad festum sancte **Heduigis** in autumno fieri et celebrari admisimus singulis et annis perpetuis omnibus negotiatoribus, mercatoribus, institoribus et uniuersis hominibus, cuiuscunque status seu eminencie fuerint, merces et mercaturas suas libere et secure vendendum et emendum, forizare, quecunque aut cuiuscunque generis vel speciei fuerint, prout cetera Ciuitates et oppida in Regno Juribus suis fruuntur et gaudent. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presens est appensum. Actum et datum Cracovie feria sexta in crastino ascensionis Domini anno eiusdem a natiuitate Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto, presentibus magnificis ac generosis dominis: Nicolao de Zakrzew, Castellano visliciensis, Joanne Robos de Kosicze, vicecapitano et burgrabio Cracoviensi, Floriano de Paczanow, Egidio Suchodolski et alijs, quam plurimis fide dignis testibus — ad premissa.

Dokument IV. z r. 1446. wydany tu według kopii jedynej znanej z 16. w., znajdującej się w A. K. k. w T. 33. T. P. str. 16-18. a dotąd nie wydrukowanej.

Oryginał był niegdyś, jak inne przywileje w M. D. Co się z nim stało — niewiadomo.

1) gesta perhennata zamiast perennata — od perennis — dzieje utrwalone.

2) insistentes — straganiarze.

3) forizare — frymarczyć.

4) annale forum — jarmark, (Jahr-markt).

V

Przywilej z R. P. 1470.

Jadwiga dziedziczka Dębicy, nadaje ludności tego miasta swobody z obowiązkami.

Heduigis a Debicza libertat oppidum

In nomine Domini amen.

Facta mortalium cito recedunt, nisi munimento literarum et sufficientium testium fuerint fideliter roborata. Nos igitur **Heduigis**, heres de Debicza, notum facimus universis et singulis tam presentibus, quam futuris, quoniam existens sana mente et corpore, freta salubri consilio nostro et nostrorum amicorum specialium et naturalium, petitioni sumus acclinati omnium et nostrorum subditorum oppidi Debicza, quibus libere damus et euite¹⁾ una cum posteris nostris ipsis et eorum uniuersis successoribus, cauentes, ne per nos et successores nostros nunc et in futurum angariati et agrauati²⁾ iniuriis existant, quos insilire et manere permitimus, ut nihil maius excogitare debemus ad maiores soluciones et labores aliqua potentia nostra compellere debemus, nullo nomine nec vadio nec penarum institucione, siue paru³⁾arum siue magnarum, exceptis his infranotatis, qui redditus sunt soluendi et labores complendi, ut omnes et singuli oppidani domos in circulo⁴⁾ habentes et ceruisiam propinantes, quilibet de quolibet vertice⁵⁾ domus fertonem dare tenebuntur, exceptis braseatoribus⁶⁾ et alijs, de quibus census aduocato est dandus similiter et de agris iuxta antiquam consuetudinem et modernam, qui census sunt dandi et soluendi ad festum sancti Joannis Baptiste venturi non debent dare, sed ab per annum. Honores autem dicti oppidani alias *czeci*⁷⁾ soluere tenentur: ad festum Pasche

de quolibet laneo per quatuor ternarios per duos caseos et post quemlibet caseum per tria oua; ad natiuitatem Domini de quolibet laneo per quadrantem et etiam de quolibet vertice per ternarium, nihil maius; ad festum assumptionis sancte Marie duos gallos de quolibet laneo soluere tenebuntur anno quolibet, et qui quartam partem lanei tenet, unum gallum, de domibus vero non; labores autem nullos, exceptis duobus diebus tam incole, quam etiam inquilini cum falce alias *sirpem* quolibet anno compellere tenentur in agro, qui pertinet ad curiam alias *nawzorze* ⁷⁾ ciuitatis,—ab ortu solis, usque ad occasum. Etiam dictis nostris cohabitantibus promittimus, ut in curia nostra non sint iudicandi, demptis quatuor articulis, qui sunt terrestri (s.) solum modo secundum ius ipsorum et assensum consulum iamque omnes penas siue paruas, siue magnas non esse a nobis eripiendas sine decreto iuris ipsorum vel quas adiudicabit ius ipsorum finaliter; dum autem necessitas ingrueret, presens priuilegium nobis et nostris successoribus, cum fuerit audiendum, nulibi debet poni, nisi in pretorio ciuili⁸⁾ coram duobus aduocatis hereditariis ciuitatis Pilsna et Ropczicze et ab eo nihil nobis vel nostris successoribus dare debent a suscepcione. Hijs autem institutis consilibus instituimus et (?) eisque commendamus, ut omnes et singule res et regimina alias *Bobhodi* ⁹⁾ ipsorum sint in omnibus iuxta consuetudinem ciuitatis Pilsna, tam in uino, quam in medone et in marcipolu, in ceruisiis et braiseis et in aliis omnibus, que spectant ad ipsorum regimina. Nos autem prefatis una cum posteris nostris promittimus nostris cohabitantibus eos sic conseruare iuxta iura prefata, nullis angariis, solucionibus et laboribus vel quod excogitare vellemus, ut seruicia et alia omnia, que eos perturbant, ad ea unquam sint compellendi, demptis expedicionibus belli generalibus.¹⁰⁾ Et dictis Consulibus comittimus homines bonos suscipere et locare, non valent

autem alienare et tum nobis consuetudine non destinen-
te;(s.?) qui omnes per ipsos suscepti, debent se monstrare
aduocato hereditario cum alio(?) munimento seu honore.
Laudum ¹¹⁾ autem quod consules cum communitate fecerint,
inter se tenere volumus non infringendo. Ad expeditionem
autem generalem belli nihil magis, nisi decem marcas pe-
cunie comunis nobis et nostris successoribus soluere te-
nebuntur. Ut autem omnium et singulorum graciosam ac
liberam donacionem perpetuis temporibus maneat incorrupta,
presentem literam nostro sigillo roborare iusimus subā-
penso. Datum feria secunda ipso die circuncisionis Do-
mini anno Domini Millesimo quadricentesimo septuage-
simo, testibus his presentibus generosis ac nobilibus do-
minis: Joanne herede de Podgrodzie et Nicolao de Lato-
sin, nec non Nicolao de Kawieczin¹²⁾ et Jacobo de Brano-
wicze et aliorum hominum proborum fide dignorum.

Dokument V. z r. 1470. wydany tu podług jedynej znanej
kopii z tego samego kopiaarza w A. K. k., co dok. IV. — str.
40—43.

Dok. V. nie był jeszcze drukowany. Czy oryginał istnieje,
nie wiadomo.

- 1) euiternus aeviternus, aeternus, — wieczny, wieczysty, cią-
gły, nieśmiertelny.
- 2) angariare, — pociągać do służby publicznej, do pańsz-
czyzny, przymuszać; angariati et aggravati — przymuszani
i uciskani.
- 3) circulus — rynek.
- 4) vertex — szczyt — wiecha.
- 5) braseatores — piwowary.
- 6) t. j. jaja, kapłony i sery, składane najczęściej na Wielkanoc.
- 7) nawzorze — wzór, t. j. pole folwarczne.
- 8) praetorium — wietnica, ratusz, (Rathaus).
- 9) regimina — »obchodi« t. zn.: reguły, normy, przepisy, zwy-
czaje prawne, czyli obchody.
- 10) expeditio generalis — pospolite ruszenie.
- 11) laudes — uchwały, »wilkierze«.
- 12) Podgrodzie, Latośin, dziś Latożyn, Kawieczin, dziś Ka-
węczyn — wieś między Dębicą a Pilzнем.

VI.

**Parafia dębicka i jej dawne wyposażenie.
w XIV. i XV. wieku.**

Quia interiit fundatio originalis Ecclesiae (Dembicensis), quam vulgus fert asservari apud Dominum Ezechielem Górski ab eo praesertim tempore, cum igne consumpta Ecclesia una cum oppido Dąmbica, ideo nullum aliud praeter „**Librum Beneficiorum**” habetur proventuum eius Ecclesiae documentum, quod de verbo ad verbum tale:

DAMBICZA,

Oppidum habens in se parochialem ecclesiam ligneam, Sanctae **Margarethae** dicatam, cuius proprietas ad Johannem **Podgrodzky**, nobilem de domo et familia **Griffonum** pertinet, cuius plebanus et rector **Petrus**, nobilis de domo **Wyenyawa**, Item in eodem oppido sunt duodecim lanei oppidanorum, de quibus quilibet de laneo solvit plebano in Dambicza pro decima unum fertonem et unam mensuram siliginis et alteram avenae; item est ibi praedium militare bonum; item est et advocatia habens agros, de quibus omnibus solvitur decima ecclesiae in Dambicza, cuius post dominum videlicet et advocatiam coniunctim valor aestimatur ad septem marcas.

GAWRZYŁOWA,

villa sub parochia de Dambycza sita, cuius haeres **Joannes** nobilis de domo et familia **Griffonum**. In qua sunt lanei cmethonales, de quibus omnibus solvitur et conducitur decima manipularis et canapalis ecclesiae in Dambicza, cuius valor aestimatur ad decem marcas; item est ibi una taberna et quatuor hortulaniae, habentes agros, item

unum praedium militare, de quibus etiam omnibus solvitur decima manipularis ecclesiae in Dambycza.

KANRZISCH,

villa sub parochia ecclesiae de Dambycza sita, cuius haeres Stanislaus **Lyganza** de domo et armis **Polukozya**. In qua idem haeres habet praedium bonum, distinctum in tres campos, de quibus decimat ecclesiae in Dambycza. In qua sunt lanei emethonales, de quibus solvitur et conducitur decima manipularis et canapalis ecclesiae et plebano in Dambicza, et valor eius aestimatur ad sex marcas; item est ibi scoltetia, habens prope tres laneos emethonales, de quibus solvit pro decima manipulari decem et octo grossos communes ecclesiae in Dambycza.

KOSLOW,

villa sub parochia ecclesiae de Dambicza sita, cuius haeres Stanislaus **Lyganza** de domo, familia et armis **Polukozya**. In qua sunt lanei emethonales, de quibus solvitur et conducitur decima manipularis et canapalis pro plebano in Dambicza et valor eius ad quatuor marcas, aliquando ad sex, aliquando ad decem aestimatur.

PODGRODZYE,

villa, quae in registro ecclesiarum collegiatarum dioecesis Cracoviensis per nos cum suis proventibus sufficienter descripta, hic omittitur. In qua post agros praedii militaris, quod est bonum in eadem villa, ecclesia et plebanus in Dambicza percipit decimam manipularem, cuius valor duarum marcarum. In qua sunt lanei emethonales, de quibus solvitur decima fertonalis latorum grossorum. de quolibet laneo pro episcopo Cracoviensi.

KAWANCZYN,

villa sub parochia ecclesiae de Dambicza sita, cuius haeres Sbigneus **Kawanczinsky** de domo **Wyenyawa**. In qua sunt hortulaniae, habentes agros in modum emethonalium,

de quibus solvitur decima manipularis episcopo Cracoviensi, cuius valor ad unam marcain; item est in eadem villa praedium militare, de cuius agris datur decima manipularis ecclesiae et plebano in Dambicza, cuius valor unius aestimatur marcae.

LYATHOSCHIN,

villa sub parochia de Dambycza, cuius haeres Nicolaus **Lyathoszinsky**, nobilis de domo et familia **Griffonum** cum germano suo Petro. In qua sunt lanei cinethonales, item taberna, item hortulaniae, de quibus decimatur...; in qua plebanus de Dambicza percipit decimam manipularem de uno lanceo praedii militaris; de aliis autem agris praedialibus percipit plebanus in Gumnyska; item sunt ibi lanei cinethonales, de quorum medietate una solvitur episcopo Cracoviensi decima et de altera medietate ecclesiae in Przeczlaw.

PUSTHYNIA,

villa sub parochia ecclesiae de Dambycza sita, cuius haeres Stanislaus **Liganza** de domo **Polukoza** et Hedvigis relicta olim Stanislai de domo **Griffonum**. In qua sunt lanei cinethonales et una taberna, habens agros, de quibus omnibus solvitur et conducitur decima manipularis et canapalis pro ecclesia in Dambycza et valor eius aestimatur ad quatuor marcas, praeter paucos agros, de quibus solvitur decima pro episcopo Cracoviensi, cuius valor aestimatur ad tres fertones. Item est ibi oratorium unum ligneum, Sancto **Stanislao** Martyri et pontifici Cracoviensi dicatum, ad quod fit concursus in utroque festo sancti **Stanislai** multorum populorum, et plurima fiunt ibi ad invocationem Sancti Stanislai prodigia; et omnes oblationes ibi factas tollit plebanus de Dambycza. Item est ibi scoltetia, habens agros, de quibus pro decima solvuntur decem grossi ecclesiae in Dambycza.

NOGAWCZYNA,

villa sub parochia de Dambycza sita, cuius haeres **Jacobus Trzeczsky** de domo **Streparum**. In qua sunt lanei... item una taberna non habens agros, de quibus solvitur (et conducitur) decima manipularis et canapalis pro episcopatu Cracoviensi et valor eius ad duodecim marcas aestimatur; item non est ibi praedium neque hortulaniae; item est ibi scoltetia, habens duos laneos, de quibus solvitur decima manipularis pro ecclesia in Dambycza.

GRABOWKA,

villa sub parochia de Dambycza sita, cuius haeres **Johannes Podgrodzky** de domo **Griffonum**. In qua sunt lanei cmenthones, de quibus solvitur decima pecunialis pro episcopo Cracoviensi per unum fertonem latorum grossorum de quolibet laneo; item ibi non est praedium, non sunt hortulaniae, neque tabernae.

Dokument VI., opisujący **beneficium** parafii dębickiej i jej obszar; — wydany tu podług drukowanego: „**Liber beneficiorum**“ (**L. B.**) dyecezyi krakowskiej“ t. III. str. 261—263. Ważne to dzieło naszego sławnego dziejopisa 15. wieku ks. **Jana Długosza** i wszystkie inne jego dzieła wydał r. 1864—1887. **Aleksander hr. Przeździecki**.

Między niemi jest cenny Herbarz: »Clenodia«, gdzie jest opisane znaczenie polskich rodów i herbów: Gryf, — Strepa, Strzebień, Wieniawa i w. i.

Gryfici, dziedzice Dębicy i w okolicy — walczyli pod swoją chorągwią w bitwie pod **Grunwaldem 15. lipca r. 1410**.

Mikołaj Debicki przyczynił się do pogromu Krzyżaków w bitwie pod **Koronowem** r. 1410. o czym **Długosz** w swej »Historji polskiej« pod r. 1410.

Z oryginalnego rękopisu **L. B.** korzystał pleban dębicki ks. **Jan Francisciades** (Frankiewicz), Mag. n. w., Dr. filozofii — i do księgi założonej przez siebie r. 1612. jako: **Liber privilegiorum, inscriptionum, decretorum etc. ad ecclesiam Dembicensis attinentium rerum** (**L. E. D.**) zapisał to, co dotyczy beneficium tej parafii, na fol. 18—20. Z **L. B.** także w **T. P.** s. 87—97.

Krótki wstęp od »Quia interiiit fundatio originalis do — ad verbum tale« — jest wyjęty i przytoczony z **L. E. D.**

Podług **Schematyzmu** Kleru dyecezyi tarnowskiej z r. 1907. erygowano kościół parafialny dębicki R. P. 1318. — Do parafii dębickiej należy obecnie 8 miejscowości: Gawrzyłowa, Kawęczyn, Kędzierz, Kozłów, Latoszyn, Podgrodzie, Pustynia, Wolica.

VII.

R. P. 1502.

Jan z Podgrodzia i **Katarzyna** z Latoszyna, dziedzice pewnych części Dębicy, dają — po strasznem zniszczeniu tego miasta ogniem przez **Tatarów** — pomoc i swobody szczególne jego mieszkańcom na lat 14.

In nomine Domini amen.

Nos **Joannes** de Podgrodzie, in Dabicza heres et **Catherina** de Latosyn, tenutrix in ibidem significamus tenore presencium, quibus expedit uniuersis, quoniam compa-
ciantes damnis oppidanorum nostre partis et sortis in eadem Dabicza, quomodo ex ignis impetuosa voragine per inimicissimos **Tartaros** nouiter in bonis ipsorum et structuris edificiorum miserabiliter subegerunt, ipsum(?) de nostra speciali beneuolentia et singulari fauore, qui dicti ignis valetudine sunt consumpti et damnificati, libertatem a data presencium ad annorum quatuordecim decursum immediate se sequentium dandam et concedendam duximus, damusque et concedimus tenore presencium mediante, eximentes et liberantes dictos oppidanos et incolas dicti opidi nostri Dabicza partis et sortis nostre ab omnibus et singulis censibus, dacionibus et quibusuis obuencionibus et contributionibus infra hinc ad annos quatuordecim, dempta solucione balnei, quam soluere tenebuntur, prout ex antiquo soluebant nobis et nostris successoribus, non obstante dicta libertate; absoluius et dimitimus dictos oppidanos nostros ab omnibus laboribus angariis et perangariis, duntaxat excipientes violentiam

molendini utriusque ubi temporis, quod absit....¹⁾ tenebuntur. Et ut ipsi oppidani nostri in suis structuris incrementum citius capere possint, omnibus et singulis pro ipsorum edificacione omnia roborata predictis edificiis valentia libere danus, concedimus et admitimus in omnibus siluis meis et borris.

Expirata vero libertate annorum quatuordecim ipsos prefatos oppidanos nostros et incolas secundum antiqua iura ipsorum et priuilegia, a nostris predecessoribus data, fovere et seruare promittimus, nihil penitus excipiendo, addendo in perpetuum. Datum in Mielesz feria tertia in ipso die sancti Sigismundi Regis et martyris anno Domini Millesimo quingentesimo secundo, anno secundo regni regis **Alexandri**, presentibus ibidem generosis et nobiles: Stanislao de Mielesz, tutore nostro, Stanislao et Jacobo de Latosin, Jeromino Sczapanowski, Heronimo Młodzieiowski et Bronisio Griff, aduocato de Czmiolasz et alijs quam plurimis ad presentes vocatis et requisitis. In quorum omnium et singulorum testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa.

Dokument VII. z r. 1502.; dotąd niedrukowany, wydany tu z kopiarza **T. P.** t. 33. str. 43--45. — Czy istnieje oryginał, — niewiadomo.

¹⁾ 2 wyrazów w rękop. **T. P.** zepsutych, nie można odczytać; mogłoby tu być: auxilia ministrare.



CZEŚĆ URZĘDOWA.

I.

Założenie gimnazjum w Dębicy i pierwsze lata jego rozwoju.

Zbyt mała liczba szkół średnich w kraju w stosunku do odczuwanych potrzeb społeczeństwa, przepelnienie istniejących szkół średnich, skupionych głównie po większych miastach, wielka odległość tych miast od siebie sprawiły, że z końcem wieku XIX coraz głośniejszą zaczęto się domagać kreowania nowych zakładów średnich w miastach i miasteczkach, dotychczas tych zakładów pozbawionych.

Do rzędu takich miast należała i Dębica. Wprawdzie miasto nie duże, nawet nie powiatowe, swem szczęśliwym jednak położeniem geograficznym nadawało się szczególnie na siedzibę zakładu średniego. Należąc do powiatu ropczyckiego, leży Dębica niemal na pograniczu trzech powiatów: ropczyckiego, pilzneńskiego i mieleckiego, jest ważną stacją kolei Karola Ludwika mniej więcej w połowie drogi między Rzeszowem a Tarnowem i punktem wyjścia dla kolei Dębica—Rozwadowsów, a wskutek tego najhandlowniejsze i najbardziej przemysłowe z pomiędzy wszystkich okolicznych miasteczek; to wszystko kazało się spodziewać, że w razie, gdy tu zakład średni powstanie, zapobiegnie się przepelnieniu gimnazyów w Tarnowie i Rzeszowie i uczyni się zadość oddawna odczuwanej potrzebie mieszkańców powiatów tak okolicznych, jak też powiatów, dalej na północ położonych.

Nic więc dziwnego, że kiedy się rozchodziło o założenie szkoły średniej w tych okolicach, rząd szczególnie na Dębicę uwagę swą zwrócił.

Na czele administracyi szkolnej w kraju stał wówczas mąż wielkiego rozumu, a niespożytej energii: ówczesny Wiceprezydent c. k. Rady szkolnej krajowej, a obecny Namiestnik JE. Dr. Michał Bołrzyński.

On to głównie swym przemożnym wpływem i żelazną wolą sprawił, że mimo walki reprezentantów postronnych powiatów, mimo, iż była nawet chwila, w której miał większość reprezentacji kraju przeciwko sobie, myśl jego założenia w Dębicy, nie zaś w któremkolwiek z okolicznych miast, szkoły średniej zwyciężyła.

Co prawda, znalazł on dzielnych współpracowników: ze strony rządu w osobie c. k. krajowego Inspektora szkół, Jaśnie Wielmożnego Pana Emanuela Dworskiego, który i pierwszy rokowania w sprawie założenia w Dębicy szkoły średniej nawiązał i rokowania te do szczęśliwego doprowadził końca i opiekę nad zakładem objął i dotychczas ją troskliwie sprawuje; ze strony czynników miejscowych w osobach zwłaszcza trzech mężów: proboszcza miejscowego ks. Prałata Eugeniusza Wolskiego, ś. p. Henryka Zauderera i Dra Sydona Friedberga, którzy zwiąawszy się niejako w tryumwirat celem doprowadzenia zbożnego dzieła do skutku, podjęli się niewdzięcznej, a trudnej roli pośredników między reprezentacją gminną a rządem, tu opornych przekonywali, tam raz po raz w deputacji wysyłani—sprawę patronowali i nie spoczęli, aż, co zamierzyli, zdziałali.

Akt erekcyjny.

Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 29. sierpnia 1900. najmiłosćiwiej zezwolić z zastrzeżeniem konstytucyjnego uchwalenia potrzebnych środków, aby z początkiem roku szkolnego 1900/01. w Dębicy utworzonym zostało państwowe gimnazjum z polskim językiem wykładowym a zarazem zezwolić najlaskawiej, aby zakład ten nosił nazwę: „państwowe gimnazjum Cesarza Franciszka Józefa.“

Pan minister wyznań i oświecenia, zawiadamiając o tem Radę szkolną krajową reskryptem z dnia 31. sierpnia 1900. l. 25140, rozporządził celem wykonania tego Najwyższego postanowienia, co następuje:

Aktywowanie państwowego gimnazjum Cesarza Franciszka Józefa w Dębicy ma się odbyć w ten sposób, że z rokiem szkolnym 1900/01. będzie otwarta pierwsza klasa, a z każdym następnym rokiem szkolnym zawsze następna wyższa klasa aż do zupełnego rozwinięcia zakładu.

Koszta utrzymania tego gimnazjum ponosić będzie skarb państwa, gmina miasta Dębicy jest jednak obowiązana na podstawie za-

twierdzonej przez reprezentację powiatową w Ropczycach uchwały reprezentacyi gminnej z dnia 3. sierpnia 1900 ponosić na rzecz tego zakładu następujące świadczenia:

1.) dostarczać wszelkich dla gimnazyum każdnocześnie potrzebnych lokalności trwale i bezpłatnie, a zatem obecnie wystawić nowy budynek szkolny według planów przez c. k. Ministerstwo potwierdzonych, oddać ten budynek wraz z gruntem najpóźniej w trzy lata od czasu aktywowania pierwszej klasy skarbowi państwa trwale do nieograniczonego i bezpłatnego użytku dla gimnazyum i budynek ten kosztem gminy utrzymywać zawsze w dobrym stanie;

2.) aż do chwili oddania nowego budynku gimnazyalnego dostarczać bezpłatnie odpowiednich prowizorycznych lokalności dla gimnazyum, starać się o ich utrzymanie, oświetlenie, ogrzewanie, czyszczenie i obsługę, zaś dyrektorowi wyznaczyć albo pomieszkanie w naturze, albo wymierzyć się mające przez Radę szkolną krajową według stosunków miejscowych relutum na pomieszkanie;

3.) przy otwarciu pierwszej i drugiej klasy, a zatem w dniu 1. września 1900 i 1. września 1901 wypłacić skarbowi państwa ryczałtowe kwoty po pięć tysięcy (5.000) koron na sprawienie wewnętrznego urządzenia i środków naukowych;

4.) od chwili, z którą nowy budynek ma być oddany do dyspozycji, uiszczać skarbowi państwa na utrzymanie i uzupełnienie wewnętrznego urządzenia i środków naukowych ryczałtową kwotą roczną (1000) tysięcy koron, tudzież na opędzenie kosztów opału, oświetlenia, czyszczenia i obsługi ryczałtową kwotą dwa tysiące (2000) koron;

5.) pokrywać z własnych środków wszystkie z aktywowania gimnazyum w czasie od 1. września 1900 po koniec sierpnia 1902 wynikające koszta z wyjątkiem kosztów wewnętrznego urządzenia i środków naukowych. W celu zmniejszenia prestacyi gminy miasta Dębicy podczas dwóch pierwszych lat szkolnych gmina ta ma być połączoną tylko do zwrotu tych kosztów, które z jednej strony dochodami z opłat szkolnych, z drugiej strony przez ściągnięcie subskrybowanego w swoim czasie przez osoby prywatne na założenie gimnazyum w Dębicy datki w kwocie siedm tysięcy dwieście dwadzieścia (7.220) koron nie zostaną pokryte.

Oświadczenie to odnosi się naturalnie tylko do owych kosztów, które wynikną w czasie od 1. września 1900. po koniec sierpnia 1902., nie odnosi się zaś w ogóle do wymienionych wyżej pod 3) kosztów wewnętrznego urządzenia i środków naukowych. W celu zabezpieczenia tych prestacyi, od których przyjęcia uczyniono zawisłem istnienie w mowie będącego gimnazyum, ma być z gminą nazwaną zawarty

kontrakt, którego zarys ułożony będzie w porozumieniu z gminą za współudziałem c. k. Prokuratoryi skarbu, a następnie przedłożony do zatwierdzenia c. k. Ministerstwu wyznań i oświecenia.

Na podstawie tego aktu powstało w roku szk. 1900/01 gimnazjum w Dębicy.

Rzeczy ważniejsze z kroniki pierwszych lat 7-miu istnienia zakładu.

Pomieszczenie zakładu.

Przez dwa pierwsze lata mieścił się zakład w budynku jednopiętrowym, kosztem gminy przy trakcie ropczyckim tuż obok budynku Urzędu gminnego wystawionym, a składającym się z 4 sal wykładowych i 3 mniejszych ubikacji, przeznaczonych na kancelaryę dyrekcji, zbiory naukowe i mieszkanie sługi szkolnego. Już w roku trzecim okazał się budynek ten za szczupłym.

Nabyto więc i na cele szkolne zadaptowano budynek przyległy t. zw. poperlsteinowski, oddzielony od dawnego budynku jeno rozległym boiskiem, przez które przepływa rzeczka. W budynku poperlsteinowskim utworzono 6 izb szkolnych, salę gimnastyczną, salę biblioteczną, w której odbywano zarazem konferencye nauczycielskie i salę przeznaczoną na zbiory naukowe.

W obu tych budynkach mieścił się zakład przez lat 7.

Skład grona nauczycielskiego.

W ciągu pierwszych lat siedmiu pracowało w zakładzie sił nauczycielskich ogółem 42.

Oto ich poczet w porządku chronologicznym:

- 1) **Szydłowski Józef**, z początku profesor gimnazjum jarosławskiego i prowizoryczny kierownik zakładu, następnie nauczyciel c. k. gimnazjum w Dębicy, nakoniec dyrektor, jest dotychczas.
- 2) **Tobiczyk Feliks**, zastępca nauczyciela, przez rok szk. 1900/1.;
- 3) **Ks. Szablowski Stanisław**, zastępca nauczyciela religii przez lata szkolne 1900/1. i 1901/2.;
- 4) **Szufa Jan**, nauczyciel, przez lata szkolne 1901/2.—1906/7.;
- 5) **Ogonek Antoni**, zastępca nauczyciela, przez rok szkolny 1901/2.;

- 6) **Petryński Ludwik**, zastępca nauczyciela. przez lata szkolne 1901/2.—1904/5.;
- 7) **Bobiak Grzegorz**, nauczyciel, przez rok szkolny 1902/3.;
- 8) **Skórski Zygmunt**, nauczyciel, przez lata szkolne 1902, 3.—1905/6.
- 9) **Ks. Kotfis Błażej**, zastępca nauczyciela, później nauczyciel religii rzym. katol. od r. 1902/3., jest dotychczas.;
- 10) **Szado Ignacy**, zastępca nauczyciela, przez rok szkolny 1902/3. i częściowo 1903/4.;
- 11) **Kołodnicki Emilian**, nauczyciel, przez lata szkolne 1903/4. do 1904/5.;
- 12) **Wyrobek Józef**, nauczyciel, w roku 1903/4. dotychczas;
- 13) **Schirnböck de Reulhstetten Leopold**, nauczyciel, od r. 1903/4. dotychczas;
- 14) **Kwieciński Augustyn**, zastępca nauczyciela, przez część roku szkolnego 1903/4.;
- 15) **Danecki Adam**, zastępca nauczyciela, przez część roku szkolnego 1903/4.;
- 16) **Zbijewski Stanisław**, zastępca nauczyciela, przez lata szkolne 1903/4., 1904/5. i część roku 1905/6.;
- 17) **Stachnik Józef**, zastępca nauczyciela, przez lata szkolne 1903/4. i 1904/5.;
- 18) **Moron Wojciech**, zastępca nauczyciela, od roku szk. 1903/4. dotychczas;
- 19) **Łychicki Nazar**, zastępca nauczyciela, od roku szkolnego 1903/4. dotychczas;
- 20) **Zassowski Adam**, zastępca nauczyciela, od roku szk. 1904/5. do końca I. półrocza roku szk. 1907/8.
- 21) **Lekszycki Antoni**, zastępca nauczyciela, przez część roku szk. 1904/5.;
- 22) **Müller Fryderyk**, nauczyciel, od r. 1905/6. dotychczas;
- 23) **Radomski Michał**, nauczyciel, od roku 1905/6. dotychczas;
- 24) **Kalitowski Michał**, nauczyciel, od roku 1905/6. dotychczas;
- 25) **Wiśniewski Stanisław**, zastępca nauczyciela, później nauczyciel, od roku 1905/6. dotychczas;
- 26) **Bujak Emanuel**, zastępca nauczyciela, przez rok szk. 1905/6.;
- 27) **Hrycewicz Bazyl**, zastępca nauczyciela, przez lata szkolne 1905/6. i 1906/7.;
- 28) **Staron Michał**, zastępca nauczyciela, później prowizoryczny nauczyciel od roku szkolnego 1905/6. dotychczas;
- 29) **Prajer Władysław**, zastępca nauczyciela, przez część roku szk. 1905/6.;

30. **Kasprzak Mateusz**, zastępca nauczyciela, przez część roku szk. 1905/6.;
 31. **Bieganowski Eugeniusz**, zastępca nauczyciela, przez rok szk. 1905/6.;
 32. **Zieliński Jacek**, nauczyciel, przydzielony przez część roku szk. 1906/7.;
 33. **Migdał Antoni**, nauczyciel, od r. szk. 1906/7. dotychczas;
 34. **Weigt Herkulan**, nauczyciel, od r. 1906/7. przydzielony do służby w c. k. wyższej szkole handlowej w Krakowie;
 35. **Kaznowski Adam**, zastępca nauczyciela, przez rok szk. 1906/7.;
 36. **Danek Paweł**, zastępca nauczyciela, przez rok szk. 1906/7.;
 37. **Kostecki Włodzimierz**, zastępca nauczyciela, od roku szkolnego 1906/7. dotychczas;
 38. **Ożóg Tadeusz**, zastępca nauczyciela, przez rok szk. 1906/7.
 39. **Gawlik Mieczysław**, zastępca nauczyciela, przez część roku szk. 1906/7.;
 40. **Mendrala Stanisław**, zastępca nauczyciela, przez część r. szk. 1906/7.;
 41. **Pilecki Leon**, zastępca nauczyciela, przez rok szk. 1906/7.
 42. **Rotter Józef**, zastępca nauczyciela, od marca 1907. dotychczas.
- Wymienieni nauczyciele udzielali nauki przedmiotów obowiązkowych, według obowiązujących planów.

Przedmioty nadobowiązkowe i względnie obowiązkowe.

Z innych przedmiotów nauki wprowadzono naukę kaligrafii, rysunków odręcznych, śpiewu i gimnastyki w roku szkolnym 1900/1. naukę historii kraju rodzinnego w roku szk. 1902/3., naukę języka ruskiego w roku szk. 1903/4. naukę religii mojżeszowej w roku szk. 1904/5.

Nauki kaligrafii udzielali kolejno: zast. nauczyciela, Feliks Tobiczek, zast. naucz., Antoni Ogonek, zast. naucz., Ignacy Szado, nauczyciel, Zygmunt Skórski, profesor, Leopold Schirnböck; nauki rysunków odręcznych zastępca nauczyciela Feliks Tobiczek, następnie starszy nauczyciel szkoły ludowej, Robert Berger; nauki śpiewu kolejno nauczyciel szkoły ludowej, Edward Pietruszewski, nauczyciel, ks. Błażej Kottis i Józef Sierosławski; gimnastyki w porze letniej przeważnie pod gołym niebem, w porze zimowej i słotnej w pierwszych latach w sali Towarzystwa kasynowego, w następnych w sali własnej starszy nauczyciel szkoły ludowej, Jan Rąb; historii kraju rodzinnego z reguły nauczyciele geografii i historii powszechnej

w tych samych klasach ; języka ruskiego, profesor Emilian Kołodnicki, następnie zastępca nauczyciela, Nazar Łychicki; religii możeszowej nauczyciel tego przedmiotu w szkole wydziałowej w Tarnowie, Izaak Bleiweiss.

Fizyczne wychowanie młodzieży.

Sprawy tak ważnej fizycznego wychowania młodzieży od pierwszej chwili z oka nie spuszczano. Urządzano gry i zabawy tak na boisku szkolnem, jak też na błoniach wojskowych, oddanych na ten cel uprzejmie przez tutejszą c. i k. komendę stacyjną, zorganizowano korpusy studenckie, ułatwiano i nadzorowano w porze letniej kąpiel w rzece Wisłocze, w porze zimowej ślizgawkę na stawku Towarzystwa łyżwiarskiego, urządzano liczne wycieczki celem zabawy tak w bliższą okolicę, a przyznać trzeba, że okolica Dębicy, urozmaicona, pagórkowata, a obfitująca w lasy i piękne widoki do celu powyższego szczególnie się nadaje — jakoteż wycieczki dalsze.

Wycieczki celem zabawy w bliższą okolicę były liczne, w niektórych latach nawet bardzo liczne. Wyróżniły się od innych:

1) Wycieczka do lasu J. Wielmożnego Barona Chrystianiego w Wolicy w dniu 30. maja 1901. Młodzież bawiącą się odwiedzili wybitniejsi obywatele miasta i okolicy.

2) Do Borku brzeźnickiego w dniu 8. czerwca 1903. Wycieczka ta różniła się nie tylko tem od reszty, że była gremialną i że jej celem był lasek bardziej odległy, ale także tem, że przy niej zaznaczyło swą sympatyę dla młodzieży zakładu obywatelstwo tak miejscowe, jak okoliczne.

Mianowicie Zarząd Skarbu J. Wielmożnego hr. Edwarda Raczyńskiego, w którego dobrach wspomniany lasek leży, przeznaczył kwotę 100 koron na muzykę wojskową i nagrody dla uczniów, którzy w biegu, skakaniu i t. p. ćwiczeniach się odznaczają, a pełnomocnik Skarbu dębickiego, Wielmożny Pan, Feliks Markiewicz, jakoteż niektórzy obywatele dębicy zgotowali nadto miłą dla młodzieży niespodziankę, zastawiwszy dla niej w lasku skromną przekąskę.

3). W dniu 21. maja 1904. urządzono z uczniami na wzgórzach gawrzyłowskich sobótkę.

4). W dniu 27. czerwca 1904. przedsięwziętą całą młodzież zakładu w dwóch grupach wycieczkę do Gumnisk Fox i do Borku brzeźnickiego. Tu podejmowali młodzież gościnnie Wielmożni Panowie Hruby i Markiewicz, tam Najprzewielebniejszy ks. kanonik Jarzębiński. Z innych

przyjaciół młodzieży często podejmował u siebie uczniów w czasie wycieczek proboszcz Zawady, ks. kanonik Władysław Kopernicki. Gdy zakład się rozwinął, przedsiębrano także dalsze wycieczki. Z ważniejszych wymienić należy:

1) Wycieczkę do Wieliczki i Krakowa w dniach 4. i 5. czerwca 1904. Wycieczkę tę jako pierwszą w tym rodzaju można uważać za doniosłe zdarzenie w historii zakładu. Uwieńczyło ją zupełne powodzenie. Złożyły się na nie dobra wola i ofiarność czynników postronnych, jako to krajowej Dyrekcji Skarbu, która zezwoliła na wstęp do kopalń wielickich za małą opłatą, adwokata w Wieliczce Wielmożnego Pana Dra Gwidona Friedberga, który postarał się o dobre oświetlenie podziemia i o muzykę górników, ówczesnego profesora c. k. III. gimnazjum w Krakowie, Wielmożnego Wiktora Schmidta, za którego staraniem powitała tutejszą młodzież drużyna uczniów tamtejszego zakładu z własną orkiestrą, Świetnego Magistratu miasta Krakowa, który umieścił młodzież w hali głównej parku Dra Jordana. Do powodzenia przyczyniło się też poświęcenie się nauczycieli tutejszych, biorących udział w wycieczce, którzy nie szczędzili trudów, byle tylko niedorosłą, a żądną wrażeń i wiedzy młodzież z cudami Wieliczki i pamiątkami Krakowa zaznajomić.

2) W dniach 2. i 3. czerwca 1907. urządzono wycieczkę młodzieży całego zakładu. Młodzież podzielono na 3 działy i urządzono wycieczkę w 3 kierunkach, zostawiając każdemu uczniowi możliwość wyboru uczestnictwa w jednej z wycieczek. Jedna grupa udała się do Krakowa i Wieliczki celem zwiedzenia tamtejszych osobliwości, druga do Okocimia celem poznania jednego z największych i najlepiej urządzonych zakładów przemysłowych w kraju, trzecia udała się do Gumnisk Fox, by się rozkoszować uroczem położeniem tej miejscowości.

Orkiestra szkolna.

W związku ścisłym z wycieczkami uczniów, z ich grami i zabawami stoi instytucja orkiestry szkolnej. Założono ją w roku szk. 1904/5. Nauką na instrumentach dętych kierował w roku szkolnym 1906/7. wspólnie z zastępcą nauczyciela, Leonem Pileckim — Józef Sierosławski. Naukę tę opłacała jakoteż na zakupno instrumentów muzycznych łożyła dyrekcja gimnazjum z funduszu, zasilanego dotacjami ministeryalnemi, datkami grona nauczycielskiego, które się dobrowolnie na ten cel niejako opodatkowało, datkami miejscowego Towa-

rzystwa wzajemnego kredytu, datkami uczniów i przygodnymi datkami rodziców i przyjaciół młodzieży.

Nauka na instrumentach smyczkowych była rzeczą prywatną, na którą zarząd szkoły nie wpływał, zależała w zupełności od umowy między nauczycielem, a opieką domową uczniów. Orkiestra szkolna rozwinęła się wcale dobrze. Grano w czasie pochodów, w kościele w czasie nabożeństwa, w czasie obchodów narodowych i uroczystości szkolnych, a grano co raz lepiej, od marszów, kolend, krótkich pieśni ludowych posuwając się do produkcji istic koncertowych.

Że tak było, zawdzięczyć należy także bezinteresownej opiece katechety zakładu, ks. Błażeja Kotfisa, który sam będąc muzykalnym, rzucił podwaliny pod naukę muzyki, przygotowując do niej młodzież w ciągu roku szk. 1903/4, i później nauką tą się interesując, próbami kierując, wielce do powodzenia nauki się przyczyniał.

Pomoc dla ubogich uczniów.

Z instytucji wspierających biedną młodzież tutejszą dwie stoją w bezpośrednim związku z zakładem: bursa im. św. Jadwigi i Pomoc koleżeńska. Do założenia bursy dążyła dyrekcya od początku istnienia zakładu, a dążyła ze względu na brak stosownych t. zw. stancyi dla pomieszczenia młodzieży zamiejscowej. Usiłowaniom dyrekcji i poparciu przyjaciół młodzieży udało się w ciągu dwóch pierwszych lat istnienia zakładu zebrać pokaźny jak na stosunki tutejsze, fundusz w kwocie 2.027 kor. 79 hal.

Mając ten fundusz, przystąpiono do założenia „Stowarzyszenia bursy im. św. Jadwigi“, wynajęto zaraz z początku roku szkolnego 1902/3, a później nabyto na własność Stowarzyszenia realność Leji przy ul. Gawrzyłowskiej, składającą się z dwóch domków parterowych, jednego murowanego, drugiego drewnianego i dość obszernego ogrodu. W ciągu lat 1903/4. i 1904/5. rozszerzyło Stowarzyszenie swą działalność, wystawiło oto na własnym ogrodzie połowę domu murowanego piętrowego i umożliwiło pomieszczenie większej ilości wychowanków, których liczba z czasem wzrosła do 60.

Szybki wzrost i rozwój instytucji wytłumaczyć należy należytem zrozumieniem i głębokiem odczuciem braku stosownych t. zw. stancyi dla ubogiej młodzieży zamiejscowej, możność zaś rozwoju takiego zawdzięcza instytucya wydatnemu poparciu i łącznemu działaniu różnych czynników tak miejscowych jak zamiejscowych. W pierwszej linii wymienić tu należy Najprzewielebniejszego ks. Biskupa tarnowskiego, Le-

ona Wałęgę, który od pierwszej chwili powstania instytucji, używał jej tak moralnego jak i materialnego wydatnego poparcia, a którego w uznaniu zasług dla instytucji położonych Stowarzyszenie swym honorowym członkiem mianowało. W ślady swego Arcypasterza wstępując, wspierało wydatnie i głównie instytucję duchowieństwo tak miejscowe jak i okoliczne, a już szczególnie opiekował się nią proboszcz miejscowy Najprzewielebniejszy ks. Prałat, Eugeniusz Wolski, dyrektor wydziału bursy przez cały czas jej istnienia. Nie skąpi jej poparcia swego także obywatelstwo okoliczne, szczególnie Prezes Stowarzyszenia JWielmożny hr. Edward Raczyński i wiceprezes JWielmożny Mikołaj hr. Rey. Z czynników zamiejscowych wymienić nadto należy śp. Kazimierza Jagoszewskiego, starostę ropczyckiego, który bardzo wydatnie bursę popierał, a którego w uznaniu jego zasług, dla instytucji położonych, Stowarzyszenie swym członkiem honorowym zamianowało. Z instytucji zamiejscowych udzieliły bursie wsparcia Wys. Wydział krajowy i Światne reprezentacje powiatów okolicznych, szczególnie ropczyckiego. Z instytucji miejscowych zaś w szczególności Towarzystwo wzajemnego kredytu tak przez udzielenie kredytu na kupno realności i budowę budynku, jak też przez subwencje, co roku przyznawane. Z nazwą tej instytucji zrosło się imię jej założyciela, wielkiego obywatela, nieodżałowanej pamięci, Henryka Zauderera. Mąż ten wielkiego serca i rozumu i w bursie zaznaczył się wybitną a dodatnią działalnością. Jego to poparcie głównie — obok poparcia ze strony ks. Prałata Wolskiego — zawdzięczyć należy uzyskanie funduszków na kupno i na budowę „Bursy“, jego energii nieustrudzonej dojście w ogóle kupna realności i budowy do skutku. Wymienić nadto należy bezpłatną poradę prawną, jakiej instytucji udzieliłi Wielmożni Panowie Radca sądu, Władysław Chudziński i Adwokat, Dr. Sydon Friedberg, bezpłatną pomoc lekarską, udzielaną wychowankom przez Wielmożnych Panów: Dra Zygmunta Bętkowskiego i Dra Tadeusza Męskiego, wymienić nakoniec współpracownictwo grona nauczycielskiego, z którego kilku członków z dyrektorem na czele — do Wydziału należało i nad stroną wychowawczą instytucji czuwało, szczególnie zaś pracą pełną poświęcenia prefekta i gospodarza bursy, katechety zakładu, ks. Błażeja Kotfisa.

Drugą instytucją, mającą na celu wspieranie biednej młodzieży, była Pomoc koleżeńska. Zasiłały ją datki młodzieży przy wpisie i okolicznościowe datki rodziców w ciągu roku szkolnego.

Za fundusze Pomocy koleżeńskiej sprawiano podręczniki szkolne do biblioteki pauperum, ubrania dla biednych uczniów, lekarstwa dla chorych, udzielano też zasiłków chorym uczniom na wyjazd do miejsc

klimatycznych itp. Biedną młodzież tutejszą wspierało też wydatnie w ostatnich latach tutejsze Stowarzyszenie, „Koło Pań“.

Uroczystości szkolne i obchody.

W ciągu 7 lat pierwszych istnienia zakładu było prócz uroczystości rok rocznie się powtarzających kilka uroczystości nadzwyczajnych.

Do takich zaliczyć należy:

1) Uroczysty obchód jubileuszu 70-letniej rocznicy urodzin Najjaśniejszego Pana (w dniu 3. października 1900). Po solennem nabożeństwie w kościele parafialnym zgromadziła się młodzież w odświętnie przystrojonej sali budynku szkolnego, gdzie na tle dywanów i zieleni widniał portret Najjaśniejszego Pana. Tu w obec kleru miejscowego i reprezentantów Władz odśpiewała naprzód młodzież pieśń błagalną o pomyślność Najdostojniejszego Monarchy. Następnie przemówił kierownik zakładu, pouczając młodzież tak o życiu i wzniosłych przymiotach umysłu Najdostojniejszego Jubilata, jak i o obowiązkach wdzięczności względem Niego. Wniesieniem trzykrotnego okrzyku na cześć Najjaśniejszego Pana i odśpiewaniem hymnu ludowego zakończyła się ta piękna uroczystość.

2) Uroczystość poświęcenia prowizorycznego budynku sokolnego (w dniu 30. października 1900). Po solennem nabożeństwie dokonał poświęcenia ks. Prałat, Eugeniusz Wolski. Następnie w sali odpowiednio do uroczystości chwili przystrojonej zgromadziła się młodzież, reprezentanci Władz, duchowieństwo miejscowe, deputacya sąsiedniego gimnazjum tarnowskiego i liczna publiczność.

Okolicznościowe przemowy wygłosili ks. Prałat Najprzewielebniejszy Eugeniusz Wolski, burmistrz ówczesny Wielmożny Józef Wyleżyński, c. k. krajowy Inspektor szkół, J. Wielmożny Pan Emanuel Dworski, radni miasta, Wielmożni Henryk Zauderer i Dr. Sydon Friedberg, profesor gimnazjum jarosławskiego, a zarazem honorowy obywatel miasta Dębicy, Wny Ignacy Rychlik, Starosta ropeczycki, JWny Kazimierz Jagoszewski, nakoniec kierownik zakładu. Młodzież przy rozpoczęciu uroczystości odśpiewała okolicznościową kantatę, na zakończenie hymn ludowy.

Następnie podejmowała reprezentacya miasta uczestników uroczystości bankietem, urządzonym w sali kasynowej.

3. Uroczystość poświęcenia nowego budynku bursy im. św. Jadwigi w dniu 18. czerwca 1905. Uroczystość ta zapisała się niewąt-

pliwie głęboko w pamięci młodzieży zakładu, gdyż przy tej sposobności miała młodzież to szczęście, otrzymać z rąk Najprzewielebniejszego ks. Biskupa tarnowskiego Leona Wałęgi, św. Sakramenta Ołtarza i Bierzmowania. Powitany na dworcu kolejowym przez reprezentacye powiatu, miasta, gimnazyum i bursy, przejechał ks. Biskup szpalerem, utworzonym przez młodzież gimnazyalną do kościoła, tu odprawił mszę św., miał wznieście kazanie i udzielił uczniom wspomnianych św. Sakramentów. Poczem w procesyi, w której cały zakład wziął udział, udał się ks. Biskup do bursy celem dokonania poświęcenia nowego budynku. Tu powitany przez chór młodzieży szkolnej i przez ks. gospodarza bursy, wygłosił Najprzewielebniejszy Arcypasterz przemowę do młodzieży, nauczycieli, wychowanków bursy, członków jej wydziału i do jej przyjaciół, wskazując w wymownych słowach wszystkim obowiązki na nich ciążące. Następnie dopełnił ks. Biskup ceremonii poświęcenia budynku. Po dziękczynnej mowie zastępcy dyrektora bursy, W Pana Władysława Chudzieckiego, zwiedzał ks. Biskup lokalności bursy. Tu wygłosił do ks. Biskupa przemowę dyrektor gimnazyum, zaznaczył w niej zupełną zgodność dyrekcji i nauczycieli z kierunkiem, przed chwilą przez ks. Biskupa dla ich pracy nad młodzieżą wytyczonym, podziękował Mu za trudy poniesione dla zbudowania serc młodzieży i przedstawił zebranych członków grona nauczycielskiego. Z rozmowy jaka się wywiązała, okazało się, że stosunki zakładu nie są ks. Biskupowi obce. Pożegnany chórem młodzieży, wśród dźwięków orkiestry gimnazyalnej, wrócił ks. Biskup na plebanję, skąd wnet odjechał do Tarnowa.

4. Uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego pod nowy gmach gimnazyalny (w dniu 24. maja 1906).

Po nabożeństwie solennem w kościele parafialnym, w czasie którego orkiestra gimnazyalna przygrywała, udała się młodzież wraz z procesją wśród pieśni nabożnych i tonów orkiestry gimnazyalnej na plac budowy. Tu po odśpiewaniu okolicznościowej kantaty przez chór młodzieży, dokonał celebrant ks. Prałat Eugeniusz Wolski, ceremonii poświęcenia kamienia węgielnego. Poczem przemawiali do zebranych kolejno Najprzewielebniejszy ks. Prałat Wolski, jako reprezentant kościoła, burmistrz Wny Henryk Zauderer imieniem Reprezentacyi miejskiej, delegat c. k. Rady szkolnej krajowej, c. k. Starosta, JWielmożny Dr. Antoni Zoll, imieniem nawyższej krajowej Magistratury szkolnej, Najprzewielebniejszy ks. kanonik Dr. Jan Krzysiak, wiceprezes Rady powiatowej ropczyckiej jako delegat tejże, nakoniec dyrektor gimnazyum, Józef Szydłowski, imieniem dyrekcji i grona nauczycielskiego. W przemowach swych podnosili mowcy zasługi czynników,

które przyczyniły się do dojścia budowy do skutku i wzywali młodzież do korzystania z dobrodziejstwa nauki, jaką w wystawionym budynku będą pobierali. Odśpiewaniem przez chór młodej dziewczyny kantaty dziękczynnej zakończyła się ta piękna uroczystość.

Wieczorki Mickiewiczowskie

Wieczorków takich w pierwszych latach istnienia zakładu nie urządzano. Młodzież była za niedojrzała, środki jakimi zakład rozporządzał, za szczupłe. Gdy jednak w zakładzie była już klasa piąta, uroczystości takie poczęto urządzać. W roku szkolnym 1904/5. więc urządzono uroczysty wieczór dla uczczenia pamięci trzech wieszczów (w dniu 18. marca 1905), w roku szkolnym 1905/6. wieczór Mickiewiczowski (w dniu 17. grudnia 1905). w roku szkolnym 1906/7. ponownie wieczór trzech Wieszczów (w dniu 17. marca 1907). Wieczorki te były podobne do takich samych wieczorków, urządzanych w innych zakładach. Na program składały się słowo wstępne względnie zakończenie, wygłoszone przez dyrektora lub którego z nauczycieli, deklamacye tak solowe, jak zbiorowe utworów naszych wieszczów doby romantycznej, przemówienie jednego z uczniów i produkcyje muzyczne tak śpiewu chóralnego, jakoteż muzyki instrumentalnej. Produkcyje wypadały tu na ogół może słabiej, aniżeli w innych miastach i młodzież mniej dojrzała i orkiestra gimnazjalna świeżo do życia powołana, co jednak bardzo dobre czyniło wrażenie, to okoliczność, że nauczyciele bardzo gorąco sprawą przygotowania w tym kierunku młodzieży się zajmowali, a nawet wspólnie z młodzieżą w produkcyjach brali udział, bądź to przeplatając jej produkcyje własnymi deklamacyami, bądź też wspierając swym udziałem słaby jeszcze chór i słabą orkiestrę gimnazjalną.

Wypadki śmierci w zakładzie.

Mimo, że zakład młody, przecież śmierć go nie oszczędziła. Zaraz po pierwszym roku istnienia zakładu w czasie wakacji zmarł nagle b. uczeń klasy I., Kazimierz Ryba. Staraniem zakładu odbyło się za spokój Jego duszy w dniu 12. września. 1901. w kościele parafialnym w Dębicy na-

bożeństwo żałobne, w którym młodzież zakładu wraz z gronem nauczycielskiem uczestniczyła.

Pod nie mniej żałobnem wrażeniem rozpoczął się rok szk. 1905/6. Oto pod koniec wakacyi zmarł w pobliskiej wsi Zawadzie, wzorowy uczeń klasy IVb, Składzień Józef. W obrzędzie pogrzebowym, który się odbył dnia 29. sierpnia 1905., wzięli udział grono nauczycielskie, koledzy zmarłego, o ile się już byli zjechali i liczna publiczność tak ze wsi Zawady, jak i z Dębicy. Nad grobem przemówił proboszcz miejscowy ks. Władysław Kopernicki i uczeń kl. V., Jan Szczerbiński.

Kronika zakładu notuje jeszcze dwa wypadki śmierci w roku szk. 1905—6. Oto w dniu 9. marca 1906. odbył się pogrzeb ucznia klasy IVa, Henryka Weihsa, w którym to pogrzebie młodzież zakładu i grono nauczycielskie wzięło udział, w dniu zaś 5. maja tegoż roku odbyło się przy współudziale młodzieży i nauczycieli zakładu nabożeństwo żałobne za spokój duszy ucznia klasy Vb, śp. Wawrzyńca Dzióbka, zmarłego w swej rodzinnej wiosce.

Nie lepszym pod tym względem okazał się dla zakładu rok szkolny 1906—7. W dniu 14. listopada 1906 odprowadzili uczniowie klas niższych na miejsce wiecznego spoczynku b. ucznia klasy IIb, ś. p. Władysława Wójcika, w dniu zaś 11. marca 1907. uczestniczył cały zakład w żałobnym obrzędzie pogrzebowym wskutek śmierci ś. p. Józefa Świętonia, ucznia kl. V., młodzieńca, rokujacego najlepsze na przyszłość nadzieje.

Nakoniec w dniu 23. marca 1907. wzięła młodzież zakładu z gronem nauczycielskim gremialny udział w pogrzebie męża, który wprawdzie do zakładu nie należał którego życie jednak dziwnie z losami zakładu się splotło, a którego śmierć nielitościwa w sile wieku z grona żyjących wyrwała, ś. p. Henryka Zauderera.

Śp. Henryk Zauderer, burmistrz miasta Dębicy, nader pożyteczny członek i kierownik różnych instytucyi tak w mieście jak powiecie, był mężem wielkiego umysłu i serca, mężem statecznej rozwagi, niezłomnej siły woli,

niespożytej energii i niestrudzonej pracowitości, mężem wszelkich zasług, położonych około spraw publicznych.

Nie było w ostatnich kilku dziesięcioleciach rzeczy szlachetnej, wzniosłej, znaczenia bądź ogólnego, bądź lokalnego, do którejby ś. p. Zauderer nie był ręki przyłożył, którejby w swe ręce nie był ujął i nią należycie nie pokierował.

I nasz zakład miał temu wybitnemu, a szlachetnemu obywatelowi wiele do zawdzięczenia.

On to głównie wspólnie z innymi mężami dobrej woli czynił zabiegi i starania o założenie w Dębicy szkoły średniej, a gdy ją założono, On, jako radny, a później burmistrz miasta, starał się troskliwie o zaspokojenie jej potrzeb, On rzucił podwaliny pod nowy gmach gimnazyalny. On był jednym z założycieli i niestrudzonym orędownikiem tutejszej bursy im. św. Jadwigi. Słowem był to mąż wyższy duchem, sprawie wykształcenia i wychowania dorastającego pokolenia szczerze oddany.

W mowie, wygłoszonej nad grobem tego zacnego obywatela dał dyrektor zakładu wyraz uczuciom żałoby, jakimi strata tak przedwczesna, a tak dotkliwa napęlić musiała serca wszystkich prawdziwych przyjaciół uczącej się młodzieży.

Cześć Ich pamięci!

KRONIKA ROKU SZKOLNEGO 1907|8.

Rok szkolny 1907/8 rozpoczął się dnia 3. września uroczystem nabożeństwem, odprawionem w kościele parafialnym.

Egzamina poprawcze i uzupełniające odbywały się w dniach 30. i 31. sierpnia, w tychże dniach też wpisy uczniów; egzamina wstępne do klasy I. w terminie przedwakacyjnym w dniu 1. lipca, w terminie powakacyjnym w dniu 2. września, egzamina wstępne do klas wyższych w dniach od 7. do 13. września.

W dniu 3. września wzięła młodzież zakładu wespół z nauczycielami udział w powitaniu ks. Biskupa tarnowskiego, Dra Leona Wałęgi, odbywającego wizytację kanoniczną dziekanatu ropczyckiego. Młodzież tworzyła szpaler w czasie pochodu procesyjnego od bramy tryumfalnej do kościoła, a orkiestra gimnazjalna przygrywała.

W tymże dniu 3. września popołudniu przystępowała młodzież do spowiedzi św., w dniu zaś następnym do św. Sakramentów Ołtarza i Bierzmowania. Obu św. Sakramentów udzielił młodzieży Najprzewielebniejszy ks. Biskup.

Do Sakramentów Spowiedzi i Ołtarza przystępowała nadto młodzież w ciągu roku dwa razy, w dniach 7 i n. kwietnia po rekolekcyjnych ćwiczeniach, odbytych pod przewodnictwem duchowem ks. Dra Władysława Mysora, profesora prawa kanonicznego w seminarjum tarnowskiem (w klasach wyższych) i ks. Karola Suwady (w klasach niższych) i w dniach 15 i n. czerwca. Wielu uczniów przystępowało częściej w ciągu roku do Sakramentów św. zwłaszcza w dniu Patrona szkolnego.

W dniu 4. września odwiedził zakład Najprzewielebniejszy ks. biskup tarnowski. Powitany u wejścia do budyńku przez dyrektora i grono nauczycielskie, przeszedł ks. Biskup szpalerem, utworzonym przez młodzież do auli, gdzie chór młodzieży przyjął go kantatą. Dyrektor w przemowie swej wyraził hołd głęboki, należytny Księciu kościoła i

Arcypasterzowi dyecezyi, złożył Mu podziękę za ojcowską troskliwość, okazywaną raz po raz tutejszej młodzieży szkolnej, polecił zakład młdom Jego i prosił o udzielenie młodzieży i jej kierownikom arcypasterskiego błogosławieństwa. Imieniem młodzieży przemówił jeden z uczniów kl. VIII. Po przemowie ks. Biskupa, która, nacechowana wielką dla młodzieży szkolnej życzliwością, zawierała wiele cennych nauk i wskazówek życia i po udzieleniu młodzieży i nauczycielom błogosławieństwa, odśpiewał chór młodzieży kantatę dziękczynną, poczem wśród dźwięków muzyki gimnazyalnej, opuścił ks. Biskup aulę, udając się do sali konferencyjnej, gdzie Mu dyrektor grono nauczycielskie przedstawił. Cała uroczystość głębokie na uczestnikach wywarła wrażenie.

W dniach 10. września i 19. listopada wziął cały zakład udział w nabożeństwach żałobnych, odprawionych w kościele parafialnym za spokój duszy ś. p. Cesarzowej Elżbiety, w dniu 27. czerwca w takim samym nabożeństwie za spokój duszy ś. p. Cesarza Ferdynanda, w dniu zaś 28. kwietnia odbyło się staraniem zakładu, nabożeństwo żałobne za spokój duszy tragicznie, a przedwcześnie zmarłego śp. Namiestnika Andrzeja hr. Potockiego.

W dniu 4. października obchodził zakład uroczystem nabożeństwem Imieniny Najjaśniejszego Pana.

W dniu 31. października ważna i niezwykła uroczystość w zakładzie, uroczystość poświęcenia nowego gmachu.

Ważną była ta uroczystość dla zakładu, który nareszcie doczekał się pomieszczenia, odpowiadającego celowi, niezwykłą zaś, gdyż w uroczystości wziął udział nie tylko zakład cały, nie tylko reprezentacye miasta i powiatu, ale najwyżsi dostojnicy kościoła i kraju. Ks. biskup tarnowski dokonał ceremonii poświęcenia, a uroczystość zaszczycił swą obecnością JE. Pan Namiestnik, hr. Andrzej Potocki. Przybyli nadto: poseł JE. Dr. Michał Bobrzyński, honorowy obywatel miasta Dębicy, poseł JE. Adam Jędrzejowski, poseł ks. Pastor, dyrektor gimnazjum jarosławskiego Ignacy Rychlik, również honorowy obywatel miasta Dębicy, liczni reprezentanci powiatów ropczyckiego i pilzneńskiego, liczne obywatelstwo miejscowe i okoliczne. Z ramienia c. k. Rady szkolnej przybyli: c. k. krajowy Inspektor szkół JW. Pan Emanuel Dworski i c. k. Starosta, JW. Pan Dr. Antoni Zoll. W uroczystości wzięła udział in corpore Rada gminna miasta Dębicy duchowieństwo miejscowe i okolicz. korpus oficerski, preprezentanci Władz miasta i powiatu. Nabożeństwo solenne celebrował ks. Biskup. Po nabożeństwie udali się uczestnicy przez bramę tryumfalną, przy której JE. Pan Namiestnik deputacye przyjmował, i wśród szpaleru młodzieży do nowo

wybudowanego gmachu gimnazyalnego, gdzie ks. Biskup naprzód u wejścia następuje w auli ceremonii poświęcenia dokonał. Po ukończeniu tej ceremonii zaintonował chór młodzieży pieśń dziękczynną zastosowaną do okoliczności. Nastąpił szereg przemówień. A więc ks. Biskup w podniosłej przemowie wskazał na ważność chwili i wezwał młodzież i grono nauczycielskie do pielęgnowania w nowym budynku cnót chrześcijańskich; ks. Pastor zalecał w szczególności jedną z cnót czystości i hartu charakteru; burmistrz miasta W-ny Bronisław Jakliński dziękuje uczestnikom za wzięcie udziału w uroczystości, a w szczególności JE. Panu Namiestnikowi za przemożne, a łaskawe popieranie reprezentacji miejskiej w jej akcji, mającej na celu wystawienie budynku gimnazyalnego, zakończył zaś swe przemówienie wzniesieniem okrzyku na cześć Najjaśniejszego Pana, który obecni z zapalem trzykrotnie powtórzyli, poczem orkiestra szkolna odegrała hymn ludowy; JE. Pan Namiestnik wskazał w swej przemowie młodzieży i nauczycielom ich obowiązki i wzywał do ścisłego ich wykonywania; dyrektor zakładu witał uczestników, dziękuje im za przybycie i trudy, podnosił zasługi czynników, które zakład do życia powołały i do jego utrzymania się przyczyniały, a więc zasługi obecnego na sali JE. Dr. Michała Bobrzyńskiego, którego niezłomnej woli zakład istnienie swe istotnie zawdzięcza, a więc ofiarność iście bezprzykładną Reprezentacji miejskiej, która mimo szczupłych dochodów i mimo zupełnego braku majątku tak kosztowny gmach wystawiła, a w odpowiedzi JE. Panu Namiestnikowi podniósł, że grono nauczycielskie jest świadome obowiązków, jakie na niem ciąży i starać się będzie im sprostać, nakoniec, zwracając się do młodzieży, wezwał ją do wdzięczności dla swych dobrodziejów i do korzystania z dobrodziejstw nauki, jakiej im się będzie udzielało w nowo poświęconym budynku. Na tem właściwa uroczystość się zakończyła. Nastąpiło zwiedzanie budynku przez Pana Namiestnika, oprowadzanego przez dyrektora zakładu i przedsiębiorcę budowy, inżyniera p. Tekielskiego, przyczem w sali konferencyjnej miało grono nauczycielskie ten zaszczyt, być JE. Panu Namiestnikowi przedstawionem. Po tem Pan Namiestnik opuścił zakład i miasto, a wielu uczestników udało się na bankiet, zastawiony w sali gimnastycznej zakładu.

W dniu 20. listopada obchodził zakład uroczystość swego Patrona, św. Stanisława Kostki. W czasie solennego nabożeństwa wielu uczniów przystępowało do św. Sakramentów.

Dnia 14. grudnia odbył się uroczysty obchód ku czci naszych trzech wieszczów narodowych. Przed południem poranek (rodzaj generalnej próby), na który mieli wstęp wszyscy uczniowie zakładu, wie-

czorem właściwy obchód, na którym była młodzież tylko wyższego gimnazyum, jakoteż zaproszeni przez dyrekcję rodzice i przyjaciele młodzieży. Program obu obchodów ten sam, tylko różni uczniowie wygłaszali słowo wstępne i różni nauczyciele zakończenie. Zresztą w skład programu wchodziły deklamacye zbiorowe z VII. ks. Pana Tadeusza (Rada), deklamacye solowe utworów Słowackiego i Krasińskiego, produkcye chóru gimnazyalnego, orkiestry mieszanej i orkiestry mandolinistów. Całość wypadła wcale udatnie. Jako dodatnią okoliczność podnieść należy udział członków grona nauczycielskiego tak w chórach uczniowskich, jak i w orkiestrze gimnazyalnej.

W roku szkolnym 1907/8. odbył się w zakładzie po raz pierwszy egzamin dojrzałości.

Pisemny egzamin odbył się w dniach od 7. do 9. maja. Ustny egzamin dojrzałości odbył się w dniach od 29. maja do 4. czerwca pod przewodnictwem c. k. królowego Inspektora szkół, Jaśnie Wielmożnego Pana Emanuela Dworskiego. Na zakończenie nastąpiło uroczyste rozdanie świadectw pierwszym abiturientom zakładu wobec młodzieży całego zakładu, c. k. krajowego Inspektora szkół, grona nauczycielskiego, Rady gminnej miasta Dębicy, zgromadzonej in corpore, reprezentantów Władz i rodziców abiturientów. Po okolicznościowej kantacie przemawiali: dyrektor zakładu, c. k. Inspektor szkół, burmistrz miasta, Wielmożny Pan Bronisław Jakliński i jeden z abiturientów, po czem gospodarz klasy VIII. wręczył abiturientom świadectwa dojrzałości. Odśpiewaniem zwrotki hymnu ludowego zakończyła się ta piękna uroczystość. W czasie, gdy uczestnicy aulę opuszczali, orkiestra przygrywała.

W dniu 11. czerwca hospitał naukę religii w zakładzie komisarz biskupi, Najprzewielebniejszy ks. Prałat Eugeniusz Wolski.

Rok szkolny 1907/8 zakończono dnia 28. czerwca uroczystem nabożeństwem dziękczynnem, odprawionem w kościele parafialnym, po którym uczniowie otrzymali świadectwa za drugie półrocze.

II.

Skład grona nauczycielskiego przy końcu roku szkolnego 1907/8.

A. Dla nauki przedmiotów obowiązkowych.

1. **Szydłowski Józef**, dyrektor, członek Rady gminnej w Dębicy i c. k. Rady szkolnej okręgowej w Ropezycach, delegat Wydziału powiatowego w Ropezycach do Rady szkolnej miejscowej w Dębicy, delegat Wydziału krajowego do Wydziału szkoły przemysłowej uzupełniającej w Dębicy; uczył języka łacińskiego w klasie VIII.; tygodniowo godzin 5.

2. **Bobka Jan**, zastępca nauczyciela, uczył języków łacińskiego i polskiego w kl. III. A; razem tygodniowo godzin 9.

3. **Cholewa Wojciech**, egz. zast. nauczyciela, w II. półroczu na urlopie.

4. **Kalitowski Michał**, rzeczywisty nauczyciel, członek Rady gminnej w Dębicy, zawiadowca biblioteki dla nauczycieli, gospodarz kl. VII. A; uczył jęz. łacińskiego i greckiego w kl. VII. A. B; razem tygodniowo godzin 18.

5. **Kostecki Włodzimierz**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy III. B. uczył języka niemieckiego w klasach II. B., III. A. B., VI.; razem tygodniowo godzin 17.

6. **Ks. Kotfis Błażej**, profesor, exhortator dla klas wyższych, uczył religii w kl. III. A. B., IV. A. B., V., VI., VII. A. B., VIII.; razem tygodniowo godzin 18.

7. **Łychicki Nazar**, zast. nauczyciela, zawiadowca biblioteki ruskiej dla młodzieży, gospodarz kl. III. A; uczył matematyki w klas. II. A. B. III. A i historii naturalnej w kl. I. A. B., II. A. B., III. A. B.; razem tygodniowo godzin 21.

8. **Migdał Antoni**, rzecz. nauczyciel, zawiadowca biblioteki pauperum, gospodarz kl. VI; uczył jęz. łacińskiego w kl. III. B., VI. i jęz. greckiego w kl. VIII.; razem tygodniowo godzin 17.

9. **Moroń Wojciech**, egz. zast. nauczyciela, gospodarz kl. IV B.; uczył jęz. łacińskiego w kl. IV. A. B. i języka greckiego w klasie V.; razem tygodniowo godzin 17.

10. **Muszyński Eugeniusz**, zast. nauczyciela, gospodarz klasy IV. A.; uczył matematyki w klasie I. A. B., III. B., IV. A. B, fizyki w klasie IV. A. B; razem tygodniowo godzin 21.

11. **Müller Fryderyk**, rzecz. nauczyciel, zawiadowca biblioteki niemieckiej dla młodzieży, gospodarz kl. VII. B; uczył jęz. niemieckiego w kl. V., VII A. B., VIII.; razem tygodniowo godzin 16.

12. **Prószynski Marcelli**, rzecz. nauczyciel, zawiadowca biblioteki polskiej dla młodzieży i kurator czytelnicy uczniów; uczył języka polskiego w kl. V., VI., VII A. B., VIII.; razem tygodniowo godz. 15.

13. **Radomski Michał**, profesor, członek Rady gminnej w Dębicy, kierownik szkoły przemysłowej uzupełniającej w Dębicy, zawiadowca gabinetu fizykalnego, gospodarz klasy VIII; uczył matematyki w kl. VII A. B., VIII, fizyki w tychże klasach; razem tyg. godz. 18.

14. **Rotter Józef**, zast. nauczyciela, gospodarz kl. II. B; uczył języka polskiego w kl. II. B, geografii i historii powszechnej w kl. II. B., IV A. B., V; razem tygodniowo godzin 18.

15. **Schirnböck de Reuthstetten Leopold**, profesor, zawiadowca gabinetu historii naturalnej; uczył matematyki i historii naturalnej w V. i VI., propedeutyki filozofii w klasie VII. A. B. i VIII; razem tygodniowo godzin 17.

16. **Staroń Michał**, prowizoryczny nauczyciel, uczył geografii i historii powszechnej w klasie II A., VI., VII A. B. i VIII; razem tygodniowo godzin 17.

17. **Ks. Suwada Karol**, zastępca nauczyciela religii, exhortator dla klas niższych; uczył religii w kl. I A. B., II A. B.; razem tygodniowo godzin 8.

18. **Świdorski Wiktor**, rzecz. nauczyciel, na urlopie.

19. **Tumidajowicz Stanisław**, zast. nauczyciela, gospodarz kl. II. A; uczył języka łacińskiego w kl. II A. B.; razem tyg. godz. 16.

20. **Türschmid Edward**, zast. nauczyciela, gospodarz kl. I. B; uczył języka łacińskiego w kl. I B., języka polskiego w klasie I. B., IV. A. B.; razem tygodniowo godzin 17.

21. **Waydowicz Stanisław**, zast. nauczyciela, uczył jęz. niemieckiego w kl. I A. B., II A.; razem tygodniowo godzin 17.

22. **Weigt Herkulan**, rzecz. nauczyciel przydzielony do służby w c. k. wyższej szkole handlowej w Krakowie.

23. **Wiśniewski Stanisław**, rzecz. nauczyciel, zawiadowca gabinetu archeologii i sztuki, gospodarz klasy V.; uczył jęz. łacińskiego w kl. V., greckiego w kl. III. A, VI.; razem tygodniowo godzin 16.

24. **Wrana Alojzy**, zast. nauczyciela, uczył jęz. greckiego w kl. III. B., polskiego w kl. I. A., III. B., jęz. niemieckiego w kl. IV. A. B.; razem tygodniowo godzin 19.

25. **Wrzask Jakób**, zast. nauczyciela, gospodarz kl. I. A; uczył jęz. łacińskiego w klasie I. A., greckiego w klasie IV. A. B.; razem tygodniowo godzin 16.

26. **Wyrobek Józef**, profesor, zawiadowca gabinetu geograficznego; uczył język. polskiego, w II. A., geografii i historii powszechnej w kl. I. A. B., III. A. B.; razem tygodniowo godzin 15.

B. Dla nauki religii mojżeszowej.

Bleiweiss Izaak, nauczyciel religii mojżeszowej w pięcioklasowej szkole wydziałowej żeńskiej im. Kopernika w Tarnowie, uczył religii mojżeszowej w czterech oddziałach, tygodniowo w godzinach 4.

C. Dla nauki przedmiotu względnie obowiązkowego.

Lychicki Nazar, j. w., uczył języka ruskiego w klasach od IV. począwszy, dzieląc uczniów na 3 oddziały stosownie do ilości lat pobieranej nauki, razem tygodniowo w godzinach 6.

D. Dla nauki przedmiotów nadobowiązkowych.

1. **Wyrobek Józef**, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w klasie III. A. B.; tygodniowo godzin 2.

2. **Rotter Józef**, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w klasie IV. A. B.; tygodniowo godzin 2.

3. **Staroń Michał**, j. w., udzielał nauki historii kraju rodzinnego w klasach VI., VII. A. B., VIII.; tygodniowo godzin 4.

4. **Schirnböck Leopold**, j. w., uczył kaligrafii w 2 oddziałach po jednej godzinie tygodniowo; tygodniowo godzin 2.

5. **Sierosławski Józef**, były nauczyciel szkoły ludowej, zawiadowca zbioru przyborów do nauki śpiewu i muzyki; uczył śpiewu w 2 oddziałach po 2 godziny tygodniowo; razem tygodniowo godzin 4.

6. **Berger Robert**, starszy nauczyciel 5-cio klasowej szkoły ludowej w Dębicy, zawiadowca gabinetu rysunkowego; udzielał nauki rysunków odręcznych w 3. oddziałach po 2 godziny tygodniowo; razem tygodniowo godzin 6.

7. **Radomski Michał**, j. w., zawiadowca zbioru przyborów do nauki gimnastyki w 4. oddziałach po 2 godziny tygodniowo; razem tygodniowo godzin 8.

III.

Zmiany w składzie grona nauczycielskiego w ciągu roku szkolnego 1907/8.

C. k. Rada szkolna krajowa rozporządzeniem 18. lipca 1907. L. 30392. uwolniła zast. nauczyciela **Bazylego Hrycewicza**, z końcem sierpnia 1907. od obowiązków służbowych.

C. k. Rada szkolna krajowa zamianowała zastępcami nauczycieli w tutejszym zakładzie kandydatów stanu nauczycielskiego: **Wojciecha Cholewę** (rozporząd. z 26. lipca 1907. L. 26942.), **ks. Karola Suwadę** (rozporząd. z 2. września 1907. L. 37676.), **Stanisława Wydowicza**, **Eugeniusza Muszyńskiego i Karola Słonkę** (rozporząd. z dnia 8. października 1907. L. 47525.), **Stanisława Tumidajowicza** (rozporząd. z 17. października 1907. L. 35705.), **Edwarda Türschmida** (rozporząd. z dnia 17. października 1907. L. 47170.), **Alojzego Wranę** (rozporząd. z dn. 28. stycznia 1908. L. 21628.)

C. k. Rada szkolna krajowa przeniosła z tutejszego zakładu zastępców nauczycieli: **Tadeusza Ożoga** do c. k. gimnazjum w Jarosławiu (rozporząd. z 24. lipca 1907. L. 22492.), **Leona Pileckiego**, do c. k. gimnazjum w Stryju (rozporząd. z 31. lipca 1907. L. 32983.), **Pawła Dankę** do c. k. gimnazjum w Bochni (rozporząd. z 17. października 1907. L. 31124.)

C. k. Rada szkolna krajowa przeniosła do tutejszego zakładu zastępców nauczycieli **Jana Bobkę** z c. k. gimnazjum w Stryju (rozporząd. z 31. lipca 1907. L. 32983.), **Józefa Pollaka** z c. k. gimnazjum I. w Rzeszowie (rozporząd. z d. 2. września 1907. L. 39761.), **Jakóba Wrzaskę** z c. k. gimnazjum w Jarosławiu (rozporząd. z dn. 28. stycznia 1908. L. 62260.)

C. k. Rada szkolna krajowa zamianowała rzeczywistymi nauczycielami w tutejszym zakładzie: zastępcę nauczyciela w c. k. I. gimnazjum w Tarnowie, **Wiktora Świderskiego** (rozporząd. z 30. lipca 1907. L. 15879.), zastępcę nauczyciela w c. k. VI. gimnazjum we Lwowie, **Marcelego Prószyńskiego** (rozporząd. z 30. lipca 1907. L. 28053.), nauczyciela religii w tutejszym zakładzie, **ks. prof. Błażeja Kotfisa**

(rozporząd. z 25. listopada 1907. L. 53756.), a prowizorycznym nauczycielem zastępcę nauczyciela w tutejszym zakładzie, **Michała Staronia** (rozporząd. z 24. stycznia 1908. L. 124.)

C. k. Rada szkolna krajowa nadała posadę nauczycielską w c. k. gimnazyum w Sokalu profesorowi, **Janowi Szufie** (rozporząd. z 30. lipca 1907. L. 16016.)

C. k. Rada szkolna krajowa nadała posady rzeczywistych nauczycieli zastępcom nauczycieli w tutejszym zakładzie: **Adamowi Kaznowskiemu** w c. k. gimnazyum w Brzeżanach (rozporząd. z 30. lipca 1907. L. 28150.) i **Adamowi Zassowskiemu** w c. k. gimnazyum w Drohobyczu (rozporząd. z 24. stycznia 1908. L. 62371.)

Dłuższe urlopy otrzymali: rzeczywisty nauczyciel, **Herkulan Weigt** uzyskał przedłużenie urlopu na cały rok szkolny 1907/8. (rozporząd. c. k. Rady szk. kraj. z 2. sierpnia 1907 L. 32671); zastępca nauczyciela **Adam Zassowski** na czas od 10. października do 10. listopada 1907. (rozporząd. c. k. Rady szkolnej krajowej z 8. października 1907. L. 43904.); zastępca nauczyciela, **Michał Staroń** urlopu na ten sam czas (rozporząd. c. k. Rady szk. kraj. z 8. paźdz. 1907 L. 45828.); prof. **Józef Wyrobek** na czas od początku półroczia do 15. października 1907. (rozporząd. z 10. października 1907. L. 43901.); rzeczywisty nauczyciel, **Wiktor Świdorski** urlop po koniec I. półroczia 1907/8. (rozporząd. c. k. Rady szk. kraj. z 22. października 1907. L. 49467.) i tenże, urlop do końca roku szkolnego 1907/8. (rozporząd. c. k. Rady szkolnej krajowej z 19. stycznia 1908 L. 1991.); zastępca nauczyciela, **Wojciech Cholewa** na przeciąg II. półr. roku szkolnego 1907/8. (rozporząd. c. k. Rady szk. kraj. z 7. stycznia 1908. L. 61182.) Tem samym rozporządzeniem udzieliła c. k. Rada szkolna krajowa zmniejszenie liczby godzin do połowy na przeciąg II. półroczia roku szkolnego 1907/8. zastępcy nauczyciela **Janowi Bobce**. Podobnego zmniejszenia liczby godzin do połowy na przeciąg I. półr. 1908/9 udzieliła c. k. Rada szk. kraj. (rozporząd. z 14. maja 1908. L. 21082.) zastępcom nauczycieli, **Józefowi Rotterowi** i **Edwardowi Türschmidowi**.

C. k. Rada szkol. krajow. przyznała pierwszy dodatek pięcioletni profesorom: **ks. Błażejowi Kotfiszowi** (rozp. z 8. września 1907. L. 35722), **Józefowi Wyrobkowi** (rozp. z 21. grudnia 1907. L. 59724.) i **Leopoldowi Schirnboeckowi** (rozp. z 21. grudnia 1907. L. 59725.), trzeci zaś dodatek pięcioletni dyrektorowi, **Józefowi Szydłowskiemu** (rozporząd. z 21. grudnia 1907. L. 59742.).

IV.

Plan nauki w roku szkolnym 1907/8.

A. Nauka przedmiotów obowiązkowych.

Nauka odbywała się według planu naukowego zawartego w instrukcyi ministeryalnej z r. 1900. i późniejszych rozporządzeń tak Wys. Ministerstwa W. i O., jak też c. k. Rady szkolnej krajowej.

W sprawozdaniu niniejszem podaje się więc tylko wykaz lektury autorów łacińskich i greckich, tudzież tych utworów polskich i niemieckich, które czytano w całości bądź w szkole, bądź w domu, a nie są objęte Wypisami.

Wykaz lektury.

a.) *Lektura łacińska.*

KLASA III.

Cornelius Nepos: Miltiades.; Themistocles, Aristides, Cimon, Pelopidas, Hannibal. Prywat.: Phocion, Epaminondas, Hamilcar.; Thrasybulus.

KLASA IV.

C. Julii Caesaris Commentarii de bello gallico lib. I. (cap 1—30) lib. II, IV., VII. Jako lekturę domową czytano z tegoż dzieła księgę I. do końca, ks. III. i V.

Z Owidego Przemian czytano ustępy: Chaos, Quattuor aetates—Lycaon.

KLASA V.

Livius ab urbe condita lib. I. i II; prywatnie lib. XXI.

Z Owidego Przemian czytano ustępy: 1. Describuntur quattuor humani generis aetates., 2. Gigantomachia., 3. Juppiter homines extinguere constituit—Lycaon, 4. Diluvium., 5. Deucalion et Pyrrha., 6. De Phaëtonte et Heliadibus., 7. Proserpina a Plutone rapitur., 8. De Cyane nympha., 9. De Niobes eiusque liberorum interitu., 10. Coloni Lycii in ranas mutantur., 11. De Icaro et Perdice., 12. De Philemone et Baucide., 13. De Orpheo et Eurydice.

Z Fasti: 1. De anno Romuleo deque diebus fastis nefastisque, 2. De vocis Februarii origine, 3. Arion a delphine servatur, 4. De Fabiorum ad Cremeram interitu, 5. De vocabuli Aprilis vi atque origine, 6. L. Caecilius Metellus pontifex maximus Palladium ex incendio eripit.

Z Tristium libri: 1. De ultima, quam Oviudius Romae transegit, nocte. Ovidius de vita sua.

KLASA VI.

Sallustius: Bellum Iugurthinum,
Cicero: I. oratio in Catilinam,
Vergilius: Aeneis I., II. lib., Ecloga I., V., z Georgik
wyjątki.

KLASA VII.

Vergilius: Aeneis. lib. II., VI., VII., VIII. częściowo.
Cicero: Cato maior, In Verrem IV., Pro Archia poeta,
In Catilinam III., IV.
Prywatnie:
Cicero: Laelius, Somnium Scipionis, De imperio Cu.
Pompei.

KLASA VIII.

Horatii carmina: I. 1. 3. 4. 6. 7. 8. 10. 14. 18. 22. 24. 26.
29. 31. 34. 35. 37.,
II. 2. 3. 7. 10. 14. 18.,
III. 1—5. 18. 30.,
IV. 3. 7. 12.,
Epodon lib. 2. 7.,
Satirarum libri I. 1. 4. 6. 9.,
„ „ II. 6.,
Epistolarum lib. I. 1. 4.

Prywatnie Ody, Satyry i Listy nieczytane w szkole, a zamieszczone w podręczniku szkolnym.

Taciti annalium: I. c. 1—15.,
II. c. 41—43, 53—55, 69—83.,
III. c. 1—7.,
IV. c. 1—9, 37—42, 57—59.

Resztę ustępów, w podręczniku szkolnym zawartych, prywatnie.

b.) Lektura grecka.

KLASA V.

Xenofon: Anabasis: Ust. 1. (Przygotowania wojenne); 2. (Bunt wojska); 3. (Pochód wojska przez Cylicję i Syryę); 4. (Pochód przez pustynię arabską); 5. (Zdrada Orontasa); 6. (Przygotowania do bitwy); 7. (Bitwa pod Kunaksą); 12. (Charakterystyka dowódców greckich).

Cyropedia:

Ust. 1. (Pochodzenie Cyrusa i wychowanie u Persów); 2. (Cyrus u swojego dziadka Astyagesa); 3. (Śmierć Cyrusa.)

Homer: Ilias I., III.

Prywatnie: Homera Iliada: ks. II., IV., VII.

KLASA VI.

Homer: Ilias VI., IX., XII., XVI., z XVIII.
opis tarczy Achillesa;

Prywatnie: ks. XV.

Z Xenofonta Cyropedyi: ust. 8. p. t. „Jaki użytek robił Cyrus ze Skarbów“;

Z Pamiętników: ust. 1. (obrona Sokratesa.);

Herodot: ks. VIII. i 20 pierwszych rozdziałów ks. IX.;
Prywatnie: ks. VII.

KLASA VII.

Demosthenes: Mowy olintyjskie I., II., III.;

Mowa o pokoju; Druga mowa przeciw Filipowi.

Prywatnie: Mowa w sprawie Chersonesu.

Homer: Odys I. (w. 1—73.) VI., VIII., XI., XVI., XVIII.

Prywatnie: Odys. IV., V., VII., XIII., XIV. ks.

KLASA VIII.

Plato: Apologia i Kryton;

Sofokles: Edyp król.

c.) Lektura polska.

Oprócz utworów i wyimków pomieszczonych w Wypisach czytano w całości:

KLASA V.

Mickiewicz:	Pan Tadeusz,
Byron:	Więzień Czynonu,
Fredro:	Zemsta.

KLASA VI.

Kochanowski:	Odprawa posłów greckich,
„	Treny;
Sienkiewicz:	Trylogia;
Kitowicz:	Pamiętniki;
Pasek:	Pamiętniki;
Krasicki:	Przypadki Doświadczyńskiego cz. I.;
Niemcewicz:	Powrót posła.

KLASA VII.

Niemcewicz:	Powrót Posła;
Feliński:	Barbara Radziwiłłówna;
Mickiewicz	Dziady wileńskie (I. II. IV.),
„	„ drezdeńskie (III),
„	Konrad Wallenrod.
„	Księga narodu polsk. i pielgrzymstwa polsk.;
Malczewski:	Marya;
Fredro:	Śluby panieńskie;
Słowacki:	Balladyna.

KLASA VIII.

Malczewski:	Marya;
Słowacki:	Balladyna;
Krański:	Nieboska komedya;
„	Irydyon;
Korzeniowski:	Mnich.

d). Lektura niemiecka.

KLASA VI.

H Kleist:	Die Hermannsschlacht.
-----------	-----------------------

KLASA VII.

F. Schiller:	W. Tell;
Goethe:	Hermann und Dorothea.

KLASA VIII.

F. Schiller: Maria Stuart;

Goethe: Iphigenie.

B. Nauka religii mojżeszowej.

I. oddział (kl. I. II.)

Historia biblijna do podziału państwa w związku z zasadami wiary, dziesięcioro przykazań, o świętach i postach, modlitwy hebrajskie poranne i wieczorne.

II. oddział (kl. III. i IV.)

Historia biblijna do upadku państwa. Trzy zasady wiary mojżeszowej, przepisy ceremonialne i rytualne, o księgach pisma św. i modlitwy hebrajskie.

III. oddział (kl. V. VI.)

Objaśnienie 13. artyku. wiary, etyka na podstawie Pioke Abot, ustępy wybrane z pisma św.

IV. oddział (kl. VII. i VIII.)

Historia Żydów w Polsce, życiorysy sławnych Żydów we Francji, Hiszpanii, Niemczech i t. d.

C. Nauka języka ruskiego jako przedmiotu względnie obowiązkowego.

Nauka odbywała się w trzech oddziałach po 2 godziny tygodniowo podług planu A.

Oddział I. (kl. IV.)

Liczba uczniów 34. Z gramatyki przerobiono głosownię i odmianę wyrazów. Składnię omawiano przygodnie. W wypisach B. Łepkiego przeczytano 13 ustępów, 4 memorowano. Zadania szkolne odbywały się z początku każdej lekcji, później mniej więcej raz w tygodniu.

Oddział II. (kl. V.)

Liczba uczniów 25. Z gramatyki powtórzono odmianę wyrazów i składnię. Z wypisów: Kwitka Osnowianenko: „Marusia“, Hrebinka: „Medweżyj sud“, „Batko i syn“, „Bodiak a konopłynoczka“, M. Szaszkwycz: „Wesniwka“, „Banduryst“, Ustyanowycz: „Zemskij raj“, „Mešť werchowycia“, Szewczenko: Topola“, „Najmyczka“, „Hamalija“, i kilka drobnych dumek. Niektóre ustępy poetyckie memorowano. Zadania szkolne pisano dwa razy w miesiącu.

Oddział III. (kl. VI. i VIII).

Liczba uczniów 25. Z gramatyki przerobiono przygodnie ważniejsze rzeczy. Z wypisów wzięto: Marko Wowczok: „Dwa syny“; „Kozaczka“; Fedkowycz: „Luba zhuba“, Oł. Storożenko: „Zmahania i potrzeby Ukrainy przed komisyjeju Kateryny II., Rudański: „Nauka“, Ohonowski: „Słowo inauguracyjne“, Oł. Konyński: „Neprymyrena“. Zadania szkolne dwa razy na miesiąc.

D. Nauka przedmiotów nadobowiązkowych.*1. Historya kraju rodzinnego.*

Udzielano w kl. III., IV., VI. w II. półroczu i VIII. w I. półroczu, według podręcznika w klasach niższych K. Rawera, w klasach wyższych Lewickiego.

W KLASIE III.

Poznano geografję ziem polskich i Słowiańszczyzny w ogóle i dzieje Polski aż do końca panowania króla Kazimierza Jagiellończyka.

W KLASIE IV.

Ciąg dalszy dziejów ojczystych do czasów ostatnich.

W KLASIE VI.

Poznano geografję ziem ojczystych i historję Polski od czasów najdawniejszych do Unii Polski z Litwą i Rusią.

W KLASIE VII.

Poznano historję Polski od końca wieku XIII. do końca XVII

W KLASIE VIII.

Od pierwszego podziału Polski do roku 1863. włącznie. Podano ogólny pogląd na całokształt dziejów Polski ze szczególnem uwzględnieniem wewnętrznego ustroju państwa.

2. Kaligrafia.

Udzielano w dwóch oddziałach po jednej godzinie tygodniowo. W obu oddziałach ćwiczone według wzorów pisma polskiego i niemieckiego układu Nowickiego.

3. Rysunki odręczne.

Udzielano nauki w trzech oddziałach po 2 godz. tygodniowo.

W ODDZIELE I.

Rozpoczęto naukę od rysunku konturowego według Tadda i Lepszego, ćwicząc rękę w rysowaniu kół, zwojów, łatwych liści, linii giętych, jajowatych, ślimacznicy i t. p., łącząc zarazem poznane motywa w rozety, szlaczki i t. p. Nadto rysowano przedmioty z natury w konturach jak liście, łatwe naczynia, narzędzia, kładąc nacisk przede wszystkim na wzajemny stosunek części do całości, w końcu ćwiczone w rysowaniu pędzlem motywów ornamentalnych i łatwych liści barwą obojętną.

W ODDZIELE II.

Ćwiczone w dalszym ciągu w rysowaniu przedmiotów z natury, rysowano pędzlem sylwety przedmiotów barwą obojętną i ćwiczone w malowaniu kolorami najpierw liści zasuszonych, następnie motyli, piór ptasich, całych skrzydeł i ogonów.

W ODDZIELE III.

Przerobiono perspektywę przedmiotów graniastych i okrągłych, biorąc w dalszej nauce, o ile to było możliwe, przedmioty z natury. Uczniowie starsi robili zdjęcia z pojedynczych przedmiotów i grup. Przedsiębrano także w czasie stosownym wycieczki poza szkołę dla zdjęć z natury. Do wykonania rysunku używano ołówka, wiszeru, farb, a w końcu nowej kredy kolorowej. Z końcem roku szkolnego urządzono w sali reprospektywną wystawę prac uczniów.

4. *Gimnastyka.*

Nauka odbywała się w czterech oddziałach po dwie godz. tygod.

I. ODDZIAŁ

Ćwiczenia w obrotach i pochodach w szeregu, dwuszeregu i w kolumnie czwórkowej, ćwiczenia wolne proste, najprostsze ćwiczenia na drążku, poręczach, koniu, koźle, na linach i kółkach, ćwiczenia laskami, w skoku na wysokość i w dal. Zabawy: trzeciak, wojna, dzień i noc, piłka nożna w koło i punkty.

II. ODDZIAŁ.

Ćwiczenia jak w I. oddziale zastosowane do rozwoju fizycznego uczniów, ćwiczenia ciężkimi. Zabawy jak w I. oddziale, nadto piłka nożna z granicą.

III. i IV. ODDZIAŁ.

Ćwiczenia jak II. oddziale, jeuo intensywniejsze, zastosowane

do większych sił i lepszego wyćwiczenia uczniów; ćwiczenia w skakaniu parami, ćwiczenia maczugami. Gra w piłkę nożną, w koło, w punkty, z granicą i z bramką.

5. *Śpiew.*

Nauka odbywała się w dwóch oddziałach, a 4. godz. tygodn.

W ODDZIELE I.

Dano uczniom podstawy teoretyczne i ćwiczone w śpiewie pieśni tak kościelnych jak rozrywkowych — unisonowych.

W ODDZIELE II.

Wykonywano utwory najwybitniejszych kompozytorów polskich i obcych, pieśni ludowe, kościelne i świeckie na dwa i cztery głosy. Były dwa chóry, chór chłopców i chór męski.

Z nauką śpiewu łączyła się także nauka muzyki na instrumentach. Instrumenta muzyczne dęte, tak drewniane jak blaszane, są własnością zakładu i nauką na tych instrumentach zakład się opiekuje. Początków nauki udziela nauczyciel śpiewu, Józef Sierosławski. Orkiestrę ćwiczył jeden z uczniów w I. półroczu uczeń kl. VIII., Sydon Friedberg, w II. półroczu uczeń kl. VI., Ignacy Gliwa. Nauki na instrumentach smyczkowych udzielał również Józef Sierosławski. Zależała ona jednak od prywatnego porozumienia się nauczyciela z opieką uczniów.

V.

Tematy wypracowań piśmiennych.

a) *W języku polskim:*

- Klasa V. 1. Stosunek bogów do spraw ludzkich według I. ks. Iliady (dom.),
2. Gdzie była kolebka dzisiejszej cywilizacji (szkol.),
3. Wybitne cechy charakteru szlachty zebranej na naradę w IV. ks. „Pana Tadeusza“ (dom.),
4. Założenie Rzymu (na postawie Liwiusa) (szkol.),
5. a) O wulkanach;
b) Woda jako czynnik geologiczny (dom.),
6. Tło historyczne w „Panu Tadeuszu“ (szkol.),
7. Rymwid, a Litawor (szkol.),
8. „Latarnik“ Sienkiewicza, a Sruł z Lubartowa Szymańskiego (dom.),
9. Ugrupowanie myśli w Więźniu Czylłonu Byrona (szk.),
10. Powody antagonizmu między Spartą, a Atenami (dom.),
11. Pierwiastki ludowe w „Wiesławie“ (szk.),
12. Bakteryje (dom.),
13. Mit o Faetoncie (na podst. Ovidyusza) szkol.,
14. Charaktery Cześnika i Rejenta w Zemście Fredry (szkolne).
- Klasa VI. 1. Przyczyny upadku wolności w starożytnej Grecji (dom.),
2. Wpływ Reformacji na rozwój literatury polskiej (szk.),
3. Jakich zmian w ustroju Polski żądają pisarze polit. w XVI. w.? (dom.),
4. Na jakie grupy dadzą się podzielić „Treny“ Kochanowskiego? (szkol.),
5. a) Fizyologiczne działanie skóry w organizmie ludzkim;
b) Krew i jej znaczenie (dom.),

6. Jaką chwilę w dziejach Polski przedstawia Sienkiewicz w „Trylogii”? (szkol.),
7. Charakterystyka szlachty rzymskiej na podst. Sallustyusza „Wojny z Jugurtą” (szk.),
8. Żądania polityczne Skargi w „Kazaniach sejmowych” (dom.),
9. Jak wygląda Pasek w świetle swych Pamiętników? (szkolne),
10. Jakie korzyści odnosimy z uczenia się historii starożytnej? (dom.),
11. Kserkses przed wyprawą na Grecyę (na podst. Herodota) szkolne,
12. Związek między budową ciała, a sposobem życia zwierzęcia (dom.),
13. Ogólny obraz rozwoju literatury w czterech pierwszych okresach (szk.),
14. Jakie wady wychowania wytyka Krasicki w „Doświadczyńskim”? (szkol.).

- Klasa VII. A.**
1. Główne kierunki poezji pol. za St. Augusta (dom.),
 2. Stanowisko Morawskiego wobec walki klasyków z romantykami (szkol.),
 3. Przemiany energii w przyrodzie (dom.),
 4. Skutki wojny 30-letniej dla Niemiec (szkol.),
 5. W jaki sposób przeprowadza Cyncero dowód, że starość nie uniemożliwia pracy? (Kato o starości) (szkol.),
 6. Porównać Improwizacye Konradą z Widzeniem ks. Piotra w III. cz. Dziadów (dom.),
 7. a) Skutki kolonizacyi niemieckiej w Polsce (dom.),
b) Stanowisko Zakonu krzyżackiego wobec Polski za Piastów (dom.),
 8. Wskazania Mickiewicza dla emigracyi pol. w Księgach pielgrzymstwa polskiego (dom.),
 9. Nadużycia Werresa (na podst. Cyncerona) (szkol.),
 10. Jakie pierwiastki są w treści „Ballady”? (szkol.).

- Klasa VII. B.**
1. Krasicki, a Naruszewicz (dom.),
 2. Stanowisko Morawskiego wobec walki klasyków z romantykami (szkolne),
 3. Wyjaśnić dwuwiersz Mickiewicza:
Muzyk zmiesza orkiestrę, najlepiej dobraną,
Jeśli grając, stara się, by jego słyszano (dom.),

4. Stosunek Ateńczyków do Filipa przed upadkiem Olin-
tu (na podst. lektury greckiej) (szkol.),
5. Co łączy I, II. i IV. część „Dziadów“? (szk.),
6. Pogląd na okres dzielnicowy w Polsce (dom.),
7. Jaki związek ma z treścią Wallenroda pieśń: „Wilia....?“
(szkolne),
8. Prawo Archimedesesa w wodzie i powietrzu (dom.),
9. Jakie grupy pieśni można odróżnić w „Maryi“ Mal-
czewskiego? (szkol.),
10. Pochwała poezji w mowie Cycerona: W obronie poe-
ty Archiasa (szkol.).

- Klasa VIII.
1. Podać: a) dyspozycję, b) tok myśli, c) kompozycję,
d) treść dumki Zaleskiego „Wyprawa chocimska“
(domowe),
 2. Dlaczego Balladyna popełnia morderstwa? (szk.),
 3. Włoskowatość w przyrodzie (dom.),
 4. Co znaczą słowa „Γνώθι σεαυτόν“? (szkol.),
 5. Punkty styczne w Nieboskiej komedji i w Irydyo-
nie (szkol.),
 6. Jak zamierzam pracować dla społeczeństwa? (dom.),
 7. a) Jakie momenty w historii pol. zajmują najwięcej
mą uwagę? (szkol.);
b) Skutki dziejowe unii Polski z Litwą (szkol.),
 8. Działanie historii literatury narodowej na umysł i na
charakter (dom.),

b) W języku niemieckim:

- Klasa V.
1. Aus Alt-Babylon (dom.),
 2. Die Treue, sie ist doch kein leerer Wahn (szkol.),
 3. Das Scheiden (dom.),
 4. Die Schlacht bei Marathon (szkol.),
 5. Der Mensch versuche die Götter nicht. (dom.),
 6. Eine Übersetzung aus dem Polnischen (szkol.),
 7. Eine Schlittenreise in der Antarktis (Auf Grund der
Schullektüre) (szkol.),
 8. Der vertriebene Graf (szkol.),
 9. Die Lawinen (dom.),
 10. Rudolf von Habsburg (szkol.),
 11. Zriny's Heldentod (dom.),

12. Der fromme Dichter wird gerochen (szkol.),
13. Die Gewinnung des Tees (dom.),
14. Der römische Triumph (szkol.),

- Klasa VI.
1. Hektors Abschied. Gedankengang des Schiller'schen Gedichtes (dom.),
 2. Übersetzung aus dem Polnischen (szkol.),
 3. Die arabische Kultur und ihr Einfluss auf die Aufklärung Europas (dom.),
 4. Die deutsche Hanse. Auf Grund der Schullektüre (szk.),
 5. Das Glück und Glas — wie leicht bricht das. Durch Beispiele aus dem Leben und der Geschichte zu erklären (dom.),
 6. Die Teilung der Erde. Inhalt und Erklärung des Schiller'schen Gedichtes (szkol.),
 7. Parcivals Lebensgang. Auf Grund der Schullektüre (domowe),
 8. Goethes Jugend — auf Grund der Dichtung und Wahrheit und der Schullektüre (dom.),
 9. Der Kampf mit dem Drachen. (Inhalt und Erklärung (szkol.),
 10. Der Einfluss der Kreuzzüge auf den Handel. Auf Grund der Schullektüre (dom.),
 11. Eine Übersetzung aus dem Polnischen (dom.),
 12. Die Exposition der Kleist'schen Hermannsschlacht (szk.),
 13. Das Verhältnis des Dichters zur Wirklichkeit (dom.).

- Klasa VII. A.
1. Not gibt Kraft (dom.),
 2. Walter v. d. Vogelweide (szkol.),
 3. Renaissance und Humanismus (dom.),
 4. Die Götter Griechenlands (szk.),
 5. Meine Privatlektüre (dom.),
 6. Goethes Verhältnis zu Karl August (szk.),
 7. Friede auf Erden. Nacherzählung (dom.),
 8. Lessings Verdienste um das deutsche Theater (szk.),
 9. „Wer mutig für sein Vaterland gefallen,
Der baut sich selbst ein ewig Monument
Im treuen Herzen seiner Landesbrüder (dom.),
 10. Der Zauberlehrling von Goethe (szk.).

- Klasa VII. B.
1. Die Elemente hassen das Gebild der Menschenhand (domowe),

2. Einst und jetzt von Walter v. d. Vogelweide. (szk.)
3. Renaissance und Humanismus (dom.),
4. Der getreue Eckart (szk.),
5. Meine Privatlektüre (dom.),
6. Goethes Verhältnis zu Karl August (szk.),
7. Vornehme Menschen. Nacherzählung (dom.),
8. Shakespeare und Lessing (szk.),
9. „Das Schicksal kann die Heldenbrust verschmettern,
Doch einen Heldenwillen beugt es nicht.
Gemächlich mag der Wurm im Staube liegen,
Ein edles Herz muss kämpfen und wird siegen“ (dom.),
10. Cassandra von Schiller (szk.).

- Klasa VIII. 1. Das Wesen und die Aufgabe der Dichtkunst. Nach Schiller (szk.),
2. Von der Stirne heiss — rinnen muss der Schweiss,
soll das Werk den Meister loben. Durch Beispiele
aus d. Leben und d. Geschichte zu erklären (dom.),
 3. Exposition der Schiller'schen Maria Stuart (szk.),
 4. Gedanken am Sarge Kościuszkos (dom.),
 5. Fausts „dunkler Drang“. Auf Grund des I. Teiles der
Goethe'schen Dichtung (szk.),
 6. Goethe und die Romantik (szk.),
 7. Graecia capta Romanos cepit victores (dom.),
 8. Iphigenie. Charakterbild der Goethe'schen Heldin (szk.).

c) Tematy przy piśmiennym egzaminie dojrzałości:

1. Z języka łacińskiego :

Przełożyć na język polski Tacyta Roczników ks. XV. roz. 38. (z opuszczeniem ostatniego zdania nec quisquam do iussu.) i roz. 39

Z języka greckiego :

Przetłumaczyć na język polski Platona Fedon §. 64. (115 B—E).

3. Z języka polskiego do wyboru 3 tematy:

- a) Przyczyny upadku Polski, wysnuite z poglądu na całe dzieje narodu,
- b) Życie domowe i publiczne szlachty w „Panu Tadeuszu“ (uwzględnić i opis Arcyserwisu),
- c) Walka człowieka z przyrodą.

VI.

Wykaz podręczników szkolnych na rok szkolny 1908/9.

KLASA I.

Religia. Wielki katechizm religii katolickiej. *Język łaciński.* Samolewicz: Zwięzła gramatyka języka łacińskiego wyd. II—V., Steiner-Scheindler: Ćwiczenia łacińskie dla I. kl. Wyd. V. *Język polski.* Konarski: Zwięzła gramatyka języka polskiego. Próchnicki-Wójcik: Wypisy polskie dla I. kl. Wyd. 3—4. *Język niemiecki.* German-Petelenz: Ćwiczenia niemieckie dla I. kl. Wyd. 6. *Geografia.* Benoni-Tatomir: Krótki rys geografii. Wyd. 9. *Matematyka.* Ignacy Kranz: Arytmetyka i Algebra część I., Ignacy Kranz: Geometrya poglądowa dla niższych klas szkół średnich część I. *Historya naturalna.* Nusbaum-Wiśniowski: Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich Wyd. 1. i 2., Rostafiński: Botanika szkolna na kl. niższe. Wyd. 6.

KLASA II.

Religia. Wielki katechizm religii katolickiej. *Język łaciński.* Samolewicz: Zwięzła gramatyka języka łacińskiego Wyd. 1—5., Steiner-Scheindler: Ćwiczenia łacińskie dla II. kl. *Język polski.* Konarski: Zwięzła gramatyka języka polskiego., Próchnicki-Wójcik: Wypisy polskie dla II. kl. Wyd. 1—3. *Język niemiecki.* German-Petelenz: Ćwiczenia niemieckie dla II. kl. Wyd. 5. *Geografia i historia powszechna.* Baranowski i Dziedzicki: Geografia powszechna w opracowaniu Dr. Eug. Romera Wyd. 11., Semkowicz: Opowiadania z dziejów powszechnych. Część I. Wyd. 3. *Matematyka:* Ignacy Kranz: Arytmetyka i Algebra. Część I. na kl. I. i II., Ignacy Kranz: Geometrya poglądowa dla niższych klas szkół średnich. Część I. na klasę I. i II. *Historya naturalna.* Nusbaum-Wiśniowski: Wiadomości

z zoologii dla niższych klas szkół średnich., Rostafiński: Botanika szkolna dla klas niższych. Wyd. 6.

KLASA III.

Religia. Ks. Jougan: Liturgika Wyd. 1—3, Ks. Dąbrowski: Historia biblijna zak. starego. Wyd. 1—4. *Język łaciński.* Samolewicz-Sołtysik: Gramatyka języka łac. Część II. Wyd. 5—8., Próchnicki: Ćwiczenia łacińskie dla kl. III. Wyd. 2—4., Cornelius Nepos: Wiktor Kłak. Wyd. III. *Język grecki.* Œwikliński: Gramatyka języka greckiego. Wyd. III., Taborski-Winkowski: Ćwiczenia greckie. Wyd. II. *Język polski.* Małeck: Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9—10., Czubek Zawiliński: Wypisy polskie dla kl. III. Wyd. II. *Język niemiecki.* German Petelenz: Ćwiczenia niemieckie dla klasy III. Wyd. 3. i 4., Jahner: Deutsche Grammatik. Wyd. 3. *Geografia i historia powszechna.* Baranowski i Dziedzicki: Geografia powszechna w opracowaniu Dr. Eug. Romera. Wyd. 11., Semkowicz: Opowiadania z dziejów powszechnych. Część II. Wyd. 1—2., Rawer: Dzieje ojczyste. Wyd. 1—3. Wyd. 4. (w druku). *Matematyka.* Ignacy Kranz: Arytmetyka i Algebra. Część II., Ignacy Kranz: Geometria pogładowa. Część II. na kl. II. i III. *Fizyka.* Kaweck: i Tomaszewski: Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 4. i 5. *Historia naturalna.* Wiśniowski. Wiadomości z mineralogii dla klas niższych.

KLASA IV.

Religia. Ks. Jougan: Liturgika Wyd. 1—3. *Język łaciński.* Samolewicz-Sołtysik: Gramatyka języka łacińskiego Część II. Wyd. 5—8., Próchnicki: Ćwiczenia łacińskie dla kl. IV. Wyd. 1—3., Caesar: Commentari de bello Gallico. Wydał Terlikowski., Ovidius: Wyd. Grysar-Skupniewicz. *Język grecki.* Œwikliński: Gramatyka języka greckiego Wyd. 3., Taborski-Winkowski: Ćwiczenia greckie. Wyd. II. *Język polski.* Małeck: Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9—10., Czubek-Zawiliński: Wypisy polskie dla IV. kl. Wyd. 1. i 2. *Język ruski.* Według planu B. Oddział b). i planu A. Kokorudz-Konarski: Gramatyka ruska dla Polaków, Bohdan Łepki: Czytanka ruska. *Język niemiecki.* German-Petelenz: Ćwiczenia niemieckie dla kl. IV. Wyd. 3., Jahner: Deutsche Grammatik. Wyd. 2. *Geografia i historia powszechna.* Semkowicz: opowiadanie z dziejów powszechnych Część III. Wyd. 2. Wyd. 3. (w druku), Benoni-Majerski: Geografia Austr.-węg. Monarchii. Wyd. 5. zmienione i przerobione przez Bolesł. Baranowskiego, Rawer: Dzieje ojczyste. Wyd. 1—3. *Matema-*

tyka. Ignacy Kranz: Arytmetyka i Algebra. Część II., Moćnik-Maryniak: Geometrya poglądowa. Część II. Wyd. 3—6. *Fizyka*. Kawecki-Tomaszewski: Fizyka dla klas niższych szkół średnich Wyd. 4—5.

KLASA V.

Religia. Ks. Dr. Maciej Sieniatycki: Ogólna katolicka dogmatyka. *Język łaciński*. Livius: Wyd. Zingerle-Majchrowicz, Ovidius: Wyd. Grysar-Skupniowicz, Samolewicz-Sołtysik: Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. *Język grecki*. Fiderer: Chrestomatyja, z pism Xenofonta. Wyd. 1—3., Homera: Iliada Część I. Wyd. Scheindler-Sołtysik, Ówikliński: Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. *Język polski*. Próchnicki: Wzory poezyi i prozy. Wyd. 2. i 3. *Język ruski*. Według planu A. a.) W I. półroczu podręczniki jak w kl. IV., b) W II. półroczu Barwiński: Wybór z nar. liter. dla wyższych klas szkół śred. Część I. *Język niemiecki*. Dr. J. Ippoldt und A. Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen I. Teil. V. kl. Wyd. II. (w druku.) *Geografia i historia powszechna*. Zakrzewski: Historia powszechna. Część I. Wyd. 1—4. *Matematyka*. Dziwiński: Podręcznik Arytmetyki i Algebry dla klas wyższych. Wyd. 3., Moćnik-Maryniak: Geometrya dla wyższych klas Wyd. 5—6. *Historia naturalna*. Wiśniowski: Zasady mineralogii i geologii. Wyd. 1 i 2., Rostafiński: Botanika szkolna dla klas wyższych. Wyd. 2. przerobione.

KLASA VI.

Religia. Ks. Dr. Sieniatycki: Dogmatyka szczegółowa. Lwów 1908. *Język łaciński*. Sallustius: Wojna z Katyliną. Wyd. Linker-Sołtysik, Vergilius, Wyd. Eichler-Rzepiński, Cicero: in Catilinam cz. I. wyd. Kornitzer-Sołtysik, Samolewicz-Sołtysik: Gramatyka języka łacińskiego Część II. Wyd. 5—7. *Język grecki*. Fiderer: Chrestomatyja z pism Xenofonta, Wyd. 1—3., Homera Iliada, Część I i II. Wyd. Scheindler-Sołtysik, Herodot Wyd. Terlikowski, Ówikliński: Gramatyka języka greckiego Wyd. 3. *Język polski*. Tarnowski-Wójcik: Wypisy polskie Część I. Wyd. 3. *Język ruski*. Według planu A. Barwiński: Wybór z narod. literat. dla wyższych klas szkół średnich. Część II. *Język niemiecki*. I. Ippoldt u. A. Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. II. Teil VI. Klasse, Körner Zriny, Wyd. Graeser. *Geografia i historia powszechna*. Zakrzewski: Historia powszechna Część I. Wyd. 1—4., Zakrzewski: Historia powszechna Część II. Wyd. 1—4., Zakrzewski: Historia powszechna Część III. Wyd. 1—2., Lewicki; Zarys dziejów Polski i krajów

ruskich. Wyd. 1—3. *Matematyka*. Dziwiński: Podręcznik arytmetyki i algebry dla klas wyższych, Moćnik-Maryniak: Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 6., Kranz, Logarytmy. *Historya naturalna*. Petelenz: Zoologia dla klas wyższych, szkół średnich Wydanie 1—3.

KLASA VII.

Religia. Ks. Szczeklik, Etyka katolicka. Wyd. 4. *Język łaciński*. Cicero: De imperio Cn. Pompei. Wyd. Nohl-Bednarski. Oratio pro Ligario i pro rege Deiotaro, Vergilius Wyd. Eichler-Rzepiński, Cicero: Cato Maior Wyd. Kornitzer-Soltysik. Samolewicz-Soltysik: Gramatyka języka łacińskiego Wyd. 5—7. *Język grecki*. Homera Odysea. Wyd. Christ-Jezienicki, Demostenes Wyd. Wotke-Schmidt; Źwikliński: Gramatyka języka greckiego Wyd. 3. *Język polski*. Tarnowski-Wójcik, Wypisy polskie, Część I. Wyd. 1—3. *Język niemiecki*. I. Ippoldt u. A. Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. III. Teil. VII. Klasse, Schiller: Wilhelm Tell. Wyd. Graeser, Goethe: Hermann u. Dorothea. Wyd. Graeser. *Geografia i historia powszechna*. Zakrzewski: Historia powszechna Część III. Wyd. 1—2., Lewicki: Zarys dziejów Polski i krajów ruskich, Wyd. 1—3. *Matematyka*. Dziwiński: Zasady algebry, Wyd. 1—2., Moćnik-Maryniak: Geometrya dla klas wyższych. Wyd. 1—2., Kranz: Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych. Wyd. 1—2., Kranz: Logarytmy. *Fizyka*. Kawecki i Tomaszewski: Fizyka dla wyższych klas Wyd. 3—4., Tomaszewski: Chemia Wyd. 2—4. *Propeudeyka filozoficzna*. Nuckowski: Początki logiki ogólnej 1903.

KLASA VIII.

Religia. Ks. Jougan: Historia kościoła katolickiego. Wyd. 3. *Język łaciński*. Horatius Wyd. Dolnicki-Librewski, Tacitus, Wyd. Weidner-Staromiejski, Samolewicz-Soltysik: Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. *Język grecki*. Platon: Apologia i Krypton. Wyd. Christ-Lewicki, Sofokles: Elektra Wyd. Schubert-Majchrowicz, Homera Odysea Wyd. Christ-Jezierski, Źwikliński: Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. *Język polski*. Tarnowski i Próchnicki: Wypisy polskie. Część II. Wyd. 1—3. *Język niemiecki*. I. Ippoldt u. A. Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. IV. Teil VIII. Klasse. — Goethe. Iphigenie. Wyd. Graeser, Grillparzer: Ahnfrau Wyd. Ippoldt, *Geografia i historia powszechna*. Głabiński-Finkel: Historia i statystyka aust.-węgierskiej monarchii. Wyd. 1—2., Lewicki: Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. *Matematyka*. Dziwiński: Zasady algebry. Wyd. 1—2., Moć-

nik-Maryniak: Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 3—5., Kranz: Zbiór zadań matematycznych dla kl. wyższych. Wyd. 1—3., Kranz: Logarytmy. *Fizyka*. Kawecki i Tomaszewski: Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Wyd. 3—4. *Propedeutyka filozoficzna*. Lindner-Kuleczyński: Wykład psychologii. (Nowe wydanie w druku).

VII.

Stan zbiorów naukowych.

A. Biblioteka

1.) *Dla nauczycieli.*

Z końcem roku szkolnego 1907/8. było 664 dzieł w 1080 tomach. W roku szkolnym 1907/8. zakupiono 80 dzieł w 123 tomach.

Z tych znaczniejsze są:

1. Dr. Fr. Siebert: Der ärztliche Ratgeber in Bild und Wort,
2. Pesch: Liberalismus, Socialismns,
3. Daniel: Handbuch der Geographie,
4. Waitz: Allgemeine Pädagogik,
5. Th. Willmann: Geschichte des Idealismus,
6. Creizenach: Geschichte des neueren Dramas,
7. Reuter: Werke,
8. Twardowski: Logika,
9. Murray: Zasady psychologii,
10. Bieganowski: Logika,
11. Pręgowski: W sprawie nowych badań psychologicznych,
12. Schaeffer: Demosthenes und seine Zeit,
13. Demosthenes: Werke ed. Rehdautz-Blass,
14. Aischylos: Sieben gegen Theben ed. Wecklein,
15. „ Agamemnon ed. Enger—Th. Plüss,
16. „ Tragoedie ed. Weil,
17. Aristophanes: Comoediae ed. Th. Bergk,
18. Euripides: Tragoediae ed. Nanck,
19. Plato: Phaidon ed. Wohlrab,
20. „ Protagoras ed. Deuschle-Bochmann,
21. „ Gorgias ed. Deuschle-Cron,
22. „ Symposion ed Hug,
23. Sophokles: Tragödien ed. Muff,
24. Tacitus: Annalen ed. Draeger-Becher,
25. „ Agricola ed. Draeger-W. Heraeus,
26. Terentius: Comoediae ed. Fleckeisen,
27. Thukydides: Libri ed. Boehme-Widmann.

28. Xenophon: Anabasis ed. Vollbrecht,
29. „ Kyropädie ed. Breitenbach-Büchschütz,
30. Brückner: Dzieje języka polskiego,
31. Kochanowski: Dzieła,
32. Opaliński: Satyry,
33. Naruszewicz: Pisma,
34. Słowacki: Pisma,
35. Księga zdrowia.

W darze otrzymano publikacje Akademii umiejętności w Krakowie.

Czasopisma.

W roku szkolnym 1907/8. prenumerowano następujące czasopisma: a) polskie: 1. Biblioteka warszawska, 2. Eos, 3. Kosmos, 4. Książka, 5. Pamiętnik literacki, 6. Poradnik językowy, 7. Przegląd filozoficzny, 8. Przewodnik bibliograficzny, 9. Przegląd polski, 10. Wszechświat, 11. Ruch, 12. Ateneum polskie.

b) niemieckie: 1. Das literarische Echo, 2. Natur und Schule, 3. Zeitschrift f. d. phys. u. chemischen Unterricht, 4. Zeitschrift für Zeichnen-Unterricht, 5. Zeitschrift für österr. Gymnasien, 6. Stimmen aus Maria Läch, 7. Petermanns Mitteilungen.

Programy.

Z końcem roku szkolnego 1907/8. było 1020. programów zakładów średnich krajowych i pozakrajowych.

2.) *Dla młodzieży.*

a) polska:

Liczy obecnie dziełek 676. Dzieli się na księżnicę niższego gimnazjum, zawierającą dziełek 307 i wyższego gimnazjum o 369 dziełkach.

W ostatnim roku szkolnym nabyto 51 książek. Oto ważniejsze z nich:

Gliński: Bazarz polski, Nitman: O Zamojskim, Sokalski: Walek Wąsik, Korzeniowski: Karpaccy górale, Tatomir: Wierzynek, Offmański: Grunwald, Schiller: Don Karlos, Fredro: Dzieła, Rodziewiczówna: Dewajtis, Brückner: Dzieje języka polskiego, Porębowicz: Dante, Sienkiewicz: Krzyżacy, Prus: Faraon, Lalka, Weysenhoff: Żywot i myśli Podfilipskiego, Matuszewski: Swoi i obcy, Zych: Echa leśne, Ludzie bezdomni, Wyspiański: Wesele, Legenda, Wyzwolenie, Lelewel, Kutrzeba: Historia ustroju Polski, Andersen: Bajki, Brückner: Dzieje literatury polskiej, Ibsen: Włosy, Kipling: Druga księga dżungli,

Reymont: Ziemia obiecana, Kochanowski: Dzieła, Słowacki: Dzieła, Wróblewski: Zasady piękna w sztuce.

b) niemiecka:

W roku szkolnym 1907/8. sprawiono 52 dziełek w 60 tomikach tak, że obecnie liczy zbiór dzieł 338 w 608 tomikach.

Między innymi nabyto: L. Treu: Im fernen Westen, Fr. Gerstäcker: Die Goldsucher, Gärtner: Aus Sibirien entflohen, H. Fischer: Auf dem Kriegspfade, N. Sylva: Auf Tod und Leben, C. Cassau: Die Mormonenbraut, Fr. Gerstäcker: In den Pampas, E. Gräfin Salburg: W. Friedhoff, P. Rosegger: Die Försterbuben, O. Schulin: Peterl, F. Bernt: Tills Irrgänge, Mereżkowski: Michelangelo, E. Pohl: Übersetzung des Vasantasena, E. Rostand: Die Romantischen.

c) ruska:

Z początku roku szkolnego było 43 dzieł w 59 tomikach, w ciągu roku przybyło 10 dziełek. Obecnie biblioteka liczy 53 dzieł w 69 tomikach.

Udział uczniów i ruch książek w bibliotece dla młodzieży w roku szkolnym 1907/8.

Klasa	Dziełka polskie		Dziełka ruskie		Dziełka niemieckie	
	Ilość uczniów wypożyczających	Ilość dzieł (tomów) wypożyczonych	Ilość wypożyczających	Ilość dzieł wypożyczonych	Ilość wypożyczających	Ilość dzieł (tomów) wypożyczonych
I. a						
I. b						
II. a	22	95				
II. b	23	151				
III. a	25	174			32	105
III. b	20	73			31	99
IV. a	29	147	2	5	22	50
IV. b	27	217	4	16	25	58
V.	46	516	22	126		pryw. lektura z wpisów
VI.	36	381	11	73	30	62
VII. a	22	270	5	14	28	117
VII. b	15	251	2	5	21	96
VIII.	42	221	2	4	43	115
Razem	307	2456	48	243	233	702

3.) *Biblioteka pauperum.*

Z końcem roku szkolnego biblioteka ta obejmuje 602 podręczników szkolnych. W ciągu roku szkolnego zakupiono 49 podręczników z funduszu „Pomocy koleżeńskiej“.

Czytelnia uczniów.

W związku z biblioteką zakładu zostawała czytelnia uczniów. Do otwarcia tej instytucji można było przystąpić z chwilą, gdy zakład uzupełnił się przez przyrost kl. VIII., a jeszcze bardziej, gdy przez wprowadzenie się do nowego budynku uzyskano osobną ubikację na jej umieszczenie. Czytelnia otwarta 23. listopada 1907. r. była przeznaczona dla wszystkich uczniów wyższego gimnazjum. Zgromadzano się w osobnej sali 3 razy w tygodniu przez 2 godziny w czasie od końca listopada do połowy maja. Referaty, jakie po tym czasie wygłaszano, miano w salach szkolnych. Czytelnia umieszczona obok biblioteki nauczycielskiej korzystała w razie wzmózonego ruchu z ubikacji teje biblioteki.

Z Biblioteki nauczycielskiej wydzielono 35 dzieł, ogólnie kształcących w 186 tomach (illustrowane wydawnictwa z zakresu sztuki, popularne dzieła przyrodnicze, sprawozdania Akademii umiejętności, roczniki czasopism naukowych i t. p.). Zaprenumerowano dla użytku młodzieży dwa pisma: *Nasz kraj* i *Tygodnik illustrowany*. Sprawiono dla zabawy szachy. Kierownictwo czytelnii spoczywało w ręku kuratora, którym był desygnowany przez grono nauczycielskie nauczyciel, *Marceli Prószyński*.

W I. półroczu miano odczyty ogólne:

1. 23. listopada przemówienie Dyrektora o zadaniach czytelnii i referat kuratora Prószyńskiego „Jak ze słownictwa polskiego można poznać działanie obcych wpływów cywilizacyjnych na Polskę“.
2. 30. listopada uczeń kl. VIII. Broniowski: O samokształceniu.
3. 7. grudnia uczeń kl. VIII., Szczerbiński Jan: Alkohol i jego działanie.
4. 4. stycznia uczeń kl. VII. Woelfle: O telegrafii bez drutu.

W drugim półroczu poczęły się tworzyć kółka naukowe w łonie Czytelnii. Powstało ich siedm pod kierownictwem nauczycieli, sekretarzami byli uczniowie. Ogółem wygłoszono w kółkach odczytów 34.

I. Kółko abstynentów.

Prowadził nauczyciel *M. Prószyński*, sekr. *J. Szczerbiński* uczeń 8 kl.; członków 22.

- Referaty 2:* 1) 8. marca *Szczerbiński* J. VIII. kl. Wartość udziału młodzieży w ruchu etycznym.
2) 12. marca *Ujda* z VI. kl. Walka z alkoholizmem w Polsce.

II. Kółko historii polskiej porobiorowej.

Kierownik prowiz. nauczyciel *Staroń*, sekr. ucz. *Niemiec* z kl. VII. b, członków 30.

- Posiedzenia 2:* 1) 2. maja *Niemiec* (VII. b kl.) Konstytucya 3go maja. Obecnych członków 14, gości 32.
2) 9. maja *Łata* (VII. a kl.). Powstanie listopadowe. Obecnych członków 10.

III. Kółko historii polskiej przedrobiorowej.

Kierownik naucz. *Prószynski*, sekr. uczeń *Duchiewicz* z VII. a klasy, członków 34.

- Posiedzenia 4:* 1) 22. lutego *Lenk* (VIII. kl.) Rozwój Polski do Bolesława Krzywoustego. Obecnych 25.
2) 7. marca *Kawęcki* (VII. b kl.) Łokietek i Kazimierz W. Członków 19, gości 15.
3) 28. marca *Furman* (VII. a kl.). Połączenie Litwy z Polską; Jagiełło. Członków 11, gości 15.
4) 11. maja *Sękowski* (VI. kl.). Przyłączenie Rusi Czerwonej przez Jadwigę. Członków 29, gości 20.

IV. Kółko historii sztuki.

Kierownik naucz. *Wiśniewski*, sekr. *Urbanik* (VI. kl.), członków 30.

- Posiedzeń 6:* 1) 5. lutego *Bieńkowski* (VII. b kl.). O stylu gotyckim. Obecnych 50.
2) 13. lutego nauczyciel *Wiśniewski*: O domu greckim. Obecnych 50.
3) 9. marca *Golik* (VII. a kl.). O posągu „Mordercy tyrana.“ Obecnych 17.
4) 23. marca *Buch* (VI. kl.). O plastycznym układzie rzeźb w świątyni Tezeusza w Atenach. Obecnych 14.
5) 30. marca *Sęczyk* (VII. a kl.). Partenon. „ 14.
6) 29. kwietnia *Sado* (VI. kl.). Szkoła Fidyasza. Obecnych 15.

V. Kółko matematyczno-fizykałne.

Kierownik prof. *Radomski*, sekr. *Woelfle* (VII. a kl.), członków 18.

- Posiedzeń 11:*
- 1) 26. stycznia *Woelfle*. O promieniotwórczości ciał. Obecnych 6.
 - 2) 9. lutego *Woelfle*. O technologii ciepła. Obecnych 5.
 - 3) 16. lutego *Woelfle*. O technologii gazów. Obecnych 8.
 - 4) 23. lutego *Czopaj* (VII. b klasa). Dzieje elektryczności. Obecnych 9.
 - 5) 8. marca *Wilk* (VII. b kl.). Dzieje chemii. Obecnych 10.
 - 6) 15. marca a) *Sęczyk* (VII. b kl.). Dzieje astronomii. Obecnych 8.
b) *Woelfle* Materiały wybuchowe. Obecnych 8.
 7. 29. marca *Rogala* (VII. a kl.) O kometach i meteorach. Obecnych 12.
 8. 18. maja *Woelfle* Chlor — brom — jod. Obecnych 7.
 9. 24. maja *Rogala* (VII. a kl.) Rys dziejów geometrii analitycznej. Obecnych 14.
 - 10) 5. czerwca *Kawęcki* (VII. b kl.). O wewn. różnicy ciał nieorganicznych. Obecnych 5.
 - 11) 16. czerwca *Wilk* (VII. b kl.) O azotowcach. Obecnych 7.

VI. Kółko przyrodnicze.

Kierownik profes. *Schirnböck*, sekretarz *Dąbal* (V. kl.) członków 24.

- Posiedzeń 5:*
- 1) 8. lutego *Sęczyk* (VII. a kl.). Działanie wody i powietrza. Obecnych 10.
 - 2) 15. lutego *Sęczyk* (VII. a kl.). Lodowce (dokończenie poprz. wykładu). Obecnych 9.
 - 3) 19. lutego *Woelfle* (VII. a kl.) Rozwój biologii. Obecnych 15.
 - 4) 27. marca *Rogala* (VII. a kl.). Wędrowniki zwierząt i roślin. Obecnych 12.
 - 5) 5. maja *Borsuk* (VII. a kl.) Światło i barwa w przyrodzie. Obecnych 11.

VII. Kółko teologiczne.

Kierownik prof. ks. *Kotfis*, sekr. *Przeworski* (VII. b kl.) członków 26.

Posiedzenia 3: 1) 25. stycznia *Matras* (VIII. kl.). Pierwotny stan ludzkości. Obecnych 15.

2) 4. marca *Przeworski* (VII. b kl.) Dawność człowieka. Obecnych 12.

3) 24. maja *Bieńkowski* (VII. b kl.) Ideały człowieka. Obecnych 22.

B. Gabinet geograficzny.

Gabinet ten obejmuje z końcem roku szkolnego 1907/8. przedmiotów razem 243., a mianowicie: 2 globusy, 1 telurium, 1 busole, 62 map, 167 obrazów, 4 karty generalnego sztabu, dzieło: Naokoło świata, 2 serye obrazów „Dla szkoły i domu“, dzieła: Regenten Österreichs, Hirt: Völkerkunde, Kronfeld: Bilderatlas zur Pfaurengeographie, Sieroczyński: Szkice kartograficzne.

C. Gabinet historii naturalnej.

Dział zoologiczny liczył z końcem roku szkolnego 1907/8. 175 okazów wypchanych, 12 pudełek owadów, 1 zbiorok skorup mięczaków, 130 tablic, 4 lupy, zbiorok przyrządów do łowienia owadów, model tułowia człowieka, szkielet ludzki. Z przedmiotów zakupionych w r. 1907/8. są ważniejsze: model zębów, narząd krwionośny chomika, oko wołu, wycinki ścian żołądka przeżuwaczy, układ nerwowy koła, żaby, typy węzów, przekroje kości, ośm tablic somatologicznych Fraenkla, 5 tablic zoologicznych Schiffel-Fiedlera, 1 tablicą atlasu zool. Leutemanna. Inwentarz zbioru wykazuje numerów 204.

Dział botaniczny obejmuje z końcem r. 1907/8. ogółem 41 numerów inwentarza. W skład jego wchodzi 25 modeli roślin różnych, 1 zbiór modeli grzybów, 117 tablic, 1 zielnik, 2 tablice okazów za szkłem, 2 stereoskopy i zbiorok fotografii stereoskopowych.

Dział mineralogiczny obejmuje 146. numerów inwentarza. W skład jego wchodzi 138 minerałów i skał, zbiorok skamielin, zbiorok, ilustrujący powstawanie gleby, zbiorok imitacji kamieni szlachetnych, zbiorok modeli z drzewa, 6 krzyżów osiowych, 43 tablic.

D. Gabinet zbiorów do nauki fizyki i chemii.

Inwentarz zbiorów do nauki fizyki obejmuje 261 pozycyj, a do nauki chemii 140.

W roku szkolnym 1907/8. zakupiono następujące przyrządy do nauki fizyki: Piszące widełki strojowe, 18 obrazów do stroboskopu, Telegraf Marconiego, Zwierciadło kątowe, Latarnię magiczną, Stereoskop Brewstera, Mikroskop, Sekstans mosiężny, Przyrząd Weinholda do okazania prostoliniowego rozchodzenia się światła, Iridioskop Studnicki, Heliostat, Piszczalkę do skali, Przyrząd do okazania sprężystości, Wahadło podwójne Airy-Blackburna, Kociołek Papina, Magnes naturalny, Iglę magnetyczną w oprawie niklowej, Okrętową busolę, Baterię magnetyczną, Konduktor powierzchniowy Coulomba, Baterię butelek lejdejskich, Walec z siatki drucianej, Maszynkę influencyjną Toeplera, Maszynkę magnetoindukcyjną Pixii'ego, Baterię galwaniczną Greneta, Ogniwko Greneta, Elektromotor z pierścieniem Gramma, Ogniwko Bunsena, Ogniwko Grovego, Dzwonek elektryczny, Płyty, miedzianą i cynkową do doświadczeń Volty, Ogniwko Smeego, Komutator Ruhmkorffa, Dynamomaszynę, Induktor Ruhmkorffa, Organy o 10 piszczalkach, Pryzmat achromatyczny, Przyrząd Müllera do załamывania i odbijania światła, Soczewkę achromatyczną, Baterię magnetyczną, Tablicę Franklina, Przyrząd do rozbijania szkła, Młotek magnetyczny, Ogniwko termoelektryczne Seebecka, Lampkę łukową Jordana, Multiplikator Schweigera, Cewkę próżną z żelaznym prętem, Przyrząd Ampère'a, Przyrząd Oerstedta do okazania zasady Ampère'a, Magnes obracalny Ampère'a.

E. Zbiór środków do nauki archeologii i sztuki.

Objmuje następujące dzieła, względnie zbiory:

1. T. Hoppe: Bilder zur Mythologie und Geschichte,
2. A. Furtwängler-Ulrichs: Denkmäler griechischer und römischer Skulptur,
3. Bruckmann: Schulwandtafeln zur Veranschaulichung antiker Kunst a) Grabmal der Hegeso in Athen, b) Alexanders Sarkophag aus Sydon,
4. Cybulski: Tabulae, quibus antiquitates Graecae et Romanae illustrantur,
5. Launiz Treundelenburg: Wandtafeln zu Veranschaulichung antiken Lebens und antiker Kunst,
6. Kleinoty miasta Krakowa,
7. Langl: Grundrisse hervorragender Baudenkmäler,
8. Klassische Kunst (Kleinere Ausgabe),
9. Launiz-Treundelenburg: Grössere Wandtafeln zur Geschichte,

10. Klassische Kunst (grössere Ausgabe),
11. Langl: Bilder zur Geschichte,
12. Alte Meister von Seemann,
13. Colignon: Geschichte der griechischen Plastik,
14. Seemann: Kunstgeschichte in Bildern,
15. Pasquale d'Amelio: Domus Vettia in Pompei,
16. Model domu rzymskiego,
17. Zbiór monet.

F. Zbiór przyrządów do nauki gimnastyki i przyborów do gier i zabaw.

Inwentarz środków do gimnastyki obejmuje pozycyi 60, tyleż dział przyborów do gier i zabaw. Ostatni dział zwiększono w 1907/8. przez zakupno 20 chorągiewek.

G. Gabinet rysunkowy.

Liczy przyborów do nauki rysunków 5, modeli 75, wydawnictw wzorów 6, przedmiotów z natury 75.

H. Zbiór środków do nauki śpiewu.

Wzbogacił się w roku ubiegłym o 40 egzemplarzy pieśni o Najśw. Pannie, wydania ks. Walczyńskiego, 150 pieśni rozrywkowych Galla (partytury) oraz tegoż autora 6 egzemplarzy pieśni o Najświęt. Maryi Pannie (Op. 46.).

VIII.

Fizyczne wychowanie młodzieży.

Podobnie jak w latach ubiegłych korzystała młodzież i w roku szkolnym 1907/8. w porze zimowej ze ślizgawki, urządzonej staraniem tutejszego towarzystwa łyżwiarzkiego, w porze letniej z kąpeli w Wisłoce. Zabawy i gry ruchowe uprawiano w dni pogodne i ciepłe w czasie przerw między lekcjami na podwórzu szkolnym, w czasie popołudniowym na obszernym boisku wojskowym, odstąpionem bezpłatnie do użytku młodzieży przez tutejszą c. i k. Komendę stacyjną.

Tam oddawały się poszczególne klasy w różnych dniach grom i zabawom. Tam też dwa razy w roku urządziła cała młodzież zakładu zorganizowany wymarsz i ćwiczyła się pod kierunkiem nauczycieli w ruchach marszowych, oddawała się grom i zabawom.

Nadto urządzano szereg wycieczek celem zabawy z młodzieżą poszczególnych klas w bliższą i dalszą okolicę Dębicy — a przyznać trzeba, że do tego celu okolica ta szczególnie się nadaje. Oto poczet tych wycieczek: 1. Do Gawrzyłowej 24. października 1907., 2. Nad Wisłokę 25. listopada 1907., 3. Do Gawrzyłowej 30. marca 1908., 4. Nad Wisłokę 7. maja 1908., 5. Na Łysą Górę 13. maja 1908.

Większa wycieczka półdniowa, w której młodzież całego zakładu, podzielona na grupy brała udział, odbyła się w dniu 23. maja 1908. w trzech kierunkach ku Pilznu, Gawrzyłowej i Łysej Górze. Wycieczka zaś całodniowa, zorganizowana również w trzech grupach, odbyła się dnia 13. czerwca 1908. Jedną grupą młodzieży udała się do Zawady, drugą do Braciejowej, trzecia zaś przedsięwzięła bardzo interesującą wycieczkę do Nadbrzezia i Sandomierza.

W wycieczce tej wzięło udział około 100. uczniów wraz z orkiestrą gimnazjalną pod przewodnictwem większości grona nauczycielskiego. Po zwiedzeniu portu w Nadbrzeziu odbyto przejażdżkę parowcem po Wiśle aż blisko pod Zawichost, następnie zwiedzono pamiątki Sandomierza. Z powrotem zaś poznano Tarnobrzeg i park hr. Zdzisława Tarnowskiego w Dzikowie. Wycieczka ta odbyła się

przy prześlicznej pogodzie, była nader pouczającą dla młodzieży, gdyż poznała ona tak wzorowe urządzenie portu w Nadbrzeziu, jak historyczne pamiątki Sandomierza i nader przyjemną, gdyż młodzież zażyła przejażdżki po Wiśle i rozkoszowała się cudownem położeniem Sandomierza.

Podnieść należy z uznaniem i z wdzięcznością, że wszyscy, z którymi się młodzież w czasie wycieczki stykała, czynili wszystko, by jej wycieczkę ułatwić i uprzyjemnić, a więc i kierownictwo portu w Nadbrzeziu i Władza graniczna po stronie austryackiej i Kierownictwo regulacji Wisły i władze w Sandomierzu i publiczność tamtejsza i mieszkańcy Tarnobrzega i Hrabstwo Zdzisławowie Tarnowscy. Wycieczka ta musiała w umysłach młodzieży niezatarte pozostawić wspomnienia.

IX.

Pomoc dla ubogich uczniów.

Z instytucji wspierających ubogą młodzież tutejszą, wymienić należy Stowarzyszenie „Koło Pań“, udzielające doraźnej pomocy młodzieży tak szkół ludowych, jak i gimnazjum, Stowarzyszenie Bursy im. św. Jadwigi i Pomoc koleżeńską.

W ściślejszym związku z zakładem zostają tylko 2 ostatnie instytucje.

a) Bursa im. św. Jadwigi.

Instytucja ta rozwija się pomyślnie. W ubiegłym roku szkolnym utrzymywała 64. uczniów zakładu za mierną opłatą, 2. uczniów miało utrzymanie za darmo. Na czele Stowarzyszenia stoi jako prezes hr. Edward Raczyński, wiceprezesem jest hr. Mikołaj Rey. Do Wydziału, na którego czele stoi miejscowy proboszcz, ks. prałat Eugeniusz Wolski, należą z grona nauczycielskiego dyrektor Szydłowski, profesorowie: Radomski i ks. Kotfis i nauczyciel Migdał. Okoliczność ta daje gwarancję, że kierunek, w jakim Bursa jest prowadzoną, jest należyty. Rezultat w naukach wychowanków można nazwać też zadowalającym. Na 56 wychowanków z końcem roku otrzymało stopień I. celujący uczniów 13, stopień I. uczniów 37, do egzaminu poprawczego przeznaczono uczniów 2, stopień II. otrzymało uczniów 4.

Powodzenie swe zawdzięcza Bursa prócz pracy Wydziału głównie niestrudzonej zapobiegliwości gospodarza i prefekta bursy, ks. Błażeja Kotfisa. Lwią część datków na bursę on zdobywa. Nadto instytucje i obywatelstwo tak miejscowe jak i okoliczne stowarzyszenie to wspierają. Z ważniejszych datków w r. 1907/8. wymienić należy subwencje: Wydziału krajowego w kwocie 250 kor., Wydziału powiatowego w Ropczycach 600 kor., Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu 100 kor., Towarzystwo Wzaj. Ubezpieczeń w Krakowie 100 kor., Towarzystwo Wzaj. Kredytu w Dębicy 362 kor. 48 h.

Mimo tego poparcia społeczeństwa nie jest Bursa tutejsza jeszcze tem, czem być powinna: zakładem, dającym opiekę i utrzymanie, o ile możności bezpłatne niezamożnej, a wzorowej i zdolnej młodzieży szkolnej. Jest ona dotychczas czemś pośredniem między konwiktem młodzieży wszelakiego rodzaju, a bursą w wyżej wyłuszczonej rozumieniu tego wyrazu. Dwa względy ustawicznie tu ze sobą walczą i walczyć będą tak długo, aż instytucja oprze się na silnych podstawach finansowych: względ na istotne przeznaczenie bursy i względ na finansową możność Stowarzyszenia.

b) *Pomoc koleżeńska.*

Dochód:

1. Pozostałość z roku 1906/7.	1 K. 35 h.
2. Przy wpisach na rok szkolny 1907/8. zebrano	182 " 50 "
3. Najprzewielebniejszy ks. biskup tarnowski Dr. Leon Wałęga	60 " — "
4. Koło Pań w Dębicy	50 " — "
5. Wielmożny Dr. Alwin	10 " — "
6. Wny Engel	24 " — "
7. Wny Orzechowski	50 " — "
8. Wna Aschheimowa	8 " — "
9. Wny Grabschrift	1 " — "
10. Wny Blahout	10 " — "
11. Drobne datki młodzieży w ciągu roku szk. 1907/8.	30 " 45 "
	<u>Razem . 427 K. 30 h.</u>

Rozchód:

1. Podręczniki szkolne	184 K. 64 h.
2. Koszta leczenia	129 " 37 "
3. Ubrania	116 " — "
	<u>Razem . 430 K. 01 h.</u>

Niedobór na rok szkolny 1908/9. 2 K. 71 h.

Podnieść należy z uznaniem bezpłatną przeważnie pomoc, jakiej udzielali biednej młodzieży lekarze tutejsi: Wielmożni Dr. Bętkowski, Kottas i Męski, jakoteż ofiarności aptekarza Wnego Bronisława Jaklińskiego, który za leki biednej młodzieży udzielał opustu.

Józef Szydłowski.

Ks. Błażej Kotfis.

X. Statystyka uczniów.

	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIIa	VIIb	VIII	Razem
I. Liczba uczniów.														
Z końcem roku szk. 1906/7, było	34	34	41	23	34	30 ²	33 ¹	31 ¹	41 ¹	47 ²	44 ¹	—	—	392 ⁹
Z początku roku szk. 1907/8, było	43 ²	42 ¹	29	27	31	31	29 ¹	27 ¹	48 ²	36	27 ¹	24	42 ²	436 ¹⁰
W ciągu roku 1907/8, wstąpiło	—	—	1 ¹	2 ¹	1	—	2 ¹	1 ¹	4 ¹	1 ¹	—	1	1 ¹	14 ⁷
Ogółem przyjęto	43 ³	42 ¹	30 ¹	29 ¹	32	31	31 ²	28 ²	52 ³	37 ¹	27 ¹	25	43 ²	450 ¹⁷
A) Z tutejszego zakładu:														
a) z promocją z klasy niższej	—	—	24	27	28	26	27 ¹	27 ¹	45 ²	35	22 ¹	21	42 ²	384 ⁷
b) repetytów	4	3	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	10
B) Z innych zakładów:														
a) z promocją z klasy niższej	—	—	4	—	3	3	1 ¹	—	3 ¹	1 ¹	4	2	—	21 ³
b) repetytów	3	2	—	—	—	1	1 ¹	0 ¹	2	—	1	2	—	12 ¹
C) Na podstawie egzaminu wstępnego.														
Zmiany w ciągu roku szkolnego:	36 ²	37 ¹	1 ¹	2 ¹	—	—	—	—	2	1	—	—	1 ¹	83 ⁶
a) Przeszło z publ. na prywat.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	6
b) „ z prywat. na publ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) opuściło szkołę	4 ¹	5	3	1	—	—	1 ¹	—	10	5	4	4	1 ¹	38 ³
Jest z końcem roku szk. 1907/8.	39 ¹	37 ¹	26 ²	28 ¹	32	31	30 ¹	28 ²	41 ⁴	31 ²	21 ³	20 ¹	42 ²	406 ²⁰
2. Według miejsca urodzenia.														
Z miasta Dębicy	5	6	5	3	4	3	1	2 ¹	10 ²	15	2 ¹	8 ¹	4	68 ⁵
Z powiatów okolicznych	17 ¹	7 ¹	9	13	6	10	8 ¹	12 ¹	19 ²	6 ¹	10 ¹	10	18	145 ⁸
Z dalszych powiatów Galicji	16	21	11 ¹	11 ¹	20	18	21	12	12	10 ¹	9 ¹	2	19 ²	184 ⁶
Z zagranicy	1	3	1 ¹	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1	9 ¹
Razem	39 ¹	37 ¹	26 ²	28 ¹	32	31	30 ¹	28 ²	41 ⁴	31 ²	21 ³	20 ¹	42 ²	406 ²⁰

3. Według języka ojczystego było:												
Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIIa	VIIb	VIII Razem
39 ¹	37 ¹	25 ²	28 ¹	32	31	29 ¹	26 ²	41 ⁴	31 ²	20 ³	19 ¹	40 ²
—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	1	1	2
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Razem . . .												
39 ¹	37 ¹	26 ²	28 ¹	32	31	30 ¹	28 ²	41 ³	31 ²	21 ³	20 ¹	42 ²
Razem . . .												
4. Według wyznania było:												
38 ¹	36 ¹	24 ²	27	29	29	27	24	35 ¹	28	20 ²	18	35 ²
—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	1	1	2
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
1	1	1	1 ¹	2	2	2 ¹	2 ²	6 ³	3 ²	0 ¹	1 ¹	5
Razem . . .												
39 ¹	37 ¹	26 ²	28 ¹	32	31	30 ¹	28 ¹	41 ³	31 ²	21 ³	20 ¹	42 ²
Razem . . .												
5. Wiek uczniów.												
Lat 10 miało	7	7 ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 11 "	10 ¹	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 12 "	9	10	5 ²	4	—	—	—	—	—	—	—	—
" 13 "	6	4	8	9 ¹	5	5	2	—	—	—	—	—
" 14 "	5	4	7	9	7	11	7	10 ²	—	—	—	—
" 15 "	2	1	1	12	7	4	4	14 ¹	—	—	—	—
" 16 "	—	—	4	2	4	5	8	10	3	—	—	—
" 17 "	—	—	1	1	2	6	5 ²	4 ¹	7	3 ¹	4	3
" 18 "	—	—	—	2	1	4	2	2	8 ¹	6 ²	6 ¹	7
" 19 "	—	—	—	—	—	—	—	1	7	5	6	7
" 20 "	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	4	2 ¹
Lat ponad 20	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	23 ¹
Razem . . .												
39 ¹	37 ¹	26 ²	28 ¹	32	31	30 ¹	28 ²	41 ⁴	31 ²	21 ³	20 ¹	42 ²
Razem . . .												

6. Mieszkanie uczniów.

	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIIa	VIIb	VIII	Razem
U rodziców mieszkało	17 ¹	17 ¹	10 ²	12 ¹	9	7	9 ¹	6 ²	7 ⁴	6 ²	3 ³	6 ¹	7 ¹	116 ¹⁰
U krewnych "	3	5	1	—	1	2	2	2	4	—	—	1	0 ¹	21 ¹
U obcych "	19	15	15	16	22	22	19	20	30	25	18	13	35	269
Razem	39 ¹	37 ¹	26 ²	28 ¹	32	31	30 ¹	28 ²	41 ⁴	31 ²	21 ³	20 ¹	42 ²	406 ²⁰

7. Klasyfikacja .

Z końcem roku szk. 1907/8. otrzymało:

Stopień I. celujący	2 ¹	4 ¹	4	3 ¹	3	2	5	5	5	3	4	2	6	83 ³
" I.	29	25	16 ¹	17	19	20	18 ¹	22 ²	22 ⁴	26 ¹	13 ¹	16	31 ¹	274 ¹¹
" II.	3	3	3	5	3	2	1	—	5	—	1	—	2	28
" III.	2	—	—	—	2	2	—	—	2	2	—	—	—	10
Do egzaminu poprawczego przeznaczono	3	5	3 ¹	3	4	5	6	1	7	—	2	2	3	44 ¹
Odroczono klasyfikację z powodu choroby	—	—	—	—	1	—	—	—	—	0 ¹	0 ²	—	0 ¹	1 ⁴
Nie klasyfikowano	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0 ¹	—	1 ¹
Razem	39 ¹	37 ¹	26 ²	28 ¹	32	31	30 ¹	28 ²	41 ⁴	31 ²	21 ³	20 ¹	42 ²	406 ²⁰

	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIIa	VIIIb	VIII	Razem
Dodatek do klasyfikacji za rok szk. 1906/7:														
Do egzaminu poprawczego przeznaczono . . .	—	2	3	—	2	4	1	4	3	1	3	—	—	23
" " uzupełniającego . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0 ¹	—	—	0 ¹
Ć. k. Rada szk. kraj. pozwoliła na egzamin poprawczy . . .	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	1	—	—	6
Złożyło egzamin poprawczy . . .	—	1	2	—	2	5	4	4	2	1	4	—	—	25
Nie złożyło lub nie zgłosiło się . . .	—	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	4
Egzamin uzupełniający zdało . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0 ¹	—	—	0 ¹
Ostateczny wynik klasyfikacji za r. szk. 1906/7.														
Stopień I. celujący otrzymało . . .	6	1	4	3	6	7	5	6	6	4	6	—	—	54
" I. otrzymało . . .	24	27	32	20	26 ¹	21 ²	27 ¹	23 ¹	32 ¹	42 ²	37 ¹	—	—	311 ⁹
" II. " . . .	3	6	3	—	2	1	—	2	3	—	—	—	—	20
" III. " . . .	1	—	2	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	7
Razem . . .	34	34	41	23	34 ¹	30 ²	33 ¹	31 ¹	41 ¹	47 ²	44 ¹	—	—	332 ⁹
8. Frekwencya na naukę przedmiotów względnie obowiązkowych i nadobowiązkowych.														
Na naukę języka ruskiego uczęszczało . . .	—	—	—	—	—	—	12	16	20	16	6	3	3	76
" " historyi kraju rodzinnego uczęszczało . . .	—	—	—	—	32	31	30	28	—	31	21	20	—	213
" " kaligrafii uczęszczało . . .	13	16	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41
" " rysunków odręcznych uczęszczało . . .	7	5	8	4	4	5	7	4	6	3	2	2	1	58
" " śpiewu uczęszczało . . .	14	4	13	8	7	5	7	2	7	4	2	2	1	76
" " gimnastyki uczęszczało . . .	20	21	12	14	11	14	7	13	10	7	4	3	2	138

	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIIa	VIIb	VIII	Razem
9. Opłatę szkolną złożyło :														
W I. półroczu	14	15	4	1	6	2	6	5	6	4	4	3	5	75
W II. półroczu	4	10	5	9	10	5	9	6	13	9	9	3	19	111
Opłata szkolna wynosiła:														
W I. półroczu Kor.	420	450	120	30	180	60	180	150	180	120	120	90	150	2250
W II. półroczu "	120	300	150	270	300	150	270	180	390	270	270	90	570	3330
Razem koron	540	750	270	300	480	210	450	330	570	390	390	180	720	5580
10. Fundusze na środki naukowe:														
Taksy wstępne (po 4 k. 20 h.) wynosiły kor.	172.20	168.60	25.20	12.60	12.60	16.80	21.00	8.40	33.60	12.60	21.00	16.80	8.40	529.20
Datki na zbiory naukowe (po 2 k.) "	90	86	62	60	64	62	66	60	110	76	56	50	92	934.
" na gry i zabawy (po 1 k.) "	40	39	28	27	30	29	30	25	50	36	24	22	42	422.
II. Stypendya.														
Liczba stypendystów								1				1	1	3
Ogólna kwota stypendyów Kor.								200				200	315	715

XI.

KLASYFIKACYA UCZNIÓW.

KLASA I. A.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

1. *Strzępa Władysław*
2. *Wojdon Wojciech*
3. *Welje Henryka* (pryw.)

Stopień pierwszy otrzymali:

- | | |
|---------------------------|------------------------|
| 4. Berger Szymon | 18. Kozub Władysław |
| 5. Birkowski Wiktor | 19. Marszałek Jan |
| 6. Bis Jakób | 20. Popławski Józef |
| 7. Boehm Edward | 21. Poproch Władysław |
| 8. Cieśla Franciszek | 22. Pruc Bronisław |
| 9. Dawidowski Jan | 23. Rymut Edward |
| 10. Dobrowolski Władysław | 24. Sitko Teofil |
| 11. Dzieziak Stanisław | 25. Skaba Jakób |
| 12. Gąsiorok Stanisław | 26. Stachoń Bolesław |
| 13. Geneja Władysław | 27. Stafiński Wincenty |
| 14. Grodecki Władysław | 28. Stasicki Stanisław |
| 15. Jedliński Kazimierz | 29. Surman Maryan |
| 16. Jezierski Franciszek | 30. Świętoń Antoni |
| 17. Kopala Jan | 31. Walawski Władysław |

Stopień drugi otrzymało 3 uczniów; stopień trzeci otrzymało 2 uczniów.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów.

KLASA I. B.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

1. *Deszcz Józef*
3. *Szostak Antoni*
2. *Dziedzic Antoni*
4. *Żyła Stanisław*
5. *Hr. Rey Tadeusz* (pryw.).

Stopień pierwszy otrzymali;

- | | |
|-----------------|--------------------|
| 6. Alwin Roman | 8. Boczoń Maryan |
| 7. Armata Jakób | 9. Bułat Władysław |

- | | |
|-------------------------|---------------------------|
| 10. Chmura Stanisław | 20. Nykiel Piotr |
| 11. Fijałek Michał | 21. Rozwadowski Władysław |
| 12. Filipek Antoni | 22. Scherff Alfred |
| 13. Gašior Walenty | 23. Serednicki Bronisław |
| 14. Grabowski Piotr | 24. Składzień Leon |
| 15. Hołyś Adam | 25. Skrzat Julian |
| 16. Kucharski Stanisław | 26. Socha Antoni |
| 17. Leszkiewicz Leopold | 27. Turdza Jan |
| 18. Majka Antoni | 28. Tworek Tadeusz |
| 19. Mikłowski Stanisław | 29. Wenda Zygmunt |
| 30. Zieliński Władysław | |

Stopień drugi otrzymało 3 uczniów; do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów.

KLASA II. A.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

- | | |
|-------------------------|-----------------------------|
| 1. <i>Bieszczad Jan</i> | 3. <i>Marc Józef</i> |
| 2. <i>Dec Władysław</i> | 4. <i>Ściora Franciszek</i> |

Stopień pierwszy otrzymali;

- | | |
|---------------------------|--------------------------|
| 5. Brniak Józef | 13. Pyrkosz Henryk |
| 6. Dymnicki Bolesław | 14. Ramocki Julian |
| 7. Jaworowski Mieczysław | 15. Rosół Władysław |
| 8. Kurzman Karol | 16. Samojeden Jan |
| 9. Leja Edward | 17. Seńkowski Franciszek |
| 10. Leśniak Tadeusz | 18. Śpiewak Stanisław |
| 11. Mrozek Tadeusz | 19. Szczeklik Karol |
| 12. Nagawiecki Stanisław | 20. Trznadel Edward |
| 21. Lewicka Zofia (pryw.) | |

Stopień drugi otrzymało 3 uczniów; do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono 4 uczniów.

KLASA II. B.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

- | | |
|--------------------------|--------------------------------|
| 1. <i>Matras Michał</i> | 3. <i>Żądło Kazimierz</i> |
| 2. <i>Pająk Waleryan</i> | 4. <i>Alwin Otto</i> (prywat.) |

Stopień pierwszy otrzymali:

- | | |
|---------------------|------------------------|
| 5. Buszko Alojzy | 8. Kowalczyk Leon |
| 6. Dudek Franciszek | 9. Kozak Władysław |
| 7. Kołc Stanisław | 10. Mielecki Stanisław |

- | | |
|--------------------------|-------------------------|
| 11. Mnerka Aleksander | 16. Skura Franciszek |
| 12. Oleś Jan | 17. Wielgus Jan |
| 13. Rąb Andrzej | 18. Wojnarski Eugeniusz |
| 14. Radelicki Stanisław | 19. Wołek Józef |
| 15. Schlager Zygmunt | 20. Zając Józef |
| 21. Zaworski Mieczysław. | |

Stopień drugi otrzymało 5 uczniów; do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów.

KLASA III. A.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

- | | |
|----------------------------|-----------------------|
| 1. <i>Deresiewicz Wolf</i> | 2. <i>Kalita Emil</i> |
| 3. <i>Skrzat Michał</i> | |

Stopień pierwszy otrzymali:

- | | |
|------------------------|------------------------|
| 4. Baran Władysław | 13. Rymut Józef |
| 5. Barański Jan | 14. Sagan Tomasz |
| 6. Białas Wojciech | 15. Schön Stefan |
| 7. Bronikowski Tadeusz | 16. Socha Wojciech |
| 8. Józefowicz Piotr | 17. Szczęsny Kazimierz |
| 9. Kubik Walenty | 18. Tekeli Karol |
| 10. Kusibab Jan | 19. Tkaczuk Eustachy |
| 11. Połec Jan | 20. Weiss Alfred |
| 12. Róg Władysław | 21. Wroński Stanisław |
| 22. Złotek Karol. | |

Stopień drugi otrzymało 3 uczniów; stopień trzeci otrzymało 2 uczniów. Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów, a klasyfikację jednego z uczniów odroczonego do terminu po feryach.

KLASA III. B.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

- | | |
|----------------------------|------------------------------|
| 1. <i>Chmiel Stanisław</i> | 2. <i>Schmidt Kazimierz.</i> |
|----------------------------|------------------------------|

Stopień pierwszy otrzymali:

- | | |
|-----------------------|--------------------------|
| 3. Buś Ludwik | 10. Łukasik Konstanty |
| 4. Głęb Władysław | 11. Łukasik Władysław |
| 5. Hubicki Adam | 12. Malinowski Stanisław |
| 6. Jedliński Jan | 13. Nożyński Józef |
| 7. Kaucki Stanisław | 14. Piękoś Franciszek |
| 8. Kleinberg Ignacy | 15. Podgórny Jan |
| 9. Kmieciak Stanisław | 16. Rożkiewicz Stanisław |

- | | |
|------------------|-----------------------|
| 17. Sitko Maryan | 20. Teitelbaum Sender |
| 18. Socha Marcin | 21. Wośko Józef |
| 19. Suski Adam | 22. Zieliński Józef. |

Stopień drugi otrzymało 2 uczniów; stopień trzeci otrzymało 2 uczniów.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów.

KLASA IV. A.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

- | | |
|-------------------------|----------------------------------|
| 1. <i>Cygan Józef</i> | 3. <i>Grzebieniowski Tadeusz</i> |
| 2. <i>Deszcz Maryan</i> | 4. <i>Igielski Piotr</i> |
| | 5. <i>Skura Władysław.</i> |

Stopień pierwszy otrzymali:

- | | |
|----------------------------|----------------------------|
| 6. Biestek Stefan | 15. Leśniak Stanisław |
| 7. Capała Franciszek | 16. Matyka Stanisław |
| 8. Cerefin Michał | 17. Nowak Stanisław |
| 9. Czeppè Tadeusz | 18. Sabat Stanisław |
| 10. Gromczakiewicz Juliusz | 19. Sałach Tadeusz |
| 11. Idec Franciszek | 20. Steinhof Władysław |
| 12. Kołodziej Tytus | 21. Urbanek Piotr |
| 13. Kramer Jan | 22. Wiciński Józef |
| 14. Krogulski Bolesław | 23. Zagórski Julian |
| | 24. Aszheim Jakób (pryw.). |

Stopień drugi otrzymał 1 uczeń. Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów.

KLASA IV. B.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

- | | |
|-----------------------------|------------------------------|
| 1. <i>Drabiak Antoni</i> | 3. <i>Rusin Wawrzyniec</i> |
| 2. <i>Geneja Mieczysław</i> | 4. <i>Szydlik Józef</i> |
| | 5. <i>Węglowski Wilhelm.</i> |

Stopień pierwszy otrzymali:

- | | |
|---------------------------|--------------------------|
| 6. Bauer Stefan | 13. Jurczyński Kazimierz |
| 7. Bieszczad Wojciech | 14. Kosiński Stanisław |
| 8. Bochniewicz Henryk | 15. Król Stanisław |
| 9. Dobrowolski Stanisław | 16. Lichy Paweł |
| 10. Engel Kelman | 17. Markulis Franciszek |
| 11. Grudniewicz Kazimierz | 18. Mnerka Maryan |
| 12. Jedynak Jan | 19. Pawlus Zygmunt |

- | | |
|-------------------------|--------------------------------|
| 20. Pazdro Józef | 25. Śpiewak Antoni |
| 21. Pelczarski Wojciech | 26. Tułeczki Jan |
| 22. Piechura Józef | 27. Uhl Jerzy |
| 23. Potascher Izaak | 28. Grabschrift Herman (pryw.) |
| 24. Sołtykowski Tadeusz | 29. Wurzel Adolf (pryw.). |

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1 ucznia.

KLASA V.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

- | | |
|--------------------------|------------------------------|
| 1. <i>Sandhaus Dawid</i> | 3. <i>Wasilkowski Ludwik</i> |
| 2. <i>Topij Błażej</i> | 4. <i>Wołek Jan</i> |
| | 5. <i>Zachara Władysław.</i> |

Stopień pierwszy otrzymali:

- | | |
|---------------------------|-----------------------------------|
| 6. Bergner Mojżesz | 19. Sadowski Michał |
| 7. Dąbal Tomasz | 20. Śpiewak Czesław |
| 8. Dintenfass Pinkas | 21. Strzok Jakób |
| 9. Dydo Roman | 22. Świerk Antoni |
| 10. Grochowiak Franciszek | 23. Tracz Jan |
| 11. Grzywacz Ferdynand | 24. Urban Józef |
| 12. Jeśionek Józef | 25. Walczak Julian |
| 13. Krysa Aleksander | 26. Wałek Michał |
| 14. Kuźniarski Kazimierz | 27. Wilczyński Michał |
| 15. Madej Leonard | 28. Kaziród Józef (pryw.) |
| 16. Mroczek Michał | 29. Kirsch Izrael (pryw.) |
| 17. Nichthauser Mojżesz | 30. Laufbahn Pinkas (pryw.) |
| 18. Nowak Jan | 31. Nichthauser Breindla (pryw.). |

Stopień drugi otrzymało 5 uczniów; stopień trzeci otrzymało 2 uczniów.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 7 uczniów.

KLASA VI.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

- | | |
|-------------------------|----------------------|
| 1. <i>Bielawa Józef</i> | 2. <i>Sado Józef</i> |
| | 3. <i>Ujda Jan.</i> |

Stopień pierwszy otrzymali:

- | | |
|----------------------|------------------------|
| 4. Baran Kazimierz | 9. Grecki Jan |
| 5. Buch Wilhelm | 10. Hamala Franciszek |
| 6. Dygdoń Franciszek | 11. Hamala Władysław |
| 7. Glinka Andrzej | 12. Hausner Henryk |
| 8. Gliwa Ignacy | 13. Hubicki Aleksander |

- | | |
|--------------------------|----------------------------|
| 14. Kapusta Józef | 22. Piramowicz Włodzimierz |
| 15. Konopka Józef | 23. Róg Franciszek |
| 16. Kornecki Maryan | 24. Sękowski Edward |
| 17. Kornecki Wilhelm | 25. Stolański Maryan |
| 18. Lewin Mechel | 26. Styczeń Jan |
| 19. Maré Jakób | 27. Urbanik Franciszek |
| 20. Mazurkiewicz Michał | 28. Wałek Henryk |
| 21. Nagawiecki Bronisław | 29. Wiktor Jan |
| | 30. Beck Józef (pryw.). |

Stopień trzeci otrzymało 2 uczniów.

KLASA VII. A.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

- | | |
|----------------------------|---------------------------|
| 1. <i>Duchiewicz Roman</i> | 3. <i>Sulisz Andrzej</i> |
| 2. <i>Łojek Stanisław</i> | 4. <i>Wydra Wojciech.</i> |

Stopień pierwszy otrzymali:

- | | |
|---------------------|--------------------------------|
| 5. Babski Stanisław | 12. Malec Franciszek |
| 6. Borsuk Bazyli | 13. Piątek Stanisław |
| 7. Golik Bolesław | 14. Pilawski Aleksander |
| 8. Gołąb Jan | 15. Rozmysławski Bartłomiej |
| 9. Gurdak Jakób | 16. Sęczyk Karol |
| 10. Latawiec Jan | 17. Woelfle Władysław |
| 11. Łata Franciszek | 18. Friedberg Jadwiga (pryw.). |

Stopień drugi otrzymał 1 uczeń. Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

KLASA VII. B.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

- | | |
|------------------------------|--------------------------|
| 1. <i>Bieńkowski Zygmunt</i> | 2. <i>Niemiec Rudolf</i> |
|------------------------------|--------------------------|

Stopień pierwszy otrzymali:

- | | |
|-----------------------|---------------------------|
| 3. Berger Chaim | 11. Kawęcki Adam |
| 4. Bogucki Wilhelm | 12. Klimaszewski Michał |
| 5. Czopaj Antoni | 13. Latocha Leon |
| 6. Gawlik Maksymilian | 14. Moskał August |
| 7. Głowiak Władysław | 15. Pyzikiewicz Leon |
| 8. Górka Tadeusz | 16. Przeworski Mieczysław |
| 9. Hyjek Stanisław | 17. Sternberg Alfred |
| 10. Kapusta Jan | 18. Zmarzły Franciszek. |

Do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono 2 uczniów.

KLASA VIII.

Stopień pierwszy celujący otrzymali :

- | | |
|----------------------------|----------------------------|
| 1. <i>Dintenfass Isser</i> | 4. <i>Matras Zygmunt</i> |
| 2. <i>Gołąb Franciszek</i> | 5. <i>Szczerbiński Jan</i> |
| 3. <i>Krurkurka Józef</i> | 6. <i>Urbanek Michał.</i> |

Stopień pierwszy otrzymali :

- | | |
|---------------------------|---------------------------------|
| 7. Beim Izydor | 23. Muniak Józef |
| 8. Bełkota Józef | 24. Nichthausser Kopel |
| 9. Bielatowicz Franciszek | 25. Pasella Władysław |
| 10. Broniowski Stanisław | 26. Pełdyak Władysław |
| 11. Buda Franciszek | 27. Rudolf Karol |
| 12. Cichowlas Bazyli | 28. Salomon de Friedberg Sydon |
| 13. Gutmann Majer | 29. Sapelak Michał |
| 14. Hausner Henryk | 30. Seipelt Roman |
| 15. Hendzel Franciszek | 31. Sęk Władysław |
| 16. Hubicki Władysław | 32. Stachnik Jan |
| 17. Jenner Mieczysław | 33. Stachnik Tomasz |
| 18. Jurek Antoni | 34. Superson Jan |
| 19. Kargol Adolf | 35. Szczerbiński Ludwik |
| 20. Kiełbasa Jan | 36. Uhniat Franciszek |
| 21. Kliś Józef | 37. Walczak Kazimierz |
| 22. Matyja Antoni | 38. Majewski Eugeniusz (pryw.). |

Stopień drugi otrzymało 2 uczniów ; do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów ; jednemu prywatystcie klasyfikację odroczoneo.

Wynik egzaminu dojrzałości w terminie letnim 1907/8.

Do egzaminu dojrzałości przystąpiło 37 uczniów publicznych, 1 prywatysta i 1 eksternista.

Egzamin dojrzałości z odznaczeniem złożyli :

- | | |
|----------------------------|-------------------------------|
| 1. Dintenfass Isser | 5. Pasella Władysław |
| 2. Gołąb Franciszek | 6. Pełdyak Władysław |
| 3. Krurkurka Józef | 7. Szczerbiński Jan |
| 4. Matras Zygmunt | 8. Szczerbiński Ludwik |
| | 9. Urbanek Michał. |

Za dojrzałych uznani :

- | | |
|----------------------------|---|
| 10. Beim Izydor | 15. Gutmann Majer Schrage rec-
te Mieczysław |
| 11. Bełkota Józef | 16. Hausner Henryk |
| 12. Bielatowicz Franciszek | 17. Hendzel Franciszek |
| 13. Broniowski Stanisław | 18. Hubicki Władysław |
| 14. Buda Franciszek | |

- | | |
|-----------------------------------|--------------------------------|
| 19. Jenner Mieczysław | 27. Salomon de Friedberg Sydon |
| 20. Jurek Antoni | 28. Seipelt Roman |
| 21. Kargol Adolf | 29. Skorus Władysław |
| 22. Kielbasa Jan | 30. Stachnik Jan |
| 23. Kliś Józef | 31. Stachnik Tomasz |
| 24. Majewski Eugeniusz (prywatny) | 32. Superson Jan |
| 25. Muniak Józef | 33. Uhniat Franciszek |
| 26. Nithhauser Jakób | 34. Walczak Kazimierz |
| 35. Saprún Szymon (ekst.). | |

Reprobowano na pół roku 4 uczniów publicznych.

OGŁOSZENIE.

Egzamina poprawcze i uzupełniające odbędą się w dniu 29. sierpnia.

Wpisy uczniów do klasy I. odbędą się w terminie przedwakacyjnym 29. czerwca, w terminie powakacyjnym 30. sierpnia.

Egzamina wstępne do klasy I. odbędą się przed feriami w dniu 30. czerwca, po ferjach w dniu 31. sierpnia.

Uczniowie, zgłaszający się do wpisów, mają się jawić w towarzystwie rodziców lub opiekunów.

Uczniowie, zgłaszający się do egzaminu wstępnego do klasy I., mają przy wpisie przedłożyć :

1. metrykę chrztu lub urodzenia na dowód, że ukończyli już 10-ty rok życia lub ukończą go przed 1. stycznia 1909.,
2. świadectwo szkolne za ostatnie półrocze, jeżeli pobierali naukę w szkołach publicznych,
2. świadectwo powtórnego szczepienia ospy (rewakynacyi), odbytego w roku poprzedzającym zgłoszenie się do gimnazjum.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do klasy I. jest następujący :

- a) z religii wymaga się wiadomości, jakich uczeń nabrać powinien w IV. klasie szkoły ludowej;
- b) z języka polskiego czytania płynnego i wyraźnego, objaśniania odczytanego ustępu pod względem treści i związku myśli, znajomości części mowy, odmiany imion i czasowników, znajomości zdania pojedynczego, rozwiniętego, poprawnego napisania dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom i piśmiennego rozbioru zdania z kilku zwykłemi określeniami;
- c) z języka niemieckiego czytania płynnego i znamionującego zrozumienie, znajomości odmiany imienia, słów posiłkowych, czasowników słabych i najzwyklejszych czasowników mocnych, zasobu

wyrazów z zakresu pojęć, znanych uczniom, poprawnego napisania dyktatu, którego treść poda się przed podyktowaniem uczniom w języku polskim;

- d) z rachunków pisania liczb do miliona włącznie, biegłości w 4 działaniach liczbami całkowitemi, pewności w tabliczce mnożenia, znajomości ważniejszych miar metrycznych, a w wypracowaniach rozwiązywania także zagadnień z zakresu życia codziennego.

Niedostateczny postęp w jednym przedmiocie egzaminu usuwa ucznia na cały rok od przyjęcia go w jakiegokolwiek szkole średniej. Powtórzenie egzaminu wstępnego w tym samym roku szkolnym w tym samym, czy też w innym zakładzie jest bezwarunkowo wzbronione.

Wpisy uczniów do klas II.—VIII. odbędą się w dniach 1. i 2. września.

Uczniowie przybywający z innych zakładów, mają wykazać się potwierdzeniem dyrekcji, umieszczonem na świadectwie szkolnem, że mogą bez przeszkody być przyjęci w innym zakładzie. Nadto mają przedłożyć: a) metrykę chrztu, względnie urodzenia, b) dekret uwolnienia od opłaty szkolnej (lub poświadczenie uwolnienia na świadectwie szkolnem), jeżeli to uwolnienie mają.

Uczniowie, którzy po dłuższej przerwie w naukach pragną ponownie wstąpić do gimnazjum, mają przedłożyć nadto: a) świadectwo moralności za czas, w którym do szkoły nie uczęszczali, b) świadectwo powtórnego szczepienia ospy (rewakynacji), c) fotografię swoją ze stwierdzeniem tożsamości osoby, umieszczonem na odwrotnej stronie fotografii przez właściwą władzę polityczną. Uczniowie ci będą poddani egzaminowi wstępnemu, również w dniach 1. i 2. września celem oznaczenia klasy, do której mogą być przyjęci.

Każdy uczeń ma złożyć przy wpisie tytułem datku na środki naukowe kwotę 2 kor., nadto kwotę 1 kor. na gry i zabawy i takąż kwotę na muzykę. Od obu ostatnich datków mogą bardzo biedni uczniowie być przez Dyrekcyę uwolnieni.

Uczniowie nowo do zakładu wstępujący niszcząją nadto takse wstępną w kwocie 4 kor. 20 hal.

Taksa egzaminacyjna przy egzaminach wstępnych do klas II.—VIII. wynosi 24 kor.

Uczniowie obowiązani do składania opłaty szkolnej, która w tu-tejszym zakładzie wynosi za jedno półrocze 30 kor., muszą ją złożyć w pierwszych 6. tygodniach półrocza, a zatem do dnia 15. października, względnie 15. marca. Prośby o uwolnienie od opłaty szkolnej, zaopatrzone w ostatnie świadectwo szkolne (z ogólnym postępiem przynajmniej pierwszym i przynajmniej dobrymi notami z obyczajów

i pilności) i w świadectwo ubóstwa, nie dawniej jak przed rokiem wystawione przez zwierzchność gminną miejsca zamieszkania rodziców, a potwierdzone przez właściwy urząd parafialny, względnie przełożenstwo zboru izraelskiego, należy bez stempla wносить za pośrednictwem Dyrekcyi do Wysokiej c. k. Rady szkolnej krajowej i to najpóźniej do 20. września w pierwszym, a do 20. lutego w drugim półroczu.

Uczniowie klasy I. mają złożyć opłatę szkolną za pierwsze półrocze najpóźniej do dnia 30. listopada; ci jednak ubodzy uczniowie, którzy w pierwszych dwu miesiącach czynią dobre postępy we wszystkich przedmiotach, okazują dobre obyczaje i dobrą pilność, mogą uzyskać odroczenie tego terminu do końca półrocza, a w razie pomyślnego wyniku klasyfikacyi za pierwsze półrocze uzyskują uwolnienie od opłaty szkolnej. Uczniowie, chcący z tego dobrodziejstwa korzystać, mają w ciągu dni 8 po rozpoczęciu roku szkolnego wnieść na ręce Dyrekcyi nieostemplowane podania do Wysokiej c. k. Rady szkolnej krajowej, do których dołączają należycie wystawione i dokładne świadectwo ubóstwa, stwierdzające majątkowy stan rodziców.

Uczniom zamiejscowym wolno mieszkać pod nadzorem tylko tych osób, którzy się będą ściśle stosować do przepisów Regulaminu dla osób utrzymujących w swych domach uczniów szkół średnich, wydanego przez Wysoką c. k. Radę szkolną krajową. Osoby, przyjmujące uczniów na mieszkanie, muszą więc we własnym interesie zaznajomić się dokładnie z tymi przepisami, które im Dyrekcyja na żądanie udzieli. W razie, gdyby osoby te do powyższych przepisów się nie stosowały, Dyrekcyja zabroni uczniom mieszkać w ich domach.

Rok szkolny 1908/9. rozpocznie się uroczystem nabożeństwem w dniu 3. września.

Józef Szydłowski.

Wykaz ważniejszych omyłek druku w „Części urzędowej“.

Str.	1.	w.	13.	od dołu zam.	wyjście pow.	być	wyjścia
»	1.	»	5.	»	»	»	uwagę » » uwagę
»	3.	»	8.	»	»	»	datki » » datku
»	3.	»	8.	»	»	»	siedm tysięcy dwieście dwadzieścia pow. być siedmiu tysięcy dwustu dwudziestu
»	6.	»	10.	z góry zam.	przsz pow.	być	przez
»	10.	»	15.	»	»	»	udzieliły pow. być udzielały
»	10.	»	15.	z dołu	»	»	bezpłatną » » bezpłatną
»	11.	»	17.	z góry	»	»	Wniesieniem pow. być Wzniesieniem
»	11.	»	20.	»	»	»	sokolnego » » szkolnego
»	12.	»	5.	z dołu	»	»	nawyższej » » najwyższej
»	13.	»	10.	»	»	»	kjerunku » » kierunku
»	14.	»	17.	z góry	»	»	się » » się
»	15.	»	2.	»	»	»	wszelkich » » wielkich
»	15.	»	10.	»	»	»	współ » » wspólny
»	15.	»	5.	z dołu	»	»	obywatela » » obywatela
»	16.	»	4.	»	»	»	bubynku » » budynku
»	16.	»	3.	»	»	»	grano » » grono
»	16.	»	2.	»	»	»	go » » Go
»	17.	»	20.	z góry	»	»	zakład » » zakład
ibid.	»	»	4.	z dołu	»	»	okolicz. » » okoliczne
»	»	»	4.	»	»	»	preprezentanci pow. być reprezentanci
Str.	19.	»	12.	»	»	»	abiturentów » » abiturjentów
»	19.	»	9.	»	»	»	abiturentem » » abiturjentom
»	20.	»	8.	»	»	»	natURALnej » » naturalnej
»	24.	»	17.	z góry	»	»	urlopu » » urlop
»	24.	»	12.	z dołu	»	»	zmniejszenie » » zmniejszenia
»	25.	»	4.	z góry	»	»	rozporządzeń » » rozporządzeniach
»	26.	»	6.	»	»	»	Oviudius » » Ovidius
»	29.	»	11.	z dołu	»	»	W wypisach » » Z wypisów
»	30.	»	1.	z góry	»	»	VI i VIII » » VI—VIII.
»	43.	»	10.	z dołu	»	»	Nanck » » Nauck
»	49.	»	13.	z góry	»	»	Pfaurengeographie pow. być Pflanzegeographie
»	49.	»	14.	z dołu	»	»	koło pow. być koła
»	52.	»	4.	z góry	»	»	towarzystwa pow. być Towarzystwa
»	54.	»	1. i 2.	z dołu zam.	Towarzystwo pow.	być	Towarzystwa
»	55.	»	3.	z dołu zam.	ofiarności pow.	być	ofiarność
»	58.	»	8.	»	»	»	83 ³ pow. być 48 ³ (w rubryce Razem)

